

FLACARA

Nr 6 (55) - 15 MARTIE 1955

Bismila Centrală
Regina
Hunedoara-Deva

Wallstreetman-ul: Ajutooor! Mă înbușe.

Desen de A. PO

COPERTA I: Duminică dimineața. Și în casa contabilului Marin Petrescu, din București, a sosit una din nenumăratele echipe de strângere a semnăturilor pe Apelul de la Viena...

COPERTA a IV-a: Zi de primăvară în Cișmi

"SĂ STABILIM IMPREUNĂ"

În poemul său „Despre pământ”, poeta Maria Bănuș descrie siguranța cu care muncitorii ogoarelor pășesc prin sălile luxoase, pe covorașe moi, printre oglinzi strălucitoare și arcade de marmură, cu conștiința că-s stăpîni de drept ai acelor încăperi... Aceleași cuvinte le-am auzit rostite de Zafiu Ion, țăran mijlocăș din comuna Cioara, raionul Alba, în vreme ce urca pe scara spiralată a Ateneului:

— Frumoasă clădire...

— Ai mai fost în București?

— Nu... Azi mă bucur înții de fericirea asta. Nici n-am crezut că se află asemenea palate!... Și fiind stai să te gîndești că s-au ridicat din truda noastră!... Bine că am ajuns să le stăpînim!

La aceste vorbe, Zafiu Ion din Cioara, un bărbat voinic și tînăr, și-a privit cu înțeles palmele late, muncite.

Trei zile holul, scările, sala cea mare a Ateneului au răsunat de glasurile „mesterilor cîmpului de aur” (cum îi numește atît de sugestiv Dan Deșliu). Bolta uriașă a sălii, arcuită peste noi, mi-a părut în acele zile drept imagine în mic a țării albastre, sub a cărei boltire fermecată se întind pajiștile și munții încîntătoarei Romîniei. Iar oamenii, așezați în scaunele capitonate, simbolul și esența harniceii noastre țăranimi truditore. Și-am încercat sentimentul savantului care, descoperind atomul, a văzut în el întregul univers, în toată măreția și puterea sa...

Cum să n-ai asemenea sentiment, cînd iată reprezentanții ai ogoarelor din regiunea Timișoara dîndu-se la sfat cu confracții lor din nordul Moldovei; cînd iată vajnici cultivatori de porumb din raionul Carei împărtășindu-și experiența dobîndită pe bogatele ogoare din nord, frăținilor de pe platoul dobrogean, uscat și bătut de vînturi; cînd iată-i pe vestiții cultivatori de bumbac din raionul Zimnicea, întrebîndu-l pe Nichita Mărgineanu din Suctard-Gherla, un voinic eu înfă-

Tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej și alți conducători ai partidului și guvernului se întretin cu țăranul muncitor Gheorghe Gheorghiu, din comuna Străoane, raionul Panciu, regiunea Birlad.

țișare de haiduc, cum a izbutit el să scoată pămîntului știuleții aduși în sala Ateneului — uluitor de mari — parcă pe potriva voiniciei cultivatorului...

„Scopul acestei consfături — a spus tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej în cuvîntarea sa — este ca, folosind experiența pozitivă dobîndită în organizarea și desfășurarea muncilor agricole în anii 1953 și 1954, să stabilim împreună o serie de măsuri practice pentru executarea în bune condiții a muncilor agricole în anul 1955, spre a obține o producție sporită la hectar, o creștere considerabilă a producției agricole globale și a producției de cereale-marfă”.

„Să stabilim împreună”, iată expresia vieții noastre politice, economice, organizatorice, iată esența adevăratei democrații... La aceeași masă a prezidiului, luaseră loc, alături de iubiții tovarășii conducători ai statului și partidului, savantul Traian Săvulescu, președintele Academiei R.P.R., și țăranul muncitor cu gospodărie individuală Vasile Pîrvu din Costești-Pitești, destoinicul președinte al gospodăriei colective din Conțești-Zimnicea, Gheorghe Doicin, și Eroul Muncii Socialiste, Vasile Voichiță... Și mulți alții... Laolaltă stăteau țăranii din diferitele regiuni cu primii secretari de partid, cu președinții sfaturilor populare... „Să stabilim împreună”...

★

S-au ridicat la cuvînt artiștii cîmpurilor... Mai sus-pomenitul Nichita Mărgineanu și-a săltat în palmă ciucalăii urlași, rotind asupra noastră privirea sa lucind de bucurie și încredere. Munca lui din 1954 a stîrnit uimire în Suctard și în jur. Venea lumea și so crucea de ogorul lui. „Același pămînt, pe care-l lucrez de cînd mă știu, mi-a dat în anul acesta 5700 kg

Un aspect al sălii din timpul Consfăturii.

boabe la hectar. Ciucalăii ăștia cântăresc 800 și 700 de grame. Oricine poate dobândi recolta aceasta, dacă urmăreștesfaturile tehnicienilor despre agrotehnica înaintată".

Sînt de loc de prin părțile acelea. De la noi, la Sucutard, nu-s decît vreo treizeci de kilometri, așa că pămînturile se aseamănă. Sînt dealuri galbene și văi umede cu trestii; puțin păduri și puțină apă. Dar pămîntul e bun, deși bîntuit de secetă. Bădea Nichita a învins dușmănia secetei prin afinarea pămîntului, prin prașile dese. Și-a semănat cucuruzul în pătrat și a venit la București, cu ciucalăii enormi, splendidă mărturie a victoriei sale...

Tovarășul Sigismund Covaci, prim secretar al Comitetului raional de partid Carei, a vorbit în numele oamenilor muncii de pe acolo. „Ce ne planificați cu 1450 kg porumb la hectar — spunea dînsul, intrigat — cînd noi, an de an, depășim cu mult această producție?... Am scos 2700 kg porumb boabe la hectar. Pentru așa

trebuie să ne batem... 1450 e batjocură pentru Carei... Așa-s de părere agricultorii din acele părți".

Acestea-s lucruri cu deosebire noi pe meleagurile țării noastre. Necunoscută preocupare înainte de acești zece ani de libertate. Necunoscută și neîncurajată. Dar dintre nenunțările vorbitori, pe care să-i mai amintim? Toți reprezentau viața cea nouă și biruințele acestei vieți. Pe tovarășul Vasile Voichiță, brigadierul tractorist, Erou al Muncii Socialiste? Da, el și brigada lui și-au realizat planul cu 225% mai mult... Tractoristul Gheorghe Bogdan cu 331%, cîștigînd în medie 1511 lei lunar... Pe locurile muncite de dișii, s-au obținut foarte bune recolte...

Cînd spunea aceste lucruri, Vasile Voichiță era grozav de liniștit, parcă se consfătuia cu tractoriștii din brigada sa. Iar cînd au răsunit în sală dorințele lor — să aibă materiale, unelte și piese de schimb bune, ca și mai bine să muncească — îmi închipui că tov. Virgil Actarian, directorul Uzinei de tractoare, a zîmbit.

Îi rezerva tovarășului Voichiță o plăcută surpriză: Uzina de tractoare „Ernst Thälmann” și-a depășit cu mult planul în ce privește producția de tractoare. Au plecat spre S.M.T.-uri mii de tone de piese de schimb și unelte perfecționate... Și se produce de sîrg altele multe... Parcă-l liniștea pe tovarășul Voichiță și întreața noastră țărăniime muncitoare: „n-aveți grijă, iubiți tovarăși; nu vă uităm, nu vă lăsăm... Știm că și din truda noastră se face pîine, măcar că noi, la uzină, frămîntăm metal, nu aluat”...

Ce admirabil angajament a rostit tov. Draghina Curtu, președinta gospodăriei colective din Semlac-

Numele tău

de Ștefan IUREȘ

Coreea, abia limpezită din fum,
De două recolte cunoaște liniștea.
Bombele nu-i mai sfîșie, acum,
Lanul de-orez și miriștea

Tot n-a plecat războiul de tot,
Încă-și rotește, în jurul ei, coasele.
Țăranii, în vreme ce ară, mai scot
Din țarină — schijele, oasele.

Viața se-ncumetă iară și iar.
Iarba învăluie-n tîhnă mormintele.
Lumii l-ai spune însă-n zadar:
„Morții cer candelă; du-te, aprinde-le”.

Nu trebui' candelă celor uciși.
Ura din plepturi mai bine scapără.
Veghea sa are mai bun tăiș,
Mai bine strigă, mai bine apără.

Multe-ți păreau a politici căi.
Azi — numai două sînt căile:
Pămîntul — grădină;
Pămîntul — văpăi.
Alege-ți, puterile-ți dă-t-le!

Ai stat tu de vorbă cu cugetul tău
Acum, pentru toți vecii vecilor?
Și nu vrei pămîntul o scorbură, hău,
Împărăție-a lilieciilor?

Atunci — ia-ți ora cea mare. Te chem:
Glasul alătură-l lumii, șuvolului.
Să fie și el explozibil suprem
Pus sub mașina războiului!

Dacă-s în tine simțiri omenești
Zilele tale-n litere strînge-le:
Setea de viață, cînd iscălești,
Zvicnească în tine — ca sîngele!

Propunerea tovarășului Vasile Voichiță, Erou al Muncii Socialiste, șef de brigadă la S.M.T. Sînnicolaul Mare-Arad, de îmbunătățire a calității uneltelor și mașinilor agricole, a fost primită cu interes de participanții la Consfătuire.

Arad... Ascultați-l: Față de 1954, cînd au produs 2200 kg grîu la hectar, 3000 kg porumb, 2400 kg orz, 30.000 kg sfeclă de zahăr, 20.000 kg cartofi, colectivității

și-au trecut în plan, iar brigada l-a chemat celelalte brigăzi la întrecere pentru: 2300 kg grîu la hectar, 3500 kg porumb, 2600 kg orz, 32.000 kg sfeclă, 22.000 kg cartofi...

Într-una din pauze, participanții la consfătuire cercetează cu atenție standul de cărți din holul Ateneului.

La tribună se află țăranul muncitor cu gospodărie individuală Mărgineanu Grigore din Aiud, regiunea Cluj.

Laudă vouă, neobosiți creatori de bunăstare!

Cele trei zile ale consfăturii frunțașilor din agricultură au fost presărate de la un capăt la altul cu cifre fantastice, raportate la producția agricolă din trecut. Am auzit vorbindu-se despre 6000 kg porumb boabe la hectar, despre 60.000 kg cartofi, despre 4650 kg grâu la hectar și despre 50.000 kg sfeclă de zahăr. Iar cuvântările meșterilor din agricultură, împreună, înche-gau nu numai un măreț plan pentru viitor, ci o încântătoare dovadă de optimism... Mă rog, s-a obținut atîta și atîta, dar ne stă în putere mai mult... Și ne vom bate pentru asta...

Această încredere în viitorul agri-culturii noastre au exprimat-o știin-țific doi mari cunoscători ai proble-mei agricole: savanții Traian Săvu-lescu și Ionescu Sisești... Amîndoi cărunți, amîndoi luptători vechi pentru belșug și pentru știință. Amîndoi mari cinstitori ai experien-ței și muncii țăranului. Da — spu-neau dinșii — știința ajută, expe-riamentează, sfătuiește, stabilește legi. Aplicarea practică și verifi-carea pe scară națională a științei agricole le face țăranul cu munca sa...

Vreți o dovadă mai concludentă a frumuseții vieții noastre, a uni-tății dintre forțele productive ale patriei, decît această simbioză din-tre savanții laboratoarelor și dintre păstrătorii tradițiilor milenare?

★

Cu puține zile înainte de această consfătuire, citeam în ziare că Churchill s-a declarat de acord cu fabricarea în Anglia a bombeii cu hidrogen și că, după domnia sa, nefolosirea armei ato-mice într-un viitor conflict ar fi... o absurditate... Dacă l-ar fi auzit măcar peoșul Gheorghe Gheorghiu, locuitor de prin părțile Birladului, vorbind despre pine: „fără pine nu merge nici avionul, nici submarinul“. Cu alte cuvinte, fără pine, nu arde nici proverbialul trabuc între buzele prea onoratului domn prim ministru britanic... Impo-triva cui, asemenea bombe? Impo-triva acestor oameni care-și bat capul să scoată din pămînt cît mai multă pine, întocmai ca atî-ția alți agricultori de pe glob! Pe imperialiști îi mănîncă spina-rea... Nu se ostoie, nu se astîmpă-ră. Dar să n-ai bă grijă, că se va găsi cine să-i scarpine, dacă n-or avea cap să se liniștească. Mîinile care țin cloacanul și sapa, țin de fapt, de multe milenii, viața. Ei știu s-o creeze și s-o desăvîrșească. Și, mai ales, știu să și-o apere cu strășnicie...

Asemenea învățămînt am tras, ascultînd optimismul frunțașilor din agricultură noastră. La fel cred că gîndesc și mărunții fer-mieri britanici, și milioanele de muncitori din înșesata Anglie. Și alte multe milioane de pe întregul glob.

Are cine să-i scarpine pe adora-torii bombeii, dacă nu se astîmpără! Dar pînă una alta, oamenii muncii își văd de treabă pe lot rotogolul pămîntului, producînd pine și bu-nuri, știind că fără aceste simple adevăruri nu este posibilă viața. Fără ele, chiar cei mai marimiștri imperialiști, oricît s-ar închina bombeii, ar sfîrși în ticăloșie și foame...

Măreț și unic memento pentru gălăgioșii atomiști!

Dumitru MIRCEA

ACUM ZECE ANI

de Matei IONESCU

În atmosfera politică a Romîniei mai stăruiau încă ecourile impușcăturilor trase — la ordinul imperialiștilor americani și englezi, cu complicitatea reacțiunii romîne — împotriva manifestanților pașnici din acele zile furtunoase ale lui februarie 1945. Departe, pe fronturile din centrul Europei, războiul continua.

În fața uraganului de foc, de oțel și de minic răzburătoare ce se revărsa de la răsărit înspre Berlin, fascismul german se apăra cu furia disperării. Prietenii lui Hitler din America și din Anglia urmăreau cu neliniște zvircolirile nepulnicioase ale Germaniei fasciste. Cu aceeași neliniște, ei urmăreau evoluția stărilor de lucruri din Europa răsăriteană eliberată de Armata Roșie. Era în vremea în care Churchill dădea perfidul său ordin de păstrare la loc bun a armelor călărilor Europei.

În România totul arăta că ne aflăm în ajunul unui important eveniment istoric. Despre aceasta vorbea avîntul revoluționar al maselor populare, conduse de Partidul Comunist Român, ca și pauca și deruta ce domneau în tabăra reacțiunii.

Guvernul Rădescu pierduse încă demult controlul asupra multor orașe, centre industriale și provincii ale țării; cu luni înainte, se crecase acea putere, al cărei caracter tovarășul Gh. Gheorghiu-Dej l-a apreciat în felul următor: „Puterii deținute de guvernul cu o majoritate reacționară i se opunea puterea maselor populare conduse de partid“ (Articole și cuvîn-tări, ed. III-a, pag. 544).

După evenimentele sîngeroase din 24 februa-rie 1945 prefecturile și primăriile erau cucerite, rînd pe rînd, de popor; orașele, satele, județele țării își înscăunau singure pe adevărații, proprii lor conducători.

Între timp, la sate se înfăptuia impetuos, nestăvilît, visul de veacuri al țăranimii. La chemarea partidului, sub conducerea clasei muncitoare, zeci, sute de mii de țărani începu-seră de mult, încă din decembrie, răfuiala supremă cu moșierii. La sfîrșitul lui februarie, reforma agrară se înfăptuia pe cale revolu-ționară — peste capul și împotriva lui Rădescu — în majoritatea județelor Moldovei și Dobrogei, în Ialomița și Prahova, în Romanși și Teleor-man; aproape că nu era județ unde să nu fi fost începută împărțirea moșilor.

Acestea erau condițiile în care se prelungea agonia ultimului guvern reacționar din isto-ria Romîniei.

Și iată, primele ore ale lui martie aduceau vestea mult așteptată: „Scinteia“, anunțînd demisia lui Rădescu, scria: „criminalul Rădescu nu mai este decît un simplu inculpat“. Lupta însă continua. Continua în stradă, în orașe și la sate, cu aparatul de stat fascist, ce opunea ultima rezistență fățișă.

Aceasta în timp ce, în culise, căpeteniile reacțiunii romîne — regele și acoliții săi, Maniu, Bră-tianu, Titel Petrescu și alți agenți ai spionajului american și englez — continuau să mane-vreze cu disperare spre a-și salva pozițiile; în ultima clipă s-a mai încercat formula unui guvern condus de marele moșier Barbu Știrbei.

Chiar și după ce, în ziua de 2 martie, tovarășul dr. Petru Groza fusese însărcinat cu formarea gu-vernului și după ce guvernul însuși fusese constituit, reacțiunea, în frunte cu regele, s-a străduit să amîne, pe cît i-a stat în putință, intrarea lui oficială în funcțiune.

Dar poporul muncitor, condus de partid, avea să-și spună cuvîntul hotărîtor.

În timp ce masele populare se pregă-teau să-și sărbătorească victoria, în unele colțuri ale Bucureștilor se petreceau lucruri aparent ciudate. În noaptea de 2 spre 3 mar-tie, aproape 200 de deținuți de drept comun, criminali, hoți, reușeau să evadeze de la înch-

soarea din str. Uranus, deși Comandamentul Mi-litar și Prefectura Poliției fuseseră înștiințate de preparativele de evadare. Tot în zilele acelea, porțile prefecturii Poliției Capitalei și ale diferi-telor închisori au fost deschise de mîini ne-văzute, pentru a fi eliberați puținii hitleriști și criminali de război arestați pînă atunci. Un alt eveniment simptomatic s-a petrecut în cursul zilei de 5 și al dimineții de 6 martie, cînd locuitorii din străzile Ionescu Gion și Lo-gofătul Udrîște au putut vedea, oarecum mirați, mii și mii de fluturași negri de hîrtie arsă plutind peste case și curți. Crematoriul de unde vîntul aducea rezidurile de hîrtie arsă se afla în curtea de la intersecția celor două străzi: acolo se ardeau arhivele fostului Serviciu Secret Român.

Acestea au fost ultimele acte ale guvernului Rădescu; ele nu mai porneau de la Președinția Consiliului de Miniștri, ci de la legatia Angliei, unde se adăpostise provizoriu odiosul fugar.

Ziua de 6 martie sosise plină de soare și far-mec primăvăratice. Coloane impresionante de muncitori și țărani, de ostași, de tineri și vîrstnici, se revărsau din toate colțurile Bucu-reștilor spre fosta Piață a Națiunii. Aci poporul Capitalei și delegațiile de țărani din Muntenia și-au exprimat hotărîrea de a sprijini primul guvern din istoria Romîniei în care clasa muncitoare avea un rol precumpănitor. Vuie-tul uriaș al aclamației și uralelor nesfîrșite, valul bucuriei populare s-a răspîndit ca fulgerul în tot orașul, a cuprins întreaga țară.

Motiuca istorică, adoptată în ziua aceea de neuitat, înseria, pentru posteritate, angajamen-tul solemn ce însoțea marea cotitură săvîrșită:

„Noi, opt sute de mii de cetățeni din București și plugarii din satele județelor Ilfov, Ialomița, Vlașca și Teleorman, reprezentînd toate cate-goriile sociale, precum și exponenții autentici ai armatei, ofițeri și soldați, întruniți astăzi, 6 martie 1945, în marea adunare cetățenească, salutăm instalarea guvernului Groza, guvern de concentrare democratică, și ne angajăm să-l sprijinim din toate puterile noastre, pentru stîrpirea fascismului și refacerea țării“.

★

S-au scurs de atunci 10 ani. Anii unor trans-formări revoluționare, ai unor adînci prefaceri ale țării, ale societății romînești. În acest decen-niu furtunos, poporul romîn, în frunte cu eroica sa clasă muncitoare, sub conducerea comuniș-tilor, a desăvîrșit o revoluție, revoluția burghezo-democratică, și a început o alta: revoluția socialistă.

Marx a numit revoluțiile „locomotive ale istoriei“.

Această apreciere făcută de marele dascăl al proletariatului ne apare deosebit de clară și astăzi, cînd privim la drumul ce ne desparte de însoțitul 6 martie 1945.

FOTOGRAFIA ARTISTICĂ ÎN R. P. POLONĂ

Recent, s-a deschis în Capitală expoziția „Fotografia artistică în R. P. Polonă”, organizată de Institutul Român pentru Relațiile Culturale cu Străinătatea. În fotografie: un aspect din expoziție.

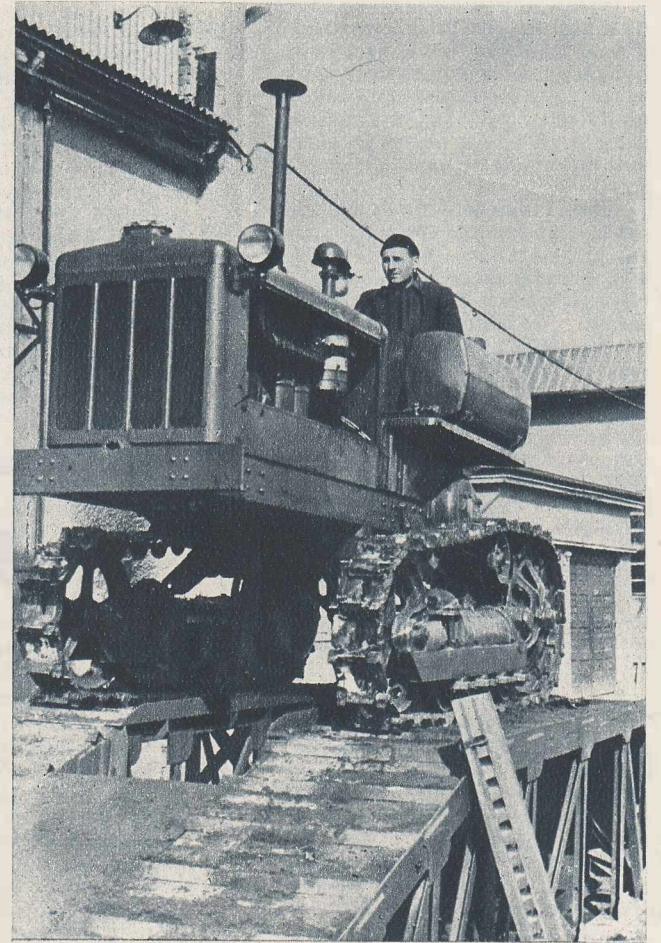
VIITOARELE CADRE

Viitoarele cadre agrotehnice se pregătesc cu strugință. Iată, un grup de studenți din anul III al Institutului Agronomic din Cluj, într-una din serele Institutului, lucrând la copilul roșiilor timpurii.

UN NOU TRACTOR

Străduința muncitorilor uzinelor „Ernst Thälmann” din Orașul Stalin, de a da agriculturii mașini și unelte agricole în cantități din ce în ce mai mari, a cunoscut o nouă biruință. De curând, a fost terminat noul tip de tractor K. D. P. - 35, ce va fi folosit în agricultură, în special la lucrările de întreținere a culturilor prășitoare.

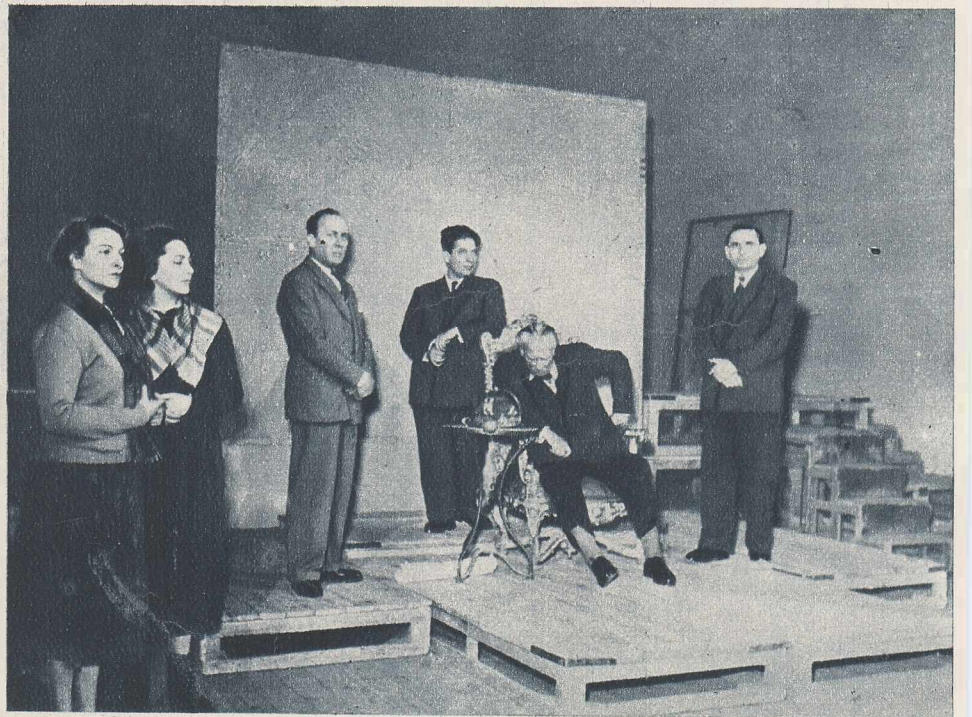
„REGELE LEAR” ÎN REPETIȚIE

La Teatrul Național „I. L. Caragiale” se repetă „Regele Lear”, lucrarea marelui dramaturg englez Shakespeare. Rolul principal va fi interpretat de G. Storin, artist al poporului, laureat al Premiului de Stat.

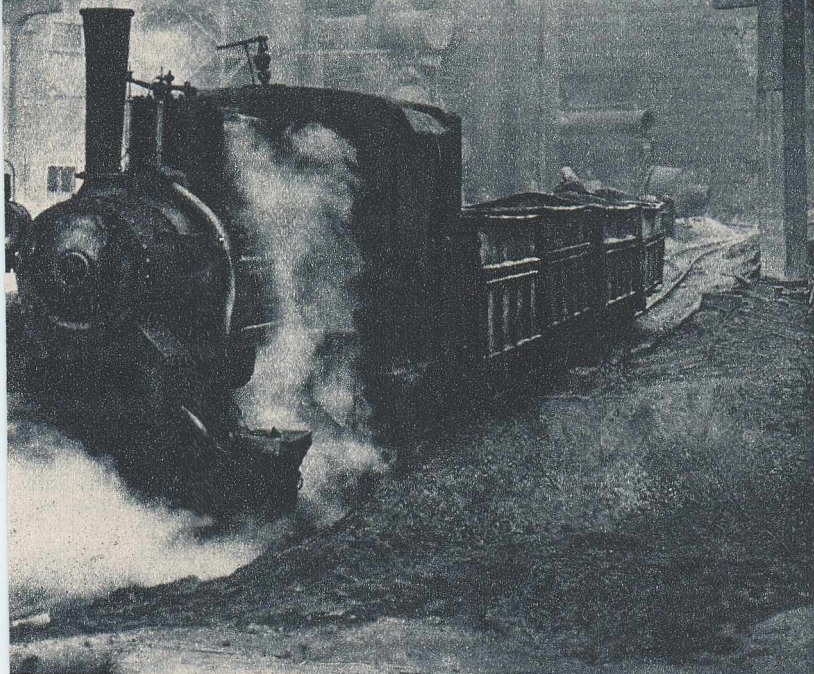
MODA 1955

De curând, cooperativa „Artex” din Arad a prezentat modelele sale de confecțiuni pentru anul 1955. În cadrul celor șase prezentări urmate de programe de estradă, la care și-au dat concursul artiștii Teatrului de Stat din Arad, precum și artiștii amatori din diferite întreprinderi, numeroși spectatori au putut admira multe și variate modele de confecțiuni bărbătești, de damă și pentru copii. În fotografie: prezentarea unei frumoase rochii cu aplicații de motive populare.

De la minereu
la pîine (II)

OȚELUL

reportaj de Constantin CHIRIȚĂ

Fotografii de A. LOVINESCU

— Apăi' mneavoastră care viniți o zi, două, pe-ici pi la noi, nu prea răușiți să pătrundeți la adînc ca pești... Stați cam la față ca broasca... Oțelul, nu-i lucru di șagă...

Înainte de a-și continua ideea care simțeam cum i se definește încet printre gînduri, tovarășul meu de călătorie mai aruncă o privire pe fereastra vagonului, apoi își aținti ochii asupra mea. Căutătura sa era liniștită dar pătrunzătoare, vocea lui suna domol cu mici întretăieri, dominată de accentele moldovenești atît de pitorești.

— Vezi matali — reluă el mai prieteneste — ne-am deprins intratăta cu oțelul de parc-ar răsări ca o buruiănă din pămînt... Un-ti uiți, oțal... Poftim și-n vagonul ista... Cum îi iarba pe cîmp așa-i și oțalul în viața noastră... Acasă, pi stradă, în fabrică... Da' să-ți spun eu un lucru... Pîn-am venit să lucrez aici, adică pîn-acum vreo șapți, opt ani, n-am știut ci-i oțelul... Nu-i vorba di puterea lui, nu... asta am simțit-o și-n pace, și-n război... Alta-i...

Gînditor, moldoveanul își întrepruse o clipă vorbele. Părea un

om în vîrstă, poate mai trecut decît avea anii, cu o față ciolănoasă, lată, crestată rar dar adînc. Părul sur, destul de puțin, și mișcările sale domoale se străduiau să-i adauge cîțiva ani în plus, în vreme ce ochii blînzi, din cînd în cînd cu sclipiri tinerești, se luptau parcă să-i micșoreze vîrsta. Avea în jurul lui 40 sau 45 de ani. Hotărît să-i desprind ideea înainte de a ajunge trenul în stație, intrai în vorbă:

— Ai dumneata dreptate, nu-i lucru de șagă oțelul. Atîtea procese complicate... minereu, cocs, furnale, fontă, cuptoare Martin...

— Spuni, spuni, tovarășe — mă îndemnă el. Îi drept ci spui matali. Asta-i prin toate cărțile...

— Sigur! Furnalele... Dar într-o clipă îmi dădui seama că încurajarea de a vorbi era un fel de invitație de genul acelor de a spinteca aerul fără nici un folos. Pentru a nu mă da bătut cu una cu două, căutai să întorc vorba:

— La urma urmei totu-i o problemă de tehnică și știință...

Bun minereu! O să dea un procent mare de fontă...

— Așa!? și îl văzui cum își schimbă înfățișarea. Nu mai era omul moale și liniștit de pînă atunci. Așa? O fi și cum spui dumneata. Dar ascultă o leacă la mine. Eu îs om prost. Am crescut la țară. Pîn-am venit aici n-am văzut decît fabrica di vată din Bîrlad. O magherniță în care fetiți făceau pi mașinili. Am venit aici și m-am crucit di hardughile acestea di hier. Da-asta n-o ținut decît cîteva zile. Așa o și si petreacă și cu dumneata. Nu zic ci tehnica și știinta nu-s lucru mare, foarte mare aici. Iraaa, cît am avut eu di furcă cu ele și cît mai am...

Aici, moldoveanul făcu prima pauză. Răsufliă adînc și-i reveni răși privirile binevoitoare:

— Vezi matali... Alta-i taina oțelului... alta... Și nu-i nici un chilipir si țî-o spun eu... Ș-ar fi cam nesocotit... Dacă stai mai mult pe-ici... Eu lucru la oțelărie, la doi... Amu am grabă, trebui si intru în schimb... Da' ne-om mai întîlni... Oțelul... ehei... Noroc bun!...

Hunedoara — orașul uzină

Hunedoara are două lucruri de seamă. Castelul vechi, cîndva reședință a huniazilor, bătrîn dar semeț, mărturie a unor vremi trecute și combinatul siderurgic, o aglomerare impetuoasă de corpuri metalice, în care bate, fără întreprere, inima eroică a epocii noastre.

Înălțat pe un grup de stînci, castelul, vechi de 800 de ani, e izolat de lumea dinafară prin șanțuri adînci și ziduri groase. În interior totul aduce a apus, a pustiu. A fost! Acesta e verbul. Combinatul, întins primitiv în vale, e legat prin toate firele de oraș, de lume. Înăuntrul lui, un furnicar de oameni înalță aspra bătălie a oțelului. Ro-iul de sclipiri de la furnale, zgomotele care nu încetează nici o clipă, întregesc priveliștea unui permanent răsărit. Vibrează, trăiește...

Pe măsură ce pătrunzi înăuntru, castelul își dezbracă tainele și mai ales acea semeție strălucitoare pe care o admiri de jos, din vale. Camere de tortură, gropi în care erau aruncați oameni în mijlocul fiarelor sălbatiche și flămînde, ferestre arcuite prin care cavalerii și domnițele priveau în „emoții“ tragedia cruzimii și neputinței. Și, într-un colț, o fîntină adîncă săpată în piatră. Pe o lespede, afară, cîteva cuvinte în limba turcă scrijelite cu un obiect metalic de cei cîțiva prizonieri care au săpat fîntina: „apă aveți, dar inimă n-aveți“...

La ieșirea din castel, privirile întîlnesc marea panoramă a combinatului siderurgic. Încet, încet, sentimentele se schimbă, gîndurile se luminează. Acolo-i viața, viața cea nouă! Dar ca s-o înțelegi mai adînc, e bine să treci și prin castelul cu înfățișare semeată și interior lugubru.

Uzinele Hunedoarei nu sînt ca cele ale Reșiței, împletite, țesute cu orașul. Ele formează un oraș aparte, la fel de întins ca cel veritabil și legat strîns de acesta. La drept vorbind și în vechiul oraș combinatul își arată pretutindeni prezența. El se revarsă peste oraș ca un suvoi. O simplă plimbare pe străzi îți demonstrează că nu e om sau instituție ale căror destine și activitate să nu se împletească într-un fel sau altul cu combinatul. Pe alocuri, prezența combinatului e totală, deplină. Părțile cele mai noi ale Hunedoarei, orașul muncitoresc „omé“, cum îl numesc toți pe aici, sau „otémé“ (orașul tineretului) înfipte amîndouă adînc pe dealurile Chizidului, fac parte integrantă din corpul combinatului, deși sînt despărțite de acesta prin fișia îngustă a orașului vechi. Aici, blocurile moderne, înalte și spațioase, și clădirile mai scunde, adevărate vile, adăpostesc o mare parte din muncitorii uzinei. Ele aduc un aer de prospețime și tinerețe care subminează puternic atmosfera de bătrînețe a Hunedoarei. Mereu în bătaia soarelui, ele aruncă un zîmbet isteț și colorat din miile de ochi de sticlă peste orașul trecut din vale. Dacă n-ar fi lipsa străzilor și, din această cauză, abundența unui glod viscos și plin de răutate, aerul acesta de tinerețe și sănătate ar fi total.

Inima întregului oraș e combinatul. De multe ori orașul se odihnește, doarme, visează, dar combinatul, ca o adevărată inimă, nu-și încetează nici o clipă mișcarea. Trenuri grele, încărcate cu minereu venit de departe din Ucraina, cu cocs și calcar, cu fontă, oțel și fier vechi, sau trenuri mici, astăzi demodate, dar care au dus, nu cu mult timp în urmă, greul producției și al noilor construcții, creează o forfotă neînteruptă în curtea combinatului. Zi și noapte ele leagă și dezleagă secții și depozite, alimentează frămîntatele corpuri ale uzinei.

Munca începe de la furnale. De afară ele par niște uriașe laboratoare. Mașinăriile și instalațiile sînt atît de complicate, răspîndite și dese, atît de copleșitoare, încît ai impresia că nimeni nu le-ar putea da de rost. Furnalele alcătu-

iesc cel mai de seamă peisaj al combinatului. Respiră din ele acea poezie și frumusețe industrială în care estetica și armonia se evidențiază din linii precise și îndrăznețe, din simetrie și forță, din acea predominantă sobrietate metalică. Aici, pe baza unor complicate procese chimice, cocsul și minereul de fier și mangan, calcarul și siliciul dau naștere suvoalului lichid și incandescent de fontă.

Urmează oțelăriile... Modeste și mai puțin impunătoare ca furnalele, corpurile lungi și scunde ale cuptoarelor Martin învâluie cu ucițătoarea lor temperatură fonta și fierul vechi, transformându-le în acel fier curat numit de oameni oțel, cuvânt care a împodobit și înălțat vocabularul omenesc. Din cuptoare în oale și din oale în cochile, oțelul își continuă drumul spre laminoare.

Aici dimensiunile se schimbă. Dacă furnalele înseamnă în primul rând înălțime, dacă oțelăriile, cuptoarele Martin, mai joase cu câteva etaje, fac trecerea de la vertical la orizontal, păstrând însă volumul, laminoarele înseamnă în primul rând întindere, suprafață. Cuptoarele subterane dau macaralelor blocuri de oțel supraîncălzite. Acestea le predau laminoarelor. Încolțiți, nervoși, monștrii de foc se opun parcă să intre în deschizăturile strâmte, unde valurile nemiloase îi string cu o putere groaznică, transformându-i, din niște butuci cât trunchiul de om, în șerpi subțiri de metal și, pînă la urmă, în acele cunoscute țagle industriale.

Așa se face oțelul... Furnale, cuptoare, laminoare... Așa se face oțelul... în manuale tehnice, în expuneri științifice și în toate uzinele siderurgice. Lucru greu, complicat, al cărui înțeles îl dezlegi nu în câteva zile, ci în câteva ore. Dar adevărata taină a oțelului nu o poți dezvălui decât într-un timp mai îndelungat. Cîtă dreptate a avut tovarășul meu de călătorie!...

In căutarea marilor taine

Eram la furnalul nou. O construcție mîndră, impunătoare, vedeta combinatului, ridicată curajos în văzduh de muncitorii și tehnicienii noștri. Mă obișnuisem întrucîtva cu procesul de muncă de aici. Se apropia descărcarea furnalului. De aceea îmi alegeam un loc mai retras, pentru a nu stingheri pe furnaliștii, care, în astfel de clipe, sînt foarte puțin bucuroși de oaspeți. De zgîrcenia lor la vorbă mă convinsesem și pînă atunci.

Îmi concentrasem fără voie atenția asupra conducătorului acestei uriașe instalații, inginerul Mircea. Omul acesta tînăr și bine clădit era într-o permanentă agitație. Nu văzusem un semn de liniște pe figura lui. Cînd nu mai avea de dat dispoziții furnaliștilor, făcea ochii roată în jur și, cum descoperea pe platformă vreun nechemat, vreun gură-cască, îl și invita grabnic să plece. Apoi iar se concentra asupra furnalului, vorbind, gesticulînd, amenințînd uneori înfricoșător cu miinile și privirile. Și iar făcea ochii roată, fulgerîndu-l pe acel care se încumetase să urce sus fără treabă.

Cînd îl văzui apropiindu-se de gura furnalului, contopindu-se cu muncitorii care spărgeau cu puterea oxigenului botnița de pămînt refractar, înțelesei că în câteva clipe torentul se va prăvăli. Număram în gînd secundele...

Oamenii săriseră într-o parte și alta, exact în clipa cînd un roi gros de scînteie izbucni gălăgios și un mînușchi de flăcări acoperi locurile pe care le ocupaseră pînă atunci. Un șuvoi incandescent, „un mureș de fontă”, cum se spune pe aici, galben, clocotor, gilgiia de-acum pe rine. Într-o clipă frigul dispăru. Căldura frigea fețele pînă departe. Puterea și minia metalului creat de oameni erau cumplite. Și, cu toate acestea, el urma supus drumul pe care i-l așternuseră înainte oamenii, cercînd rar să se abată peste malurile rinelor; dar oamenii, atenți, îl domoleau îndată, îmbrîncindu-l prin mișcări scurte spre oalele mari de jos, care-l înghițeau cu lăcomie.

Spectacolul acesta de foc și scînteie, de forță și supunere, spectacolul acesta în care eroul principal, mînjit de fum și ulei, asudat, căpăta proporții de Prometeu, mă emoționa de cîte ori îl vedeam. De astă dată însă ansamblul îmi reținu mai puțin atenția. Priveam cu uimire spre inginerul-șef. Fața sa atît de neliniștită înainte era îmbrăcată acum într-o expresie de liniște și pace. Aproape vedeam cum i se destînd mușchii, cum i se domolește răsufierea. Privirile blînde și zîmbetul bucuros al unui copil îmbrățișau oamenii care preluîndu-i parcă nervozitatea, neliniștea, se agitau teribil în jurul rinelor cu fontă și zgură. Furnaliștii se străduiau din răsuțeri să asigure drum liber de scurgere fontei, s-o separe cît mai bine de zgură, să-i îmblînzească furiile. Era parcă evident că își dăruiau toate calitățile lor în apriga bătălie pentru oțel. Admiram curajul lor, iscusința lor, rezistența lor în fața căldurii irezistibile.

— Oala! Se umple!
Inginerul simțise pesemne aceasta, cu cîteva clipe mai devreme.

— Leonida! strigă el alergînd spre balustrada de fier.

Omul cu acest nume sări iute peste rinele umplute cu foc.

— Costea! Opriți descărcarea! Într-un minut! Leonida! Să plece trenul! Altă oală! Imediat!

Urmăream cu inima la gură transmiterea și executarea acestor scurte dispoziții. Furnaliștii se contopeau parcă într-un trup cu mai multe brațe. Deși nervoase și iuți, mișcările erau precise și sigure. Aveam senzația unor fulgere care se abat asupra metalului.

Ce se întîmplase? Oalele de jos se umpluseră, dar furnalul încă nu se golise. Trebuia astupat furnalul și aduse alte oale. Nu mai vedeam fața inginerului-șef. Dar mi-o închipuiam după fețele aceluia care se luptau să astupe gura înspăimîntătoare a furnalului, să oprească șuvoiul acela de 1500 de grade. Între metal și oameni aproape că nu mai erau distanțe. Numai minulete nemiloase se succedau rar, în ritmul lor obișnuit. Cîteva întîrziate și metalul, groaznic de mînios în puterea lui lichidă, s-ar fi revărsat peste linii și vagoane, topindu-le, blocînd circulația. Curajul, știința și iscusința oamenilor se opuneau însă furiei lui oarbe. În acele secunde am înțeles că oamenilor le mai trebuie ceva pentru ca să iasă biruitori...

Și au biruit. În trupul furnalului, fonta se zvîrcolea, închisă, oprită, baricadată. Pe platformă, afară, oamenii își ștergeau fruntea de sudoare. Inginerul-șef, maistrul-șef Leonida, prim-topitorul Costea... Ultimul începuse de-acum

trul Leonida discutînd liniștit cu topitorii. Și dacă l-aș fi întreat pe oricare din aceștia cum merge treaba, mi-ar fi răspuns simplu, așa cum se întîmplase de atîtea ori: „mere, mere”...

Tineretea

Porțile combinatului siderurgic „Gheorghe Gheorghiu-Dej” din Hunedoara sînt deschise oricui. Zilnic poposesc aici tineri și bătrîni, fete și băieți dornici să se dedice meseriei de siderurgist. Afluența tineretului e impresionantă și prezența lui în uzină e de-a dreptul izbitoare. La furnalele vechi am întîlnit zeci de tineri într-un singur schimb. Începînd cu maistrul Muntean, care n-are prea mult peste 20 de ani, și terminînd cu frații Lazăr și Simion Jurcă, doi moți tăcuți și vînjoși, primi-topitori la două furnale vecine.

Meseriile de aici cer seriozitate, disciplină, simț de orientare. Metalul fierbinte, zgura și gazele otrăvitoare pîndesc mereu și nu iartă nepăsarea, joaca, beția. Neprevăzutul pune la îndemîna omului o secundă, două, de gîndire. Acțiunea trebuie să fie aproape spontană.

Cei care n-au aceste calități se dau bătûți. Pleacă singuri sau la îndemnul colectivului. Multor pușlamale, atrase aici de ciștig, li s-au deschis fără regret porțile de ieșire ale combinatului. Alții au plecat singuri, cînd și-au dat seama că n-au calitățile omului care făurește metal. Sînt în combinat și oameni slabi, pe care colectivul se trudește să-i crească. Colectivul e răbdător și atent, brațele lui sînt primitoare, dojana lui e însă tăioasă și gravă.

Cu aceste gînduri, am pătruns într-una din zile în hala cuptoarelor Siemens-Martin, la Osîmîul Hunedoarei. Îi cunoșteam dinainte pe cei care lucrează la cuptoare. L-am descoperit repede pe prim-topitorul Drîngă Alexandru, un bărbat încă tînăr, mai degrabă înalt, puțin încovoiat de spate, cu mers molatic și gesturi calme. L-am zărit la cuptorul II pe Petroescu, cu figura lui încrunțată, neîncurajatoare, preocupată. Iată-i, în sfîrșit, și pe prietenii mei de la cuptorul III. Sînt toți adunați acolo în fața biroului. Îmi promisese descărcarea unei șarje rapide încă la începutul dimineții.

Prim-topitorul Chihaiia Gheorghe mă salută zîmbînd:
— Cam tîrziu, tovarășe, peste gîteva ore descărcăm din nou.

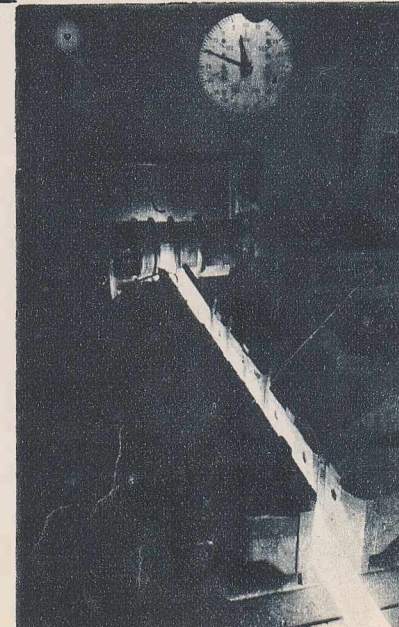
Un nou bloc de oțel în laminoare. Aceiași viteji laminoriști îl supraveghează: șeful de linie Spinei Dumitru, maistrul-șef Oragată Nicolae, maistrul laminorist Andreșescu Gheorghe și primul laminorist Simeria Abel.

În jur, o sumedenie de aparate și indicatoare, cu fața albă, curată, vorbeau cu ace și cifre despre starea fontei și situația furnalului. Pentru mine, indicatorul cel mai precis era fața inginerului-șef, ochii săi calmi, trăsăturile sale relaxate. Aparatele nu-mi spuneau nimic. De aceea, cînd văzui pe fața inginerului, un tremur în fracțiunea aceea de secundă, înțelesei că s-a întîmplat ceva. Din capătul celălalt al furnalului, într-un uruit greu, se apropia macaraua. De la geam, manevrantul tuna, acoperînd zgomotele cu vocea lui:

să curețe rina de zgură. Inginerul-șef, trecînd pe lingă mine, îmi adresă cîteva vorbe:

— Foarte bogat minereul în fier. A slobozit mai multă fontă decît calculele noastre. Trebuia să facem analiza... Și aruncîndu-și privirile în jur, descoperi o sumedenie de spectatori nechemati, pe care-i invită să părăsească grabnic platforma furnalului.

Dacă aș fi sosit aici numai cu cîteva minute mai tîrziu, n-aș fi cunoscut poate niciodată unul din cele mai aspre aspecte ale luptei pentru metal. L-aș fi găsit pe mais-

Chihai Gheorghe, cel mai tânăr prim-topitor din combinat.

Ride ștrângărește. Fața lui slăbuță, lunguiată, împinge înainte un nas puternic, cutezător. Ochii lui nu prea știu să se încrunte. Brațele, lungi, terminate în mănuși lungi de azbest, aproape că-i ajung pînă la genunchi. Nu e înalt și deși vînjos, pare slăbuț la trup. Chihai este cel mai tânăr prim-topitor din combinat: are 22 de ani. De cîte ori mă uit la el, rîde și rostește cîteva vorbe, nu prea multe. A aflat că-s și eu moldovean și aproape întotdeauna se referă la Moldova noastră.

— La noi în Moldova, oamenii își cam leneși...

I-am prins repede direcția de bătaie:

— Am știut eu c-o să descărcați două șarje, și-am venit mai devreme la a doua...

— Am spus eu că moldovenii nu-s și isteți?... Numa' Cîrlan face excepție...

Cîrlan, ajutorul lui, pare puțințel bosumflat din cauza glumei. Oțelarul acesta nici nu-mi ajunge pînă la umăr. E mititel și supărăcios ca un copil. Nici n-are 20 de ani, deși face mereu caz de vîrsta lui bărbătească. Bosumflat cum e acum, mi-l închipui parcă pe un imăș moldovean, cu un ciomag în mînă, gata să plîngă că i s-au pierdut din cireadă două vitele. Imaginea nu-i prea îndepărtată de realitate. Cu cîțiva ani în urmă, puteai să-l întîlnești astfel pe Cîrlan.

În jur mai sînt cîțiva tineri. Unul înalt, și adus de spate de

parc-ar sta mereu aplecat asupra unui obiect, umblător de colo pînă colo, cu vreo 4-5 ani mai mare decît Chihai, maestrul Sirca Tiberiu. Altul, mai tânăr cu vreo doi ani, rușinos și timid ca o fată mare, foarte tăcut în discuții, inginerul Rădulescu Gheorghe. Și un tânăr înfigăreț și atent care, în același timp, este și foarte guraliv, elev în ultimul an la școala de siderurgie din Hunedoara și practicant oțelar. Și, totuși, acești oameni călesc oțelul!... Elaborează șarje rapide, se întrec cu oțelarii vîrstnici, se luptă cu zgura care năvălește uneori pe gurile cuptorului, căptușesc în timpuri record învelișul de oțel al cuptorului cu îmbrăcăminte groasă de cărămidă refractară și acum, descarcă, pentru a doua oară în schimbul lor, cuptorul de oțel. Călesc oțelul...

Tinerii aceștia, în vinele cărora singele mai poartă urmele brazdei de pămînt răscolită de mîini, tinerii aceștia primăvăratnici, mlădioși ca niște nuiele de aguzi.

Oțelarii... Îl văd pe Chihai manevrînd ușile cuptorului, privind zvîrcolirile de foc dinăuntru, îi aud parcă vorbele scurte cu care-și îndeamnă tovarășii să așvîrle minereurile trebuincioase în pîntecele cuptorului. Îl văd pe Cîrlan, flăcăiașul acela mititel, spărgînd

Tinerii de la cuptorul 3 se înveslesc într-o clipă de răgaz. În mijlocul lor, maestrul lăncău Dumitru și Sirca Tiberiu.

cu ajutorul aparatului de oxigen scoarța tare din spatele cuptorului, dînd drumul puternicului șuvoi de oțel; îl văd pe inginerul Rădulescu cercetînd cuptoarele, dînd dispoziții sigure, care împlinite, determină calitatea oțelului. Înfașura, figura lor, rămîne de multe ori la fel de copilăroasă și senină, doar mișcările se întetesc și ochii scapără, sau poate de multe ori li se crispează și fața. Nu acestea-s semnele puterii lor. Ele sînt prea adînci, prea interioare ca să le observi în chipul și aspectul lor. Și sînt prea vii, prea izbitoare, prea dominante ca să nu le simți, privindu-i.

Maistrul lorga de la laminoare

Am colindat de mai multe ori, singur sau însoțit, hala laminoarelor, atît de întinsă că n-ar lipsi mult să atingă proporțiile unui teren de fotbal acoperit. Dar cea mai frumoasă plimbare a fost cea călăuzită de maestrul lorga.

La început, cînd l-am văzut stînd la birou, cu fața obosită, frămîntîndu-și părul alb în mîini, privind gînditor pe fereastră, mi-am închipuit că n-o să obțin mare lucru de la el. O să se plietisească repede și o să se furișeze pe undeva sau o să-și găsească de lucru prin vreun colț, cum mai făcuseră cu mine și alții pe la furnale.

— Mergem, tovarășe, cum nu, numai să te țină picioarele, că inima o să-ți dea ghes cînd o să vezi fetele noastre.

Începutul era totuși promițător. Și, cînd l-am văzut lîngă mine, înalt, voinic, vesel, mi-am dat seama că am găsit omul care-mi trebuia.

— Să vedem mai întîi lucrurile normale și pe urmă curiozitățile — m-a invitat el.

Am primit.

Totuși, mai întîi, m-a pus la încercare, așa pe nesimțite. M-a condus la cuptoarele de preîncălzire unde se odihnesc blocurile de oțel scoase din cochile pentru a nu-și pierde temperatura.

— Aici e un fleac. Nici babele n-ar fi mulțumite cu căldura asta... dacă ar fi să facă baie.

Nu prea eram eu de părerea lui, dar n-avea nici un rost să ne încăierăm într-o discuție pentru o așa de simplă nepotrivire de păreri. Așa că l-am urmat ca o umbră, tăcut, pînă la cuptoarele unde se supraîncălzeste oțelul înainte de a intra în laminoare. A săltat sus, tînereste. Eu, după el. Tocmai se deschisese învelișul de metal al cuptorului și macaraua se stră-

duia să prindă în clește un bloc de oțel. Parcă un vultur se abătea cu ghearele asupra prăzii. Maistrul se cocoțase pe o bîrnă groasă de metal. Eram lîngă el, mai că-l atingeam. Am stat așa aproape un minut. Nesuferită temperatură... parcă mă învelise un șuvoi de flăcări. N-aș fi stat o clipă acolo dacă nu mi-aș fi dat seamă că maistrul vrea să mă încerce.

— Și-acum după paharul ăsta de țuică, să ne ospătăm privirile cu ceva mai îmbelsugat. Dar numai privirile — a adăugat el zîmbind.

Privirile mele erau pesemne cam neîncrezătoare, căci maistrul lorga s-a simțit obligat să mai spună cîteva vorbe:

— Să-ți spun drept, am vrut să ne cunoaștem... Și mi-a părut bine.

Lauda aceasta m-a liniștit. L-am urmat din nou cu încredere.

Am urcat pe niște pasarele de metal și ne-am oprit într-o cabină închisă, suspendată, ferită de orice pericol. De acolo vedeam ca în palmă activitatea laminoarelor. Am urmărit cu atenție tragedia unuia din blocurile de oțel. Oamenii erau departe de el. Unii în cabine, sus, alții pe margini, la distanță. Și, totuși, ei erau aceia care cu mina și mintea lor dirijau forțele de metal împotriva oțelului care la urma urmei le dăduseră și acestora naștere. Cîrligele ieșite de nu știu unde, potriveau oțelul înroșit, sulurile îl trimiteau în valțuri, iar acestea îl apucau, îl turteau, îl presau, îl strîngeau cu forța învîrtirii. O dată, de două ori, de trei ori și blocul nu mai era derecunoscut. Devenea o fișie subțire pe care fierăstraiele electrice, la vreo sută de metri mai departe, o divizau în bucăți egale. În acele țagle pe care le vom întîlni cu prilejul altui popas al călătoriei noastre, în această suită de reportaje.

Erau puțini oameni în această imensitate. Pe cîmpul perfect orizontal se vedeau bine siluetele lor înalte. Toți bărbații voinici, cu umeri largi, cu fețe sănătoase. Șeful întregii linii, tehnicianul Spinei Dumitru, îi întrecea pe toți cu statura sa uriașă. Manevrau aparatele de la depărtare, dar cu toate acestea, parcă simțeam cum țin oțelul în mîini, cum îl plămădesc cu puterea lor. Întregeau la un loc chipul făuritorului de metal.

— Ei, și-acum să vedem curiozitățile — spuse maestrul lorga. Mai întîi fusurile noastre de ceas. Chiar voiam să te întreb dacă nu ai nevoie de o rezervă la ceasul dumitale?...

Ce poate fi mai plăcut, după orele de muncă, decât să citești o carte interesantă, să asisti la un festival artistic sau să-ți faci mat adversarul într-o partidă de șah viu disputată!...

(Fotografie de M. Ivanciu, realizată la Clubul Intreprinderii Poligrafice nr. 1 din Capitală)

Artiștii noștri învață. Ei studiază legile de dezvoltare a societății și își însușesc principiile realismului socialist. Iată-l pe câțiva dintre ei — actorii Niki Atanasiu, Dina Cocea, Tudor Popa, Liviu Ciuley, regizorul, Mory Ghelertor, compozitorii Vasile Popovici și Anatol Albin și alții — discutând în cadrul seminarului teoretic de estetică marxist-leninistă, la Cabinetul de partid al Comitetului orășenesc P. M. R. București.

Fotografie de
A. LOVINESCU

EROI VII AI ROMANULUI SOVIETIC

Alexei Maresiev

1. Alioșa Maresiev

Sînt de bună seamă, printre voi, mulți care au citit romanul scriitorului sovietic Boris Polevoi — „Povestea unui om adevărat“. Neasemuita poveste a vieții și eroismului lui Alexei Maresiev (în carte Maresiev) i-a emoționat profund pe toți acei care au urmărit în paginile cărții peripețiile extraordinare prin care a trecut acest minunat om sovietic.

Este pe deplin explicabil interesul viu pe care l-au manifestat, și continuă să-l manifeste, cititorii romanului pentru soarta eroilor dragi. Cititorii s-au despărțit de acești eroi o dată cu ultimele pagini ale romanului, pagini care povesteau despre viața lor în timpul războiului. Dar ce s-a întîmplat după aceea? Cum trăiesc

DE LA „OGONIOK“ PENTRU „FLACĂRA“

de Alexandr FRIDLIANDSKI
și Praskovia KORJ

Era într-una din zilele de toamnă ale anului 1946. Pe atunci, „Povestea unui om adevărat“ apărea în numere consecutive ale revistei „Oktiabr“.

Într-o dimineață, telefonul zburna îndelung în locuința scriitorului.

— Bună ziua, tovarășe Polevoi! Aș vrea mult să vă văd — răsună o voce domoală.

— Bună ziua, dar cine sînteți?

— Sînt Alexei Maresiev...

În aceeași zi, Boris Nikolaievici Polevoi își strîngea puternic în brațe vechea cunoștință de pe front, pe Alexei Petrovici Maresiev. Scriitorul îl avea în fața lui pe eroul romanului, viteazul ofițer sovietic pe al cărui piept strălucea acum Steaua de Aur¹. Au stat de vorbă îndelung, ca doi vechi prieteni. Alexei Petrovici istorisea despre luptele aeriene, despre prietenii din regiment.

Întîlnirea dintre erou și scriitor a întregit romanul cu pagini noi, minunate. Astfel, de pildă, cititorii au aflat că după ce i s-au amputat picioarele, aviatorul Maresiev a luptat mai, departe vite-

precut cu adevărat, eroul lor fiind aviatorul Alexei Maresiev.

Milioane de cititori i-au îndrăgit sincer pe eroii cărții și filmului — oameni cinștiți, viteji și inimoși. Ei au fost pătrunși de stimă profundă pentru viteazul aviator Maresiev, pentru Serenka și Fedka — băiețandrii din sat care l-au găsit în pădure pe aviatorul rănit — pentru minunatul moș Mihaila, care l-a adăpostit în casa lui pe Alexei Petrovici, pentru tînăra Varia, care a vegheat nopți de-a rîndul la căpătîiul bolnavului, pentru baba Vasilisa, care și-a jertfit unica găinușă, „Partizanușka“, pentru supa lui Alioșa. S-au întipărit adînc în inima cititorului comisarul Semion Vorobiov, chirurgul, numeroșii tovarăși de luptă ai lui Maresiev, toți acei care i-au dat într-un fel sau altul sprijin pe drumul cel greu al eroismului.

Vă amintiți, de bună seamă, că în roman povestea lui Alexei Maresiev se sfîrșește în momentul cînd acesta se reîntoarce în familia unită și dîrză a aviatorilor, luînd parte din nou cu succes la lupte aeriene.

Au trecut din acea zi de iulie a anului 1943 doisprezece ani.

... Pătrundem pe una din intrările principale ale unui bloc nou de pe str. Gorki, din Moscova. Liftul ne duce la etajul III. Aici, locuiește Alexei Maresiev. Un bărbat neobișnuit de sprinten, de vioi și plin de viață ne deschide ușa unui apartament luminos și încăpător. Ne invită ospitalier înăuntru și ne conduce în cabinetul său de lucru. Pe birou, sînt risipite cărți. Cîteva volume deschise din operele lui V. I. Lenin, un caiet gros cu conșpecte. La rugămintea noastră, Alexei Petrovici ne povestea, într-o riguroasă ordine cronologică, tot ce i s-a întîmplat după apariția romanului.

După ieșirea din spital și reîntoarcerea la viața de aviator, Alexei Maresiev a luat parte la zeci de lupte aeriene. Chiar de la primul zbor de după însănoșire, în iulie 1943, a dobîndit un prim succes. Într-o mică acțiune de atac, el a doborît două avioane fasciste „U-87“. A doua zi, luînd parte împreună cu alți aviatori la o luptă de mai mare amploare, Alexei Maresiev a mai doborît încă două avioane inamice. În total, pe fișa personală a aviatorului, sînt înscrise 11 avioane fasciste distruse, dintre care 7 după ieșirea din spital. Pentru faptele eroice săvîrșite în timpul răz-

Alexandr Vihrov — unul din acei băiețandri care l-au găsit pe Maresiev în pădure.

Ofițerul Serghei Petrov, fostul însoțitor al lui Alexei Maresiev în zborurile de luptă.

Olga Vihrova — în carte, Varia.

„Slăbuș, cu ochii albaștri, cu părul bălai cum e cîmpa, Serenka“ (Serghei Malin) lucrează azi la stațiunea Kuvșinovo.

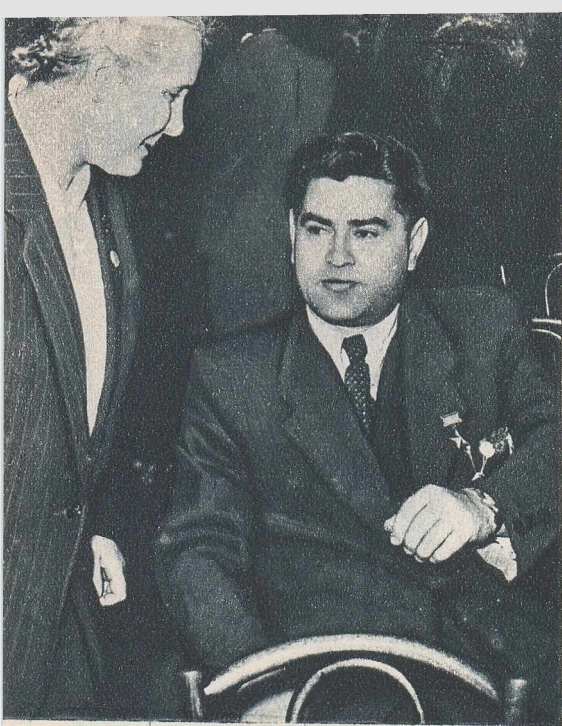
Bătrînelui colhoznic M. A. Vihrov (în centru) îi revine cel mai mult sarcina de a povesti cum a fost găsit în pădure aviatorul sovietic Alioșa.

în prezent acești oameni minunați, cu ce se ocupă?

Vom începe reportajul nostru despre eroii vieții ai romanului — reportaj ce ne-a fost cerut de un cititor al „Flacării“ — descriind prima întîlnire de după război a scriitorului Boris Polevoi cu Alexei Maresiev.

jește, că a luat parte la un șir de bătălii, doborînd cîteva avioane inamice din divizia „Richthofen“. Dar ceea ce cititorul a aflat mai esențial din prefață era că eroii din „Povestea unui om adevărat“ nu sînt născociri de imaginația scriitorului, că mulți dintre ei trăiesc și muncesc în primele rînduri ale societății sovietice și că faptele istorisite în roman s-au

¹) E vorba de steaua de Erou al Uniunii Sovietice-N. R.

Alexei Maresiev și L. Kosmodemianskaia (mama eroinei sovietice Zoia) la Viena, în timpul unei reuniuni pentru pace.

boiului, guvernul sovietic i-a decernat titlul de Erou al Uniunii Sovietice.

Primii ani de după terminarea războiului, Maresiev și i-a închinat meseriei sale dragi — aviația. El a împărtășit din bogata sa experiență piloților tineri. Adeseori, a condus singur avionul de vânătoare, sfârșind, prin înalta clasă cu care pilota, admirația aviatorilor experimentați. Instruindu-i pe alții, eroul-aviator și-a desăvârșit din ce în ce mai mult măiestria.

În 1949, maiorul în retragere Alexei Maresiev s-a înscris la Școala superioară de partid de pe lângă C.C. al P.C.U.S. Maresiev se apucă să studieze temeinic, cu toată dârzenia ce-l caracterizează. În ciuda multiplelor sale preocupări de ordin obștesc (Maresiev este membru în Comitetul Sovietic pentru Apărarea Păcii și a participat ca delegat la Congresele Mondiale ale Partizanilor Păcii), el și-a dovedit și în învățatură înaltele sale calități — voința și perseverența. A studiat cu aceeași înflăcărare cu care pe vremuri a luat parte la înălțarea orașului tineretului — Comsomolsk pe Amur — și cu care și-a înfrânt în anii de război greaua suferință fizică.

Studiind, timpul s-a scurs pe nesimțite. În vara anului 1952, Alexei Maresiev și-a dat cu succes examenele de stat și în același an s-a înscris la Academia de Științe Sociale de pe lângă C.C. al P.C.U.S. Astăzi, el se pregătește intens pentru a-și susține dizertația de candidat în științe istorice. Poate fi întâlnit adesea în biblioteca „Lenin”, unde studiază cu atenție diferite materiale.

Deși Maresiev dispune de puțin timp liber, el nu-și neglijează totuși forma „sportivă”. Poate că vă veți mira aflând că patinează și că face excursii cu schiurile. Vara, Maresiev poate fi întâlnit pe terenul de tenis, ori la masa de ping-pong. Unul dintre sporturile lui preferate este inotul. I s-a întâmplat o dată ca, aflându-se pe malul Volgăi, în apropiere de Kuibișev, să treacă înot, în mai

puțin de o oră, acest fluviu vestit prin lățimea sa. În zilele libere, Alexei Petrovici, împreună cu soția și fiul său, Vitea, în vîrstă de 8 ani, pleacă la plimbare cu propria-i mașină prin minunatele împrejurimi ale Moscovei. El își conduce bine mașina. Victor, fiul său, îi seamănă în această privință. Alexei Petrovici se ocupă cu pasiune și de grădinărit. Pomii fructiferi cultivați de el, în jurul vilei sale dinafara orașului, rodesc de cîțiva ani.

Patria își iubește eroii, este mîndră de ei, admiră neînduplecata lor voință. Serisorile primite de Maresiev din diferitele orașe și sate ale Uniunii Sovietice, din partea unor oameni ai muncii din China, Polonia, România, Cehoslovacia, Bulgaria, Ungaria, Vietnam, Coreea, Albania, Anglia, Franța, Italia, sînt mărturie grăitoare. Funcționarii poștei din Moscova nu sînt de loc surprinși atunci cînd citesc, de pildă, o astfel de adresă, destul de incompletă și neprecisă: „Moscova. Maresiev” sau „Moscova. Unui adevărat om sovietic, Maresiev”. Factorii poștali ai Moscovei îl cunosc bine casa. În anii ce s-au scurs de la publicarea „Poveștii unui om adevărat”, Alexei Maresiev a primit peste 20.000 de scrisori. Sînt scrisorile a 20.000 de prieteni.

Oare despre ce-i scriu cititorii „omului adevărat”?

Iată cîteva scrisori, luate la întîmplare din teancul voluminos de plicuri multicolore:

„... Îmi îngădui — scrie M. Pavlova, mamă a doi ofițeri — să salut în numele mamelor din orașul Molotov, în persoana dvs., un om de mare curaj și cu un moral nezdruccinat. Cît de mult ar dori fiecare mamă să vă numească fiu!...”

Fie ca neasemuita dvs. vitejie și fermitate de voință să slujească drept pildă fiilor noștri...”

Mulți dintre oamenii care-i scriu lui Maresiev îi împărtășesc acestuia bucuriile lor, succesele în muncă și în învățatură. Din Kamîșin, locul de baștină al lui Maresiev, i se scrie:

„În orașul nostru, se desfășoară construcția unui mare combinat textil și a altor întreprinderi. Datorită faptului că vom primi pe viitor energie electrică suficientă de la hidrocentrala din Stalingrad, întreprinderile industriale existente se lărgesc de pe acum în chip simțitor. Vizitează-ne, scumpe concețean, vom fi bucuroși să te salutăm în mijlocul nostru”.

Maresiev primește regulat vesti din regimentul său de gardă. În fiecare scrisoare i se zugrăvesc succesele la învățatură ale ostașilor. I se povestește cu cîtă sfințenie păstrează aviatorii glorioasele tradiții ale regimentului și îl invită să participe la serbările lor.

În corespondența eroului, un loc mare îl ocupă scrisorile venite din străinătate.

„Ca și dv., scumpe Alexei Petrovici, mi-am pierdut și eu, în timpul celui de al doilea război mondial, piciorul stîng — astfel își începe scrisoarea Karl Besswet-

ter din Republica Democrată Germană. Aceasta s-a întîmplat într-o noapte din noiembrie 1943. Aveam pe atunci 19 ani. Dumitale ția fost incomparabil mai greu. Cît de mult te-ai luptat pentru dreptul de a rămîne în rîndul oamenilor activi — am aflat din romanul lui Boris Polevoi. Și eu mi-am pus de asemenea în față un asemenea țel luminos. Să rămîn în rîndurile oamenilor activi. Și am ajuns la unele rezultate. În primul rînd, muncesc. Merg ușor cu bicicleta, motocicletă, automobilul, pot alerga destul de repede. Guvernul nostru democrat german, îi ajută, îi sprijină necontenit pe invalizii de război. Mulți muncesc în producție, în instituții, ajută la refacerea unei Germanii pașnice, democratice și unite. Poporul german învață mereu de la oamenii sovietici, din istoria gloriosului Partid Comunist al Uniunii Sovietice...”

Iată și o scrisoare caldă, din România!

Alexandra Grosu, din regiunea Iași, scrie:

„Scumpe Alioșă! Am citit „Poveștea unui om adevărat” de Boris Polevoi. Îți mulțumesc că trăiești așa cum trebuie să trăiască un om adevărat. Cum o mai duci acum? Îți scrie cu multă bucurie o prietenă din România, Sanda”.

Din Italia, i se anunță lui Maresiev că la uzina Fiat a luat ființă un cerc care-i poartă numele. Aviatorii sportivi din România au dat clubului lor aeronautic numele lui Maresiev și-l roagă pe Alexei Petrovici să le trimită portretul său. În Cehoslovacia, multe detașamente de pionieri poartă numele aviatorului-erou sovietic.

În anii de după război, Alexei Maresiev a vizitat multe țări străine, ca membru al delegațiilor sovietice. Și, peste tot, a fost întîmpinat și salutat nu numai ca un personaj de roman care a dovedit un eroism fără precedent, ci și ca un înflăcărat luptător pentru pace. Emoționante au fost întîlnirile lui cu oamenii muncii de peste hotare. La Paris, în timpul sesiunii primului Congres Mondial al Partizanilor Păcii, Maresiev s-a întîlnit, lingă clădirea Congresului, cu cîțiva tineri decorați, care umblau în cîrje. Cu adîncă indignare i-au vorbit ei delegatului sovietic, despre cei care pregătesc un al treilea război mondial.

— Noi îi ținem minte pe eroii Stalingradului, care au salvat viitorul Parisului — i-a spus lui Maresiev unul dintre invalizi — și generația noastră nu va ridica niciodată arma împotriva aliaților săi de ieri.

Aceste cuvinte au răsunit pe o stradă din Paris, acum cîțiva ani, dar ele răsună azi cu o nouă putere și ca un nou avertisment împotriva acelor care militează pentru refarmarea Germaniei occidentale.

În locuința lui Maresiev, se întîlnesc adeseori prietenii săi de luptă, tovarăși de regiment, fruntași ai întreprinderilor din Moscova, oaspeți veniți din diferite colțuri ale țării. Spre sfîrșitul lui decembrie, Alexei Petrovici s-a întîlnit pentru prima oară după război, cu fostul său mecanic de avion, Alexandr Lepîșov, astăzi laborant superior al Institutului Politehnic „Stalin” din Moscova. Ori de cîte ori vizitează Moscova, ofițerul Ceslov, Erou al Uniunii Sovietice, despre care se vorbește în roman ca despre un „om posac și taciturn, însă probabil blajin din cale afară”, își vizitează neapărat fostul subaltern. În 1943, Ceslov a fost comandantul escadrilei în care a luptat, după război, Alexei Maresiev. Nu-l uită pe Maresiev nici fostul lui însoțitor, Serghei (în roman Alexandr Petrov, care după salvarea din primejdie i-a spus: „Mulțumesc Alioșă, tu m-ai salvat. Tu ești ur om, Alioșă, așa om...” Nu demult l-a vizitat pe Maresiev și Serghe Malin — în carte, băiețașul Serenka — care l-a găsit în pădure pe aviatorul sovietic.

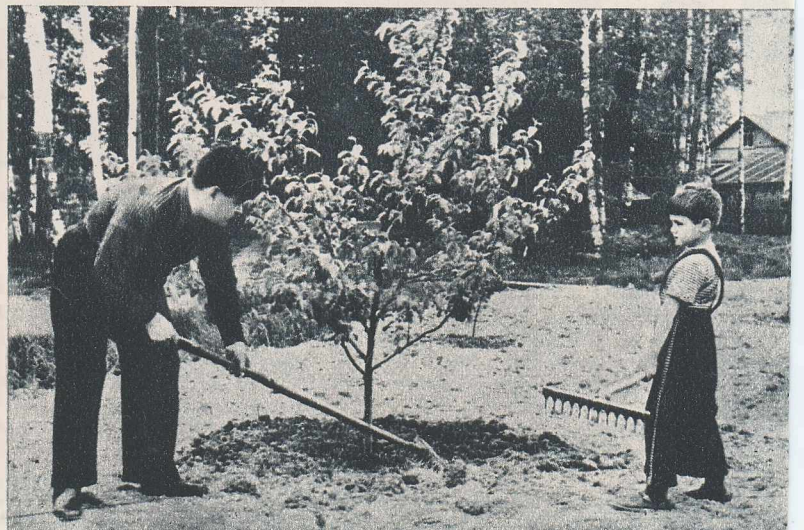
La sfîrșitul anului 1951, la Moscova, la a treia Conferință Uniunea a Partizanilor Păcii, a avut loc o mișcătoare întîlnire între Alexei Maresiev și vestitul com biner din regiunea Cikalov, Procofi Nektov.

— Așadar, acesta ești tu, Alioșă — a exclamat Procofi Nektov.

— Multe am auzit și eu despre tine — i-a răspuns Maresiev.

În biografia și soarta acestor doi oameni sovietici sînt multe puncte comune. Ca și aviatorul Maresiev Nektov, soldat de gardă într-o unitate aeriană de debarcare, a fost grav rănit în anii războiului și și-a pierdut ambele picioare. Aceasta s-a petrecut, la fel ca și cu Maresiev, pe țărnișurile mlăștinoase ale rîului Lovat. Ca și Maresiev

A. Maresiev cu fiul său Vitea, îndeletnicindu-se cu grădinăritul în curtea vilei lor, situat în împrejurimile Moscovei.

omul sovietic Nektov, datorită curajului, perseverenței și unei uriașe puteri de voință, a ajuns să ocupe un loc de frunte în rândurile marii armate a constructorilor comunismului. Iar de 14 ani își conduce combina, corabia stepei, pe ogoarele colhozurilor din regiunea Cikalov. După război, a fost decorat pentru merite deosebite în muncă cu „Ordinul Lenin”, iar anul trecut i s-a decernat titlul de Erou al Muncii Socialiste.

... Până noaptea târziu, arde lumina în cabinetul de lucru al cursantului Academiei de Științe Sociale, A. P. Maresiev. Domnește liniștea în locuință. Terminându-și lecțiile, adoarme elevul în clasa a II-a, Victor Maresiev. Aplecat peste manual, Alexei Petrovici studiază. Omul sovietic adevărat, eroul viu al unuia dintre cele mai luminoase romane sovietice, se pregătește să-și dea examenul pentru titlul de candid în științe istorice.

2. Moș Mihaila și alții...

Ca o imensă oglindă de gheață, scâlpește pe zeci de kilometri lacul Șlino din Valdaicina, regiunea Novgorod. Lacul dormitează acoperit de zăpezi cu reflexe albastrii.

Iată, aici, pe malurile acestui lac, pe o mică înălțime, departe de drum, se întinde satul Plav, pe care cititorii l-au cunoscut în roman sub denumirea de Plavni.

Chiar lângă lac, între doi mestececi, se înalță o simplă casuță țărănească, în care locuiește Mihail Alexeevici Vihrov, membru al colhozului „Molotov”. Este același „moș Mihaila... cu ochi albaștri, nevinovați, de copil, cu o bărbuță rășchirată, rară, moale...”, la care, istovit și epuizat de foame, și-a găsit adăpost, căldură și mîngîiere Alexei Maresiev, eroul romanului lui Polevoi.

Acest simplu bătrîn rus, care merge spre 70 de ani, a fost pînă de curînd grăjdar în colhoz. Dar nu demult, din pricină că nu-l mai țin puterile, a trebuit să se lase de muncă.

— Acum sînt un fel de ghid al colhozului — povestește moș Mihaila — deși deocamdată nu avem un astfel de post.

Bătrîrul colhoznic trebuie într-adevăr să istorisească foarte des cum a fost găsit în pădure „aviatorul nostru sovietic Alioha⁽²⁾”, să-i însoțească pe numeroșii excursioniști și turiști în pădure, la o distanță de cîțiva kilometri, să le arate locurile unde băiețandrii Serenka și Fedka l-au descoperit pe Maresiev.

Aproape toți colhoznicii acestui sat pot, pe bună dreptate, să socotească că au participat la salvarea vieții acestui brav ostaș sovietic. Mihail Alexeevici Vihrov povestește cum tot satul aducea, în anii acela grei, tot ce se mai găsea printre puținele lor rezerve de hrană, numai pentru a-l pune pe picioare pe ostașul sovietic adăpostit la moș Mihaila. Și astăzi mai trăiește în colhoz îngrijitoarea de vițe Praskovia Mihailovna Konstantinova (în carte baba Vasilisa). Ei i-a rostit Alexei Petrovici, abia perceptibil, cuvintele „mulțumesc bunică”, drept recunoștință pentru oala cu supă de găină adusă de ea.

După rețeta cunoscută numai de baba Vasilisa, i se preparau aviatorului clătite dulci. Iar moș Mihaila a găsit undeva, cu greutate mari, 50 de grame de vodcă „pentru înviorearea lui Alexei”.

În timpul convorbirii noastre, pe Alioha — un alt diminutiv de la Alexei.

care, desigur, alți copiii, cît și oamenii maturi din sat au auzit-o de sute de ori, în casă intră un tînăr de statură mijlocie, cu fața deschisă și îndrăzneată, cu niște ochi mari, cenușii. Alexandr Vihrov este unul dintre băieții care l-au găsit pe Maresiev în pădure. Chiar și azi, deși e acum tată de familie, mulți din sat îl strigă Fedka, pentru că tocmai despre el, „roșcovanul cu obrazul plin de pistrii”, povestește Polevoi în „Povestea unui om adevărat”.

— Vreți să vă însoțesc în pădure, acolo, unde împreună cu Seriojka, l-am găsit pe Maresiev? — întrebă Alexandr Vihrov.

Și iată-ne pe drumul de țară înzăpezit, care duce spre pădure.

— Pe acest drum, l-am adus în sat — își amintește Alexandr — iar în întîmpinarea noastră a ieșit tot satul...

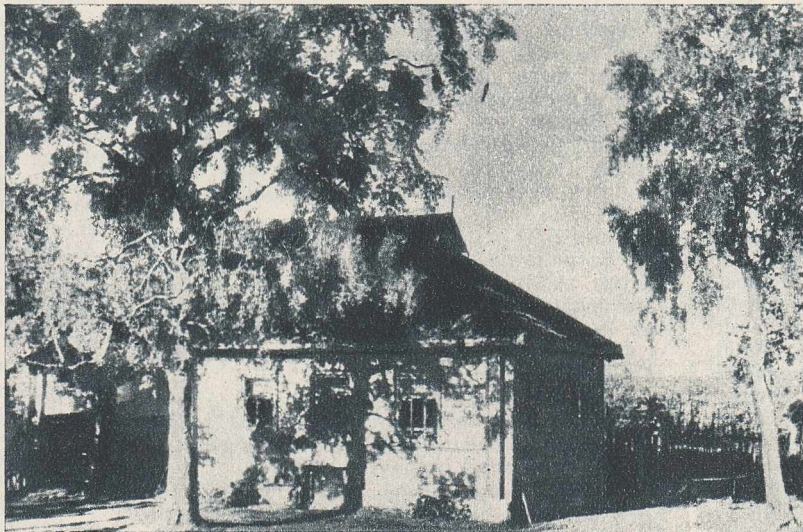
Razele soarelui începuseră să mîngîie vîrfurile pinilor înalți, cînd

Acum, ea nu mai cîntă cîntece triste. Varia-Olga are acum o familie mare, veselă și plină de viață. Lucrează ca îngrijitoare la creșa de copii a feroviarilor în stația de cale ferată Bologoe.

Nu mai puțin interesant este felul în care au primit colhoznicii vestea că evenimentele descrise în carte se referă tocmai la satul lor și că personajele care figurează în roman, deși poartă alte nume, sînt consătenii lor.

În 1946, moș Mihaila a fost invitat la o adunare a părinților, la școala unde învață Galia, nepoata sa. După constătuire, învățătoarea din sat le-a spus că într-o revistă este publicat un roman interesant despre un aviator și că cine doarește să-l asculte poate să rămîină.

Cu fiecare pagină citită, moșul era cuprins din ce în ce mai mult de emoție. Și, cînd lectura a ajuns la pasajul unde moș Mihaila, văzîndu-l pe aviatorul istovit, începe

În această casuță, ascunsă sub frunzișul celor doi mestececi umbroși, și-a găsit adăpost Alexei Maresiev.

ne-am apropiat de codrul des, nemărginit. Am pătruns pe cărare în desîș. După ce străbăturăm cam un kilometru, Alexandr Vihrov o coti la dreapta și se opri lîngă doi brazi înalți.

— Aici, zise el. Iată și semnul! Și, într-adevăr, cineva înscrisese cu cuțitul pe un arbore: „Aici a fost găsit Maresiev”.

— Aici se fac excursii în fiecare vară — îmi povesti Alexandr. Oricine are ocazia să vină în Plav, ne roagă să-i arătăm „locurile lui Maresiev”.

Peste cîteva ore ne-am reîntors în sat. Și iar au continuat să se depene povești despre acei care pot fi ușor recunoscuți după descrierea din carte.

„Slăbuț, cu ochi albaștri, cu părul bălai cum e cînepa, Serenka” (Serghei Malin) a plecat voluntar pe front, după ce a fost găsit Maresiev. El a luptat cu curaj, a luat parte la apărarea Leningradului, la asaltul Berlinului. A fost decorat cu Ordinul Steaua Roșie și cu medalia. În ultima vreme, Serghei Malin a muncit ca încărcător la stațiunea Kuvșinovo a căii ferate Kalinin.

„Sprintenă, bine făcută, drăgălașă... Varia”, care fredona trist, „cu glasul cam răgușit”, cîntecul „Riabina”, este Olga Mihailovna Vihrova. Noaptea, ea veghea la căpătîiul lui Alexei Petrovici, „îl îndrăvea”.

„să-l înfășoare pe Alexei într-un cojoc vechi de oaie, care era numai petice pestrițe”, el înțelese că această carte a fost scrisă despre Alioha. Lacrimile începură să-i curgă pe obrazul brădat.

— Ana Alexandrovna — îi strigă Mihail Alexeevici învățătoarei — nemaipuîndu-se reține — păi, aici scrie despre aviatorul nostru Alioha, care a zăcut în casa mea.

Și toți și-au amintit cu limpezime evenimentele petrecute aici, la începutul primăverii 1942.

— Aviatorul nostru, al nostru, — au început să murmure în cor oamenii.

Astfel, au aflat Mihail Vihrov și consătenii săi ce s-a petrecut cu aviatorul salvat de ei. Curînd, moș Mihaila primi o scrisoare caldă și un dar din partea lui Alexei Petrovici. Acesta îi scria din Moscova, comunicîndu-i, în cuvinte sobre, ce i s-a întîmplat după plecarea din Plav. Alexei îi povestea și despre amputarea picioarelor, și despre primul său zbor de luptă, săvîrșit împreună cu însoțitorul său, Petrov, și despre victoria asupra dușmanului.

3. Bunul băiat — Petrov

„Dimineața, va avea loc primul lor zbor de luptă, al lui, împreună cu Petrov. El, Maresiev, în frunte, urmat de avionul lui Petrov. Cum o să se sfîrșească? Bun băiat, pe cît

se pare!”. Aceste rînduri sînt desprinse din capitolul patru, ultimul din „Povestea unui om adevărat”.

În acea luptă aeriană, totul a decurs extrem de bine. Aviatorul din frunte a doborât două avioane fasciste, iar însoțitorul său, un avion. O dată cu bucuria primei victorii repurtate în văzduh, s-a întărit și mai mult în cei doi încrederea în forțele lor, deoarece „în puținele minute petrecute în aer, Petrov putu aprecia maniera de a zbura, matură, sigură și cu adevărat măiastră a conducătorului său, iar Maresiev... se putu încredința că însoțitorul său are un ochi bun, spirit de observație, nervi tari și, ceea ce era principal, o mină încă nu perfect sigură, dar care promitea”. O caracterizare mai precisă a lui Serghei (în carte Alexandr) Fedorovici Petrov nici nu se putea da. După expresia înaripată a aviatorilor, conducătorul este sabia. Iar însoțitorul scutul. Și, cu adevărat, sergentul Serghei Petrov a fost tocmai scutul în care conducătorul avea o încredere totală, ca în sine însuși.

Într-o zi, însă, conducătorul a devenit scut. În carte este zugrăvit pînă la cele mai mici amănunte felul cum a decurs lupta aeriană în care Maresiev i-a salvat viața lui Petrov, doborînd, literalmente de pe coada avionului său, un „Fokke-Wulf” fascist. Rămîne de adăugat că, după spusele participanților la această bătălie aeriană, în ziua aceea opt aviatori sovietici, printre care și Maresiev, și Petrov, au dus o luptă inegală împotriva a peste 30 de avioane de vînătoare vrăjmașe și că, pentru curajul dovedit în luptă, precum și pentru cele 3 avioane doborîte, Maresiev și Petrov au fost decorați cu ordine de luptă.

Aproape timp de un an, Maresiev și Petrov au zburat împreună. Petrov își forma în acest răstimp o mină sigură, ceea ce îl umplea de mîndrie pe Maresiev. Începîndu-și biografia de luptă ca sergent, simplu aviator, Serghei Petrov a terminat războiul zburînd deasupra Berlinului, ca ofițer de gardă, comandant de escadrilă. Pe atunci, în carnetul său personal de zbor erau înscrise 107 zboruri de luptă, 5 avioane fasciste doborîte. Pe pieptul fostului însoțitor străluceau astfel de ordine de luptă ca Steagul Roșu, Alexandr Nevski, Ordinul Marelui Război pentru Apărarea Patriei de gradul I și II.

Multă vreme s-a scurs de cînd minunata pereche Maresiev-Petrov a zburat pentru ultima oară într-o misiune de luptă. Acum, faptele lor vitejești din anii războiului au rămas ca o amintire îndepărtată, dar veșnic vie.

... Nemărginita întindere a cîmpului de zbor. Cu un șuierat caracteristic, avioane în formă de săgeți se avîntă impetuos de pe panta de decolare. Deasupra aerodromului, ele pornesc în toată viteza pe traseul indicat. Unul din repozile avioane este pilotat de elevul lui Maresiev, maiorul de aviație Serghei Petrov.

... V-am povestit pe scurt, dragi cititori din România, despre cîțiva minunați oameni sovietici — eroi vii ai „Poveștii unui om adevărat”. Astăzi, fiecare din ei, în sectorul său, pe locul său de muncă, în universitate sau în colhoz, pe calea ferată sau în văzduh, muncește mai departe și crează în numele fericirii oamenilor, în numele păcii pe pămînt.

Aceasta este tocmai prelungirea eroismului.

Floarea de zodie nouă

— fragmente de roman —

de André KEDROS

Ilustrații de N. POPESCU

Ațiunea ultimului roman al lui André Kedros, scriitor grec de limbă franceză, se petrece în Grecia, țară care a îndurat suferința a trei ocupații succesive.

Autorul ne înfățișează dragostea tinărului muncitor comunist Dimos, cu o fată, Elena, al cărei frate face parte din găzile fasciste. Pagina cu pagină, vedem cum ideile de independență și de libertate pătrund treptat în cugete și-n inimi. Dominând cu strălucire sa personalitate întreg romanul, se conturează în fața ochilor noștri figura zguduitoare a lui Nikos Beloiannis, eroul de la a cărui osasinare mișelească se implinesc, la 30 martie, trei ani. Publicăm mai jos două fragmente din „Floarea de zodie nouă”.

Între ură și dragoste

Oricât de dimineată s-ar fi sculat, Dimos îl găsea pe taică-său în picioare, trebăluind în grădină. Aplecat pe un răzor sau pe un geam de seră, bătrînul Kalos sfărîma bulgării de pămînt între degete, săpa, prăcea sau stropea straturile de lalele, hortensii ori crizanteme—după anotimp.

Dimos ținea foarte mult la bătrîn. Moș Kalos se luptase din greu cu viața. Fost muncitor la tramvaie și unul dintre cei mai vechi conducători ai mișcării muncitorești din Grecia, bătrînul făcuse deseori închisoare, iar sub Metaxa fusese deportat în insula Kefalonia.

În timpul ocupației, îi murise și nevasta, și feciorul mai mare.

Dimos își amintea și acum de iarna aceea cumplită; tocmai împlinise zece ani. Maică-sa, bolnavă de dizenterie, abia își țira picioarele dintr-o odaie într-alta, încăpățînindu-se să robotească în gospodărie; nu s-ar fi împăcat cu gîndul să moară altundeva decît în căsuța ei curată ca un pahar, în mijlocul copiilor ei. După foametea care bîntuise, erau prea săraci acum ca să-i poată face rost de medicamentele și de hrana de care bolnava avea nevoie. Fața liniștită și blîndă se scofilcea pe zi ce trecea, iar ochii miopi clipeau oboșiți după sticlele ochelarilor prinși în ramă de sîrmă. În cele din urmă, au părăsit-o cu totul puterile. Stătea într-un jilt, lîngă o azalee înflorită, și-i mîngîia pe cei din jur, șoptindu-le: „Cît o trăi ea, n-am să mor nici eu”. Și totuși a

murit înaintea azaleei. Doi ani mai tîrziu, Tasos, cel mare, a fost înhățat de Gestapo, torturat și împușcat la Kaisariani, împreună cu alți patrioți. Multă vreme, Dimos a crezut că bătrînul n-o să-și poată birui durerea. Apoi, pe măsură ce anii treceau, florile au reușit să-l împace, dacă nu cu oamenii, cel puțin cu natura.

În pragul ușii, Dimos se întinse, căscă, își încordă mușchii.

Bătrînul, care stătea chircit în fața trandafirilor, cu niște foarfeci mari în mînă, își învâluie feciorul într-o privire, ca un grădinar pîndind fiecui mugure. Fiecare floare ofilită.

— Dormi prea puțin, băiete. Cărțile or să-ți prăpădească sănătatea. Ei, fire-ar să fie! Dacă-ăș avea noroc cu crizantemele anul ăsta, aș putea să-ți dau eu bani de școală și n-ar trebui să te spetești atîta...

Dimos zîmbi. La Atena nimeni nu se pricopsea de pe urma florilor. Cine să le cumpere? Cîțiva străini, cîțiva bogătași? Ce să facă însă bogătașii cu ele, cînd avea fiecare grădina lui la Kigissia? Restul, adică majoritatea, ca să cumpere un buchet ar fi trebuit să renunțe la ulei și la pîine.

— Hai, ajută-mă să mă scol.

Dimos se apropie de taică-său și-l ridică de subsuori, ca pe un copil. Moș Kalos gemu și își frecă genunchii bolnavi.

— Afurisit reumatism! Soarele nu-mi mai ajută la nimic. Și ce prieteni buni eram odată! Se vede că îmbătrînesc mai repede ca el.

Se uită chiondorîș în zare, ca și cum și-ar

fi muștrat „prietenu” că-l părăsise. Dimineata era însă răcoroasă. Ţur împrejur, puzderia de flori stăteau mărturie zelului cu care muncire grădinarul. Crizantemele își clătinau căpușoarele zburlite. Gladiolele înfloreau în toate culorile curcubeului. În fund, de-a lungul gardului, creșteau leandri. La cîțva pași de fîntînă, trandafirii, legați de pari cu panglici de mătase, se legănau mîngîiați de vînt. Unii erau bătuți și înfoiați, alții feciorelnici, abia îmbobociți, cu o grațioasă și sfidătoare semeție.

Moș Kalos se aplecă și tăie cu grijă o minunată nalbă.

— Uite, dacă ai avea și tu o drăguță, ai putea să i-o dai.

Bătrînul își încrêțise pleoapele și se uita cu un aer șiret la băiat. Deodată zîmbetul îi îngheță pe buze. Fără să vrea, Dimos se întorse către casa vecină și, în clipa aceea, privirea sa era mai grăitoare decît o mărturisire.

— Cum, ea? întrebă moș Kalos cu amărăciune în glas.

Dimos lăsă capul în jos: se dăduse de gol. Trebuia să-și adune tot curajul, ca să-și apere dragostea față de tatăl său. Nu fusese destul de îngrijorat bătrînul numai la gîndul că lucra în aceeași întreprindere cu Serafidis? Se putea oare ca ura și neîncrederea lui să nu se reverse și asupra Elenei? Știa el ce mocnește în tăcerile bătrînului. În sinea lui, moș Kalos era încrîdînat că băiatul cel mare, Tasos, fusese „turnat” de vecini. Deși n-avea nici o dovadă în mînă, Dimos împărțea și el aceeași părere. E drept că el îl bănuia numai pe Nicolae. Acum, de cînd o iubea pe Elena, lucrurile începuseră să se încurce. Nu că ar fi pus la îndoială nevinovăția Elenei. Odinioară, printre locuitorii Moreei, vendeta era în floare. Fiecare răspundea pentru faptele celorlalți din familie, plătea pentru ei. Dimos nu se putea împăca nici în ruptul capului cu obiceiul ăsta barbar, ce mai dănuia încă. La urma urmei, nemții nu făcuseră și ei tot așa, împușcînd ostacii, sub pretextul responsabilității colective și încercînd în convoaiele lor prizonieri fără apărare, sortiți să cadă primii jertfă în cazul unui atentat? Ura pe care fratele o merita din plin, nu putea să se reverse și asupra surorii lui. Da, însă între a n-o urî pe Elena și a o iubi...

Acuzatul Beloiannis are cuvîntul!

— Acuzatul Beloiannis are cuvîntul! Era ora două noaptea. De oboseală, atît judecătorii cît și arestații își simțeau capetele ca de plumb. Tribunalul prelungise intenționat ședința. Scopul era să macine nervii, să isto-

vească publicul, silindu-l să nu mai asculte cuvîntul acuzatului principal, ca și cînd ședința ar fi fost secretă. Sala zumbăia ca o clasă la sfîrșitul orei. Aerul era greu și îmbîcșit. Jandarmeria își deschiseseră bluzele la gît, grefierul, un tip morocănos și miop, își freca piciorul care-i amorțise. Undeva departe, se auzea un țîrîit trist de telefon.

Era ora două noaptea și nimeni nu se mișcase din loc. Nici publicul, nici ziaristii, nici fotografi. Aceștia din urmă erau mai numeroși ca de obicei. De la prima ochire, îi recunoșteai pe reporterii ziarelor americane, după aerul lor degajat, după cravatele lor extravagante. Procesul începu să stîrnească interesul opiniei publice mondiale. Ori de cîte ori viața „roșilor” era în primejdie, ziaristii găseau totdeauna material senzațional. Făcea să treci Atlanticul! Nu scrisese oare „New-York Times” că ceea ce se petrece în Grecia era o „experiență de laborator”?

Toată lumea aștepta cu nerăbdare să-l audă pe Beloianis. Era un om și jumătate băiatul ăsta. De cîte ori intervenise în cursul procesului, martorii acuzării nu mai știau pe unde să scoată cămașa, iar judecătorul fusese pus în încercătură. Atitudinea lui semeață intimida pe judecători. Sub gesturile lui reținute, ghiceai un izvor nesecat de energie. Reporterii își frecau minile. Nădăjduiau c-o să iasă o hărțuială strașnică și se gîndeau de pe acum la titlurile de pe manșetele ziarelor la care lucrau.

— Acuzatul Beloianis are cuvîntul!

Acesta se ridică. E un om de talie mijlocie, lat în spate. Nebărbierit și tras la față. Deși mototolite, hainele lui au o tăietură elegantă. Nimic ostentativ în gesturile-i degajate. Dar sub pleoapele-i grele, ochii mari au o privire dîrză, pe care puținii o pot înfrunța. De altfel și procurorul și-a plecat ochii. Iar președintele se uită cu o prefăcută atenție la penița de aur a stiloului. Se lasă o liniște adîncă, toată lumea stă cu răsufierea tăiată.

— Unii dintre coacuzatii mei — începe Beloianis cu o voce monotonă — s-au arătat mirați că se găsec aici. Eu însă nu mă mir de loc. Sînt membru al Comitetului Central al Partidului Comunist din Grecia și în această calitate mă aflu aici. Sînt trimis în judecată, fiindcă partidul meu luptă pentru pace, independență și libertate. Judecîndu-mă pe mine, judecați această politică a Partidului Comunist din Grecia...

Beloianis vorbește fără emfază, stăpînindu-și și cumpănindu-și modulațiile glasului. Pe fața sa, nu se vede nici cel mai mic semn de nervozitate. În afară de un tremur ușor sub pleoapa stîngă. Judecătorii militari își apropie capetele, șoptind între ei și trecîndu-și din mină în mină niște hîrtii bătute la mașină. Dar cum tocmai atunci Beloianis ridică vocea, apostrofîndu-i, se întorc surprinși către omul ăsta, care în ochii lor și ai legii e ca și mort.

— Dacă aș fi semnat o declarație repudiîndu-mi ideile, mai mult ca sigur că m-ați fi achitat. Totuși, viața mea este legată de istoria Partidului Comunist... Aș fi putut să duc o viață tîhnită. Am ales însă una plină de lipsuri și de primejdii. De-a lungul existenței mele, am avut de ales de zeci de ori între viață și moarte, între a trăi, trădîndu-mi ideile, sau a muri, rămînîndu-le credincios. Am ales întotdeauna cea de a doua cale. Și astăzi, tot pe ea o aleg...

Aici, Beloianis se oprește cîteva clipe. Uimit, publicul nu îndrăznește nici să sufle.

— Ca un cerb încolțit... șoptește un avocat, vecinului său.

— Făci retorică, dragă. Omul ăsta nu se gîndește să-și apere pielea, își apără ideile.

Tăcerea lui Beloianis se prelungește, ceea ce face și mai dramatică tăcerea celorlalte. Priveliști de demult i se perindă prin amintire ca într-o fulgerare. Temnițele siguranței în timpul lui Metaxa. Închisoarea de la Akronoplia. Sfîncile abrupte ale Taigetului, liniile

ferate aruncate în aer de partizani, căldarea din mijlocul munților, unde au fost încercuți de trupele SS și de unde pînă la urmă au reușit să scape. Furnicarul de oameni din piața Syntagma, cîntînd în genunchi un imn funebru lui Lenin. Își tîrăște un picior. De ce-o fi șchiopătînd oare? Fst! Fst! E zgomotul aruncătoarelor de flăcări. E iarăși în munți și luptă. Aera! Aera!*) Temnița. Mereu temnița. O bătrînică șoptindu-i printre gratii cuvinte fără legătură, cuvinte duioase, ca în copilărie, cînd era bolnav.

Beloianis se smulge din mijlocul amintirilor. Trebuie să lupte, să astupe gura dușmanilor — dușmanii partidului său, dușmanii tuturor oamenilor simpli, exploatați, împilați, batjocoriți.

Își șterge fruntea cu batista și își reîncepe rechizitoriul. Vorbește liber; din cînd în cînd subliniază cîte-o frază, cu un gest sobru.

— Aș spune că nu e bine să vorbești de funie în casa spînzuratului. Căci o lume întregă cunoaște rolul pe care îl joacă americanii în Grecia. Chiar aici, în instanță, s-a descris și s-a arătat rolul pe care ei l-au avut în cursul interogatoriului la siguranță. Comuniștii nu sînt uneltele străinătății. Comunismul este idealul omenirii întregi, e o mișcare internațională. El a pornit de la o mîină de oameni, pe timpul lui Marx, iar astăzi îmbrățișează opt sute de milioane de ființe umane. Miine se va întinde pe tot globul. E cu puțință, oare, ca niște „unelte ale străinătății” să fi creat o mișcare atît de măreață? Ați văzut dumneavoastră un agent în slujba străinătății, care să-și jertfească cu atîta dărnicie viața, așa cum și-o jertfesc mii și mii de comuniști? Jertfele lor nu pot fi comparate decît cu acelea ale primilor creștini. Și totuși e o diferență. Creștinii se jertfeau în nădejdea că vor dobîndi împărăția cerurilor, în timp ce comuniștii își dăruiesc viața, fără să aștepte în schimb nimic pentru ei înșiși. Ei își dăruiesc viața pentru ca zorile ce vor răsări miine asupra umanității să fie mai frumoase, mai fericite, chiar dacă ei nu vor avea parte să le vadă. Spuneți-mi, care

agent în slujba străinătății ar fi în stare să-și dea viața pentru o cauză atît de măreață?

Toată lumea e zguduită de emoție. Ziaristii, fotografi și-o ascund sub masca activității lor profesionale. Smulg cu înfrigurare foi din carnete, îl bombardează cu luminile de magneziu. Cuvintele acestea, pe care mulți dintre ei le aud pentru prima oară, îi tulbură adînc. Pîndesc cu sufletul la gură un răspuns nimicitor, o replică din partea celor care reprezintă autoritatea, justiția, ordinea, și care sînt puși acolo ca să apere societatea și să-i apere pe ei înșiși împotriva conștiinței lor încărcate. Cum? Nimeni nu îndrăznește să ridice mînușa? Toți au pus capul în pămînt? Hai repede, să dăm mai departe din mîini, să încercăm aparatul, să punem virgule la stenografe, să ne pierdem în rutină; altminteri adevărul mistuitor ca o flacără va face prăpăd.

Beloianis expune acum, pe baza documentelor, programul și activitatea Partidului Comunist din Grecia.

Procurorul, care de cîteva minute strînge din făci, făcînd să-i joace mușchii feței sub piele, dă cu pumnul în masă, strigînd:

— Domnule președinte! Conform legii 509, Partidul Comunist din Grecia e un partid ilegal și e strict interzis oricui să susțină principiile lui. E o încălcare a legii.

Un murmur de protest și de mirare străbate sala de la un capăt la altul. Rumoare printre avocați. Președintele scutură clopoșelul. De cînd tot aștepta prilejul să întrerupă monologul semeț al lui Beloianis și uite că dobitocul de procuror stricase totul, călcînd în străchini.

Beloianis îl măsoară din ochi pe procuror. Freamătul se potolește.

— Tocmai pentru asta sînt judecat. Trebuie să vorbesc.

Continuă cu oarecare greutate. Incidentul i-a rupt firul gîndirii. Oboseala i-apasă din ce în ce mai greu umerii. Cere un pahar cu apă. Președintele îi răspunde artăgos:

— Unde vrei să găsim apă la ora asta?

— Nu face nimic — îi răspunde Beloianis și înalță capul, adunîndu-și puterile:

— V-am vorbit despre politica Partidului Comunist din Grecia. Vreau să vă mai atrag atenția asupra unui lucru: rădăcinile Partidului Comunist din Grecia se află împîlnate în popor. Sînt hrănite cu sîngele lui. El nu poate fi, deci, suprimat nici de tribunalele militare, nici de plutoanle de execuție. Tînta politicii sale a fost totdeauna binele poporului nostru și al țării noastre. Și tînta asta rămîne statornică. De aceea îl sprijină poporul. Partidul Comunist din Grecia cere pacificarea, reconstrucția și democratizarea țării. Partidele de dreapta se opun însă și caută nesăbuite să tîrască Grecia în noi catastrofe, semănînd peste tot ura și teroarea. Judecîndu-mă pe mine, judecați politica partidului meu. Tribunalele noastre sînt deci tribunale excepționale. Iată de ce n-am să solicit indulgența dumneavoastră. Am să-mi primesc condamnarea cu mindrie și stoicism și voi privi în față, cu curaj, plutonul dumneavoastră de execuție.

Atît am avut de spus.

Beloianis se așază la loc. O tovarășă, care tocmai primise un buchet de garoafe, alege una și i-o întinde lui Nikos. Omul care își cunoaște soarta, și care vorbește despre ea cu o atît de mîndră detașare, zîmbește cu floarea în mîină. În clipa aceea, magneziul se aprinde. Beloianis nici nu observă măcar. El zîmbește zilelor viitoare, ce seamănă cu petalele roșii, pline de sevă, crestare pe margini ca o dantelă de basm. Zîmbește noii epoci de aur, ce va răsări cîndva pentru patria sa. Și nu știe că istoria îi va păstra în veci amintirea.

Traducere din limba franceză
de Ovidiu CONSTANTINESCU

* Strigătul de luptă al soldaților greci.

SUB DEALUL HAZÎMULUI

Reportaj de Gheorghe JANGOCIU

Fotografii de A. MIHAILOPOL

Drumețeam pe meleaguri dobrogene, prin acea margine a văii Cara-Su pe care, cu aproape două mii de ani în urmă, împăratul Traian o socotise linie de hotar a imperiului său. Sclavii împărăției au săpat atunci pe aceste locuri, prin trudă silnică, șanț adânc de apărare, pentru ca nici un vrăjmaș să nu poată pătrunde către cetatea Romei, unde sălășluiau orgia, desfrul și asuprirea. Urmele acestei răni, crestăte adânc în trupul bătrinei Dobroge, se văd și astăzi.

Șanțul poartă numele de Valul lui Traian.

Se numește Valul lui Traian și comuna în care am poposit într-o zi însorită, în prag de Mărțișor. Încă nu se risipiseră bine cețurile alburii ale dimineții. De pe dealul Hazîmului se zărea în vale satul mîngîiat de razele vesele ale răsăritului. Aromea în văzduh a primăvară; a brazdă reavănă și a iarbă fragedă.

Cercetam cerul de parcă mă așteptam să zăresc trecînd din clipă în clipă cînduri lungi de cocori. Îmi umpleam ochii și sufletul cu minunăția acestui tablou de primăvară. Treceam prin locuri dinainte cunoscute, dragi, pe care le revedeam, despre care mai scrisesem. Oameni și locuri despre care merită să scrii.

Pe Ion Borcea, fruntaș al recolteilor bogate, din comuna Valul lui Traian, l-am întîlnit apropiindu-mă de sat, în timp ce coboram costișa Hazîmului. Ieșise la însămînțat, primul pe comună.

Folosea semănătoarea trașă de cai, îngropînd sămînța în rînduri drepte. Aveam datoria să nu-l stîngheresc din lucru. I-am urat doar spor la muncă și mi-am văzut de drum. Doream să ajung mai repede

în sat, să-mi întîlnesc vechii prieteni: pe Memedali Peuzi, pe Iusup Sadet, pe harnicul colectivizat Nicolae Șola, pe bătrîna Mologami Zilep, pe toți acei tovarăși pe care-i cunoscusem astă-toamnă. Ceața alburie se risipise și satul era acum învăluit în lumina clară a dimineții. De pe dealul Hazîmului, casele îmi păreau atît de apropiate, încît îmi venea să întind mîna să le ating.

Curînd am ajuns la șoseaua asfaltată ce duce de la Constanța la Medgidia. Pe șoseaua asta, acum aproape unsprezece ani, se retrăgeau, izgonite și înfrînte, fiarele hitleriste, soli ai războiului prădalnic. Și iată că acum, pe aceeași șosea, întîlneam cîțiva soli ai păcii...

Am întîlnit o parte dintre prietenii despre care vă vorbeam. Am apărut din întîmplare în mijlocul lor, de după un cot al șoselei asfaltate. Se opriseră și păreau că se sfădesc dis-de-dimineață în mijlocul drumului.

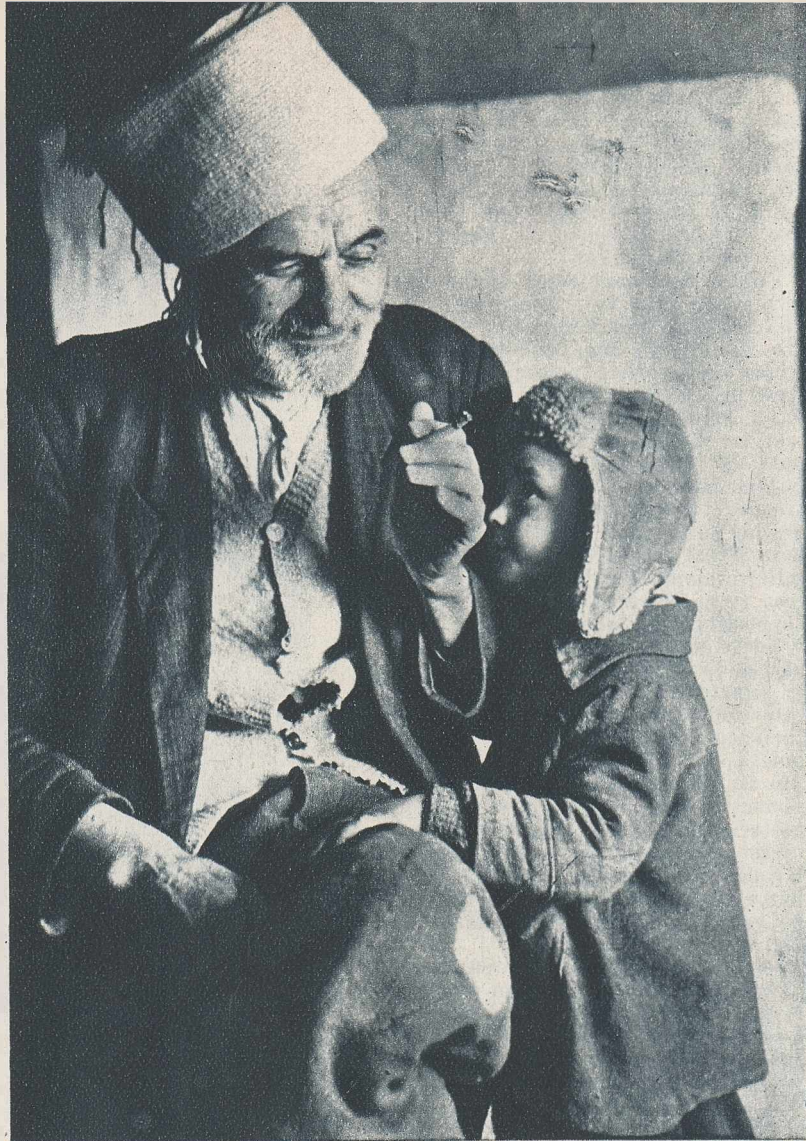
— Nu mergem! Noi mai așteptăm. N-ai decît să te duci singur, spunea hotărît Memedali Peuzi.

— Tot așteptînd așa, ne-apucă prînzul și apoi pas de mai trece pe la oameni pe-acasă! Li găsești plecați după treburi. Bună socoteală ți-ai făcut. Așa cap, așa chibzuală. Haidem!

Tînărul care vorbise o apucă de braț pe Peuzi. Atît i-a trebuit. Fire iute, pătimașă, tătăroaica se smuci cu putere, strigînd:

— Dă-mi pace!

Apoi aruncă către Rachim Mirzali, un colectivizat mai în vîrstă, care încercase să-i împace, o ploaie de cuvinte tătărăști. N-am înțeles din ele prea mare lucru. Adică, de fapt, n-am înțeles nimic.

„Eu am trecut prin trei războaie, nepoțele! Dar acum, pe tine te putem apăra. De aceea am semnat noi Apelul!” — spune bătrînul Noman Mambedie.

Abia mai tîrziu, după ce Nicolae Șola a potolît cu o glumă înfierbîntarea fetei și i-a muștrat pe toți, arătîndu-le că nu-i frumos să se certe în uliță, mai cu seamă de față cu oaspeți, am priceput și eu temeiul sfadei. Colectiviștii formaseră o echipă — brigadă a păcii, cum o numeau ei — și tocmai voiau să plece acum din casă în casă ca să strîngă semnături pentru pace. Dar unul dintre membrii brigăzii, utemista Iusup Sadet, nu sosise încă. Trecuse mai bine de o jumătate de ceas de la ora fixată pentru întîlnire. Prilej de frămîntări, de presupuneri.

— I s-o fi întîmplat ceva.

— Da. A lovit-o somnul și s-a întors pe partea cealaltă.

Unul dintre membrii echipei, tînărul inginer Gheorghe Balamaci, vorbea despre Sadet cu oarecare răutate. Sustinea că trebuiau să plece fără ea. Dar secretara organizației de U.T.M., Memedali Peuzi, nu se învoia și lupta să-i convingă pe toți că Iusup trebuie așteptat. Era convinsă că Iusup Sadet va veni. Știa că pentru utemista Sadet ziua de astăzi însemna o primă încercare.

Am aflat tot de la inginer că, în urmă de cîteva săptămîni, la ultima adunare a organizației utemiste din comuna Valul lui Traian, s-a luat în discuție cazul deosebit de grav al utemistei Iusup Sadet, care

greșise față de organizație și față de membrii gospodăriei agricole colective din care făcea parte. Prestase în anul trecut foarte puține zile-muncă. Sadet se luase după șoaptele veninoase ale bogătanilor și săpase astfel, fără să-și dea seama, la temelia tinerii gospodării agricole colective „Lazăr Cernescu”. Unii tovarăși au propus atunci excluderea ei din U.T.M. Dar secretara organizației de bază de tineret, Memedali Peuzi, a fost împotriva. Memedali a arătat întregii adunări generale că Iusup Sadet are un fond bun și s-a angajat s-o ajute, s-o facă să înțeleagă că trebuie să vină la muncă cu conștiinciozitate. Să-i arate că din zilele-muncă ale ei și ale altor membri ai gospodăriei crește belșugul de astăzi și de mîine al colectivei, al întregii țări.

Iusup Sadet n-a vorbit atunci la adunare; a stat cu capul ascuns în palme și nimeni n-a putut-o hotărî să vorbească. Și, iată că acum, după ce dînsa, prima, spusese că vrea să meargă cu echipa, tocmai ea să nu vină!

Brigada hotărîse să meargă din casă-n casă și prin Valul lui Traian, și prin Valea Seacă — un sat ce ține de comuna lor — pentru a strînge semnături pe Apelul de la Viena.

— Comuna noastră va semna în întregime pentru pace. Veți vedea! — mi se mîndrește Memedali Peuzi.

Prilej ca brigada să se neliniștească din nou.

— Și de aceea stăm noi aici, în drum, în loc s-o pornim?...

Deodată, fără să bage nimeni în seamă, Iusup Sadet apare lîngă noi.

În casa colectivizului Edem Gelil a sosit echipa care strînge semnăturile pe Apel: Memedali Peuzi, Gheorghe Balamaci și Rachim Mirzali.

A sosit în ultima clipă, gîfînd, tîrînd pe pămînt talpa de lemn a galenților.

— Ce-i cu tine așa de tîrziu? — o întîmpină Peuzié cu un ton răstit. Și mai vii încă și în galenți!... Ce, n-ai pantofi acasă?... Sau nu vrei să-i uzezi?...

Sadet plecă ochii în pămînt și nu răspunse nici un cuvînt. Fața îi era roșie ca focul. Răsufia din greu.

— Vorbește! i se adresă din nou cu asprime secretara.

— Am în...tîr...zi...at... în găimă Sadet.

— Mare lucru ne-ai spus!... Asta am văzut și noi. Dar ce să mai discutăm acum! Hai, să pornim la treabă, tovarăși! S-a făcut destul de tîrziu. Începem de acolo, de la casa lui Mologami...

Nu-i ușor să întîlnești prieteni după un timp îndelungat și să te poți despărți de ei atît de repede. Deci, fără să stau mult pe gînduri, am pornit-o cu tînăra brigadă. Tînără, pentru că cei mai mulți dintre membrii ei erau utemiști, tînără mai ales prin entuziasmul cu care pornise la drum. Înafară de Memedali Peuzié, inginerul Gheorghe Balamaci și Iusup Sadet, din brigadă mai făceau parte și Nicolae Șola și Rachim Mîrzali, doi colec-tiviști mai în vîrstă, amîndoi membri ai consiliului de conducere al gospodăriei.

Colectiviștii semnaseră cu toții Apelul. Fiecare avea atîtea lucruri dragi de apărut: viața fragedă a unui copil, căsuța pe care și-o înălțase în anii aceștia de muncă spor-nică în colectivă, conducta de apă pe care și-o construiseră cu destule eforturi, pentru a scăpa o dată pentru totdeauna de apa sălcie pe care o băuseră din vremuri străvechi de robie...

Acum fîntîna veche cu ghizduri strîmte de piatră înnegrită și roasă, martora suferințelor de decenii ale romînilor și tătărilor din acest sat dobrogean, era părăsită. Crescuse mușchiul pe marginea ghizdurilor de piatră, așa cum mușchi ai uitării crescuseră peste cele mai multe dintre amărăciunile din trecut ale colectiviștilor. Pentru a apăra viața tînăra a gospodăriei lor colective și belșugul zilelor de mîine, pentru a arăta hotărîrea lor de a apăra această viață nouă pe care o trăiesc, toți colectiviștii semnaseră Apelul.

Despre tovarășul meu de drum, Rachim Mîrzali, unul dintre primii semnatori ai Apelului, care umbla acum să strîngă alte semnături pentru pace, se spusese acum cîțiva ani — și pe drept cuvînt — că-i era atît de dragă colectivă, încît ar intra și în foc pentru ea. Și iată că acum doi ani, într-o zi cînd colectiviștii au ieșit la cîmp pentru a plivi grîul, Rachim a zărit înălțîndu-se în depăr-tare, peste grajdurile colectivei, limbi subțiri de fum.

Era departe de sediul colectivei și, cuprins de disperare, s-a aruncat pe un cal tătărăsc. Dar, oricît de iute fugea calul, lui Mîrzali tot i se părea că nu gonește destul. A sosit la grajduri, pe care le-a găsit în flăcări. Rachim Mîrzali a pă-truns în grajd, printre limbile flăcărilor. Fumul greu, înecăcios, îi tăia răsufierea. Cu greu a ajuns la iesle, a dezlegat caii și i-a gonit din grajd.

I-au mulțumit atunci colecti-viștii pentru că salvase viața cailor gospodăriei. I-au mulțumit două săplămîni mai tîrziu, cînd, prin mărturia depusă de el, Rachim a

TINERE CONDEIE

Rondelul celor care vor război

Mormînte singuri vă săpați
Tot mai adînci, pe zi ce trece.
Și-n toamnă urî veți culege,
Din ura ce o semănați.

Cărarea vremii nu se-ntoarce,
Iar anii voștri-s numărați.
Mormînte singuri vă săpați,
Tot mai adînci, pe zi ce trece.

În van șantașe încercați,
Cu bombe și război atomic,
Căci din ai voștru plan demonic,
Un singur punct realizați:

Mormînte singuri vă săpați.

Vasile CIURUȘ

contribuit la prinderea chiaburului criminal care pusese focul. Da, Rachim Mîrzali iubește colectivă ca pe propria lui viață.

Mă gîndeam în timp ce-i întovă-rășeam: oare tînăra Iusup Sadet nu gîndește la fel? Cum se face că nu e legată de colectivă, cum de răs-punde atît de slab la chemări?

★

Colindam de cîteva ore din uliță în uliță, din casă în casă. Și strîn-seserăm pe Apelul Păcii zeci și sute de semnături. Nume scrise citet sau stîngaci, nume tătărăști sau romî-nești. Toate exprimau una și aceeași dorință arzătoare: apărarea păcii. Pretutindeni pe unde am trecut am fost bine primiți. În casa co-lectivistei Angela Șerban am po-sosit pentru cîteva minute.

Era plăcut și curat în casa ei:
— Vedeți, tovarăși, ne-a spus An-gela Șerban, emoționată, eu m-am căsătorit de curînd cu tractoristul Nicolae Ion de la S.M.T.-Valul lui Traian. Sînt mulțumită de cămi-nul pe care mi l-am întemeiat. Nu vreau cu nici un preț ca războiul să mi-l distrugă. De aceea semnez. Nicolae mi-a spus că acum trei ani, cînd imperialiștii americani voiau

s-arunce bomba atomică în Coreea, sutele de milioane de semnături care s-au strîns atunci pe Apelul de la Stockholm i-au făcut pe aștă-torii la război să șovăie, să dea înapoi înspăimîntați. Și-acum cred că are să se întîmple la fel.

Și tînăra colectivistă zîmbește. Mereu zîmbește. Apoi îmi arată prin fereastră o livadă de smochini... Îmi povestește că, acum zece ani, cînd fiarele fasciste fugeau spre Berlin, trecînd prin acest sat, au vrut să-i dea foc. A apucat să ardă livada de smochini. Tătari și ro-mîni laolaltă au stîns focul. „Acum n-or să mai apuce noii hitleriști să ne incendieze satele. Nu-i vom lăsa să apuce aceste zile!“ — ne spune ea.

Gasda ne îmbie să gustăm din bunătățile pe care le înșirase în pripă pe masă. Dar... călătorului îi șade bine cu drumul...

Am vizitat-o în aceea zi și pe mama-eroină Zilep Mologami. Lîngă fereastra cu mușcate bătrîna torcea lung fuior de lînă albă. Lîngă ea, Salia, una din fete, lucra la nagîș minunatele țesături cu motive tă-tărăști. În odăile plutea miros plăcut de levănțică și sulfînă. Pereții și mînderul — un fel de laviță scundă

Pentru ca întotdeauna să-și poată dovedi în liniște măiestria la țesutul minunatei motive populare tătărăști, tînăra Salia Mologami a semnat imediat după mama sa.

O dată cu firul lung pe care-l toarce din fuior, mama-eroină Zilep Mologami toarce vizul unui viitor luminos pentru cei zece copii ai ei.

— erau împodobiți cu chilem văr-gat și cu șervețele, înflorate de mîna harnică a gospodinei. Cînd i-am întins Apelul să-l semneze, ea ne-a întrebat dacă are voie să scrie pe tătărăște.

— Bineînțeles! — au asigurat-o cei din brigadă. „Scrie, mamă Zilep, cum știi mata“, a întărit Peuzié.

— Apoi am să arăt atunci de ce semnez Apelul. Și vreau să scriu în limba mea, că pe romînește mi-e mai greu.

I-am explicat bătrînei că pe Apel nu-i voie să se treacă decît semnă-tura. Dar ea ținea morțiș să scrie și cîteva cuvinte. „Vreau să arăt acolo că și eu mă alătur din tot sufletul milioanei și milioanei de oameni care nu vor îngădui să se aprindă din nou pîrjolul în omenire. Am apucat grozăviile a două războaie și-atît îmi ajung. Vreau să scriu că am zece copii, și că cel mai mare dintre ei, Gemaladi, e căsătorit și are și el 2 copii.“

— Sînt și mamă, și bunică, spu-nea ea cu mîndrie. De ce să nu arăt asta?

— Cînd semnezi, oamenii vor înțelege acest lucru și dușmanii noștri o să simtă greutatea acestei semnături, nu te teme, mamă Zilep. Pune numai semnătura! cînta s-o convingă Iusup Sadet. — Iar ceea ce ai de spus vei spune. Uite vom publica în gazeta de perete.

— Eu să scriu la gazetă?
Cele două fete încuviințară din cap și fața bătrînei Zilep se lumina de o bucurie mîndră.

Am ieșit în uliță. Se apropia ora prînzului. Razele soarelui scaldau în lumină acoperișurile de țiglă ale caselor, ridicate de curînd de co-lectiviștii din Valul lui Traian. Nori mici, scămoși, ca niște ghe-motoace de vală, lunecau alene pe cerul ca sticla. Voiam să pornim către Valea Seacă, dar pe ne-așteptate lui Iusup Sadet i s-a făcut rău. Bărbia îi tremura și obrații îi erau roșii ca focul.

— Tu arzi, Sadet... Ai tempe-ratură — spuse Peuzié.

— Da, de ieri sînt bolnavă.
— De ce nu mi-ai spus asta de dinîineacă? Nu te-am fi luat cu noi!...

Sadet zîmbi.
— Tocmai de asta nu y-am spus. Nici mama n-a vrut să mă lase. Mi-a ascuns bocancii. De-asta am întîrziat. Am fugit în galenți.

Abia atunci am înțeles noi cîte eforturi făcuse Iusup Sadet pentru a-și ține cuvîntul dat.

În timp ce restul echipei își con-tinua drumul pentru a strînge semnături din satul Valea Seacă, eu am condus-o pe Sadet acasă. Pute-rile o părăsiseră, dar ea părea că nu bagă de seamă.

Mi-am amintit de încrederea pe care Memedali Peuzié i-o acordase și i-am dat dreptate...

Seara, cînd s-au întors solii păcii, am aflat cu bucurie că întreg satul Valea Seacă semnase Ape-lul.

A doua zi am plecat din comuna Valul lui Traian. Nu-mi puteam îngădui să zăbovesc mai mult. Dar eram bucuros că avusesem prilejul să mă leg și mai puternic de acești oameni minunați, romîni și tătari, care, în aceea zi din prag de primăvară, au răspuns cu atîta hotărîre prin semnăturile lor, celor ce gîndesc să se atingă de pămîntul patriei noastre.

Cei de la poalele Hazîmului vor avea grijă ca livezile de smochini să inverzească satul, iar copiii lor să poată crește în pace.

Azi nu fresare nici o undă,
Oglindă pare-niregul lac.
Arbuștii cu statură scundă
Visează somn adânc și tac.

S-au dus aiurea pescărușii
Vîslind din aripe subțiri.
Și prin rondouri doar țărșușii
Mai amintesc de trandafiri.

Prin apa clară, neclintită,
Doar stelele mai trec înnot.

...Și mie-mi pare pe-o clipită
Că sîntem iarăși cot la cot.

Stăm iarăși unul lîngă altul,
Și de pe țărșii-ntunecași
Privim cum își urmează saltul
Mirlada aștrilor ciudași,

Ce îi trimite carnavalul
Sprî-al stelelor culcuș înalt
Și, colorat în focuri, valul
Sărută malul celălalt...

★

Mă uit cercetător la tine,
Pari mult schimbat și-mbătrînit...

Tiberiu UTAN

Lacul

Unul tânăr francez pe care
l-am cunoscut la Festival

Ce vînturi vitrege, halne,
Suflet și-obraz ți-au bîciuit ?

Eu cred, eu cred în prietenie
Și-n focul ei mistuitor,
Cu ea împart și bucurie,
Și nevăzute răni, și dor.

Părtași acelorași răspunderi,
Fideli acelorași chemări, —
Tu spune-mi, fără de ascunderi,
Deschis, întregul adevăr.

Ori poate ceasul de răspînit
Te-ndeamnă să aștepți, să faci ?
Răspunde, frate scump, răspunde !
Cît mai e timp, te-ntreb : ce faci ?

Plutesc pe lume mari primejdii,
Și-admiră guvernareașii bufoni,
Cum travestiți în alte-odăjdii
Se-nfoale-același teutoni.

Dar tu ? Dar minunata Franță ?
Să ne-nfîlmim noi în tranșeu,
Pe baricade, față-n față ?
Și cum, să trag în tine eu ?

Tu îmi cunoști copilăria,
Spusă-ntr-un parc bucureștean.
Știi ce gîndește România.
O știi și cei de peste-ocean.

Și știi ce patimă nebună
Mă leagă de acest pămînt.

De-aș încerca s-o pun pe sîrînă
Vioara ar sări în vînt.

Tu știi că orice oști străine,
De mi-au călcat cumva în prag,
Au sîrîns nu lauri, ci rușine
Și s-au întors fără de steag.

★

Pe aici e liniște adîncă,
Și calm, și multe bucurii.
Ci-mi amintesc de tine încă
Afișe șterse, seri tîrzii.

Da' liniștea de-aici te cheamă,
A țării și-a acestui lac.
Frați buni sîntem, toți cei de-o seamă,
Nu-i drept să tac, nu pot să tac !

De mîna fratelui să piară
Frați, rude, prieteni, scumpi ortaci ?
Azyrle-l pe-atomiști din țară
Cît mai e timp și poți s-o faci !

FEBRUARIE 1955

Nicolae LABIȘ

Medicul

Din streșini de spital curg lîntșii,
Primăvăratcii, stropii, în lumină.
Fetița, întremată, a ieșit
Din nou, pășind pe iarba din grădină.

Și medicul privește-n urma ei
Cum sprintenă aleargă prin răzoare,
Cum rîde către primii ghiocei,
Uimită de-atîl larg și-afîta soare.

Și aerul cel tare-o ostenește —
Ea s-odihnește, mică, printre flori...
Dar azi privirea-i iarăși oglindește
Un cer întins, și arbori, și culori.

Bătrîne doctor, te-ai oprit din drum
Se joacă o fetiță-n flori... Ce dacă ?
Pe ochii tăi, sub ochelari, acum
Pînze de fum tremurătoare-ți joacă.

Eu te cunosc — sentimental nu ești
Și viața o lubești cu bărbăție.
Afîtea vieții, tu fără să clipești,
Ai smuls din gheara morții, sîngerle.

Și de pierdeai vreo luptă-n zori de zi
Cu fața palidă și răvășită,
Spuneai că nu oricînd poți izbîndi,
Că nu există viață nesfîrșită.

De ce privind plăpînzii ghiocei
Culeși de fata mică prin răzoare.
Tu ai rămas așa în urma ei,
Sub ploaie primăvăratice de soare ?

Vezi tu din nou spitale răsufînd
Cu sunet greu de glasuri și de arme ?
Ți-apar în gînd fasciștii, preschimbînd
Spitalele în săli pentru cazarme ?

Vezi tu din nou copiii cum se sting
Nefîngrijiți, în hrube-n loc de case ?
Vezi tu c-al morții nevăzută paing
Învăluie în nevăzute plase ?

Nu ești sentimental, dar uite, sînt
Și amintiri amare-ngrozitoare
Ce-ți înfloară gîndul ca un vînt
Și te opresc deodată pe cărare.

Și-atunci afîta duloșie simți,
Privind cum zburdă-n faptul dimineții
Acest copil ce rîde cu albi dinți,
Acest copil ce l-ai întors vieții.

Dar, doctore, în cuiburi tîlhărești
Bancherii pregătesc dezastre care
Ar fi mai mari ca tot ce-ți amintești
În amintirile îngrozitoare.

Și lupta ce-o purtăm ca el nicînd
Să nu întindă-a morții grea aripă,
E ca și-a ta, ce pentru viață-o duci,
În orice zi, în fiecare clipă.

Dragoste

Aud ades pe unii suspinînd
Că prea rigizi și seclî sînt azi poezii,
Că nu mai scriu de dragoste un rînd
Și c-au pierdut fiorul tinereții.

Iar dacă scriu de dragoste cumva,
Apoi ș-atuncea fac ei ce pot face,
Să nu rămînă dragoste sedefă
Și să aducă vorba despre pace.

Îmi place mie să iubesc (s-o știți),
Să string în brațe fata cu cozi groase,
Să-mi soarbă sărutările fierbinți,
Îmbobocite sub mustăți stufoase.

Să hoinăresc prin munții păduroși,
Să mi se-mpeticească vîntu-n straie,
Să ascult c-o fată — al muntelui cocosi,
S-o simt la piept — o flăcăre balaie.

Dar poți să spui o fată că lubești
Cînd lași să ți-o sărute fiecare ?
Poți s-o lubești cînd turburată nu ești
Că moartea vrea să-i smulgă-o sărutare ?

Poți ciripi senin despre zefir,
Despre-o stelufă, despre-o blîndă rază,
Cînd domni visează-al lumii cimitir,
Cînd moartea ta și-a fetei o visează ?

Iubita mea cu glasul cristalin,
Ce porți în palme miros de dăbravă,
Tu bine știi : și fîe ții închin
Oricare rînd ce-l scriu spre-a păcii slavă !

Transfugilor, sufletelor fără țară

Nu mi-a făcut oroare nimic ce-i suflet viu,
Nu mi-a tăiat suflarea și-nfrigorat rărunchii
Ca fiul ce dorește, uitînd că este fiu
Să-și crîmpoțească mama lui în unghii.

Voi, suflete buiece, privești fără țară,
Voi, gheare veninoase pe brațe fără trup !
Din plăturile unde trăiați odinioară
Ați prins în ochi doar luciul privirilor de lup !

Visați, peste pămîntul pe care lapte-ați supt,
Să crească-n sus a morții ciupercă sîngerie
Și să țîșniască-n aer de sub pămîntul rupt
Strămoșii țării noastre în putrede sicrie.

Ați prefăcut în spurcat și criminal stigmat
Sărutul bun de mamă ce l-ați primit pe gură,
Și cîntecele țării și horele din sat
Nu v-au aprins în suflet decît ură.

Voi ați furat din seva acestor sfînte glii —
Spre-a vă-nchega făptura urîță și bolnavă —
Ozonul dens și fare din munții argintii.
Cînd l-ați primit în sînge l-ați prefăcut otravă.

Dar tot ce este-n țară mai candid și mai bun,
Iubiri, construcții, lanuri și zori pe dunga zării,
Ca razim de nădejde la piept am să le-adun
Pentru sentița care o dau din partea țării.

Nu vreau ca în cîrlige să vă țîrască visul
Scheletele acelor ce le-ați înfipt cîrlig !
Căci știu că remușcarea nu vă-nfloară visul
Și nu vă învâlește în valuri largi de frig.

Voi dacă nu cunoașteți ai remușcării dinți,
Văpaia urii noastre curînd o să vă ardă.
Ne-nnobilară ură trecute suferinți
Și n-are să vă uife, din ochi n-o să vă plardă !

POPOARELE ASIEI ȘI AFRICII SÎNT PENTRU PACE

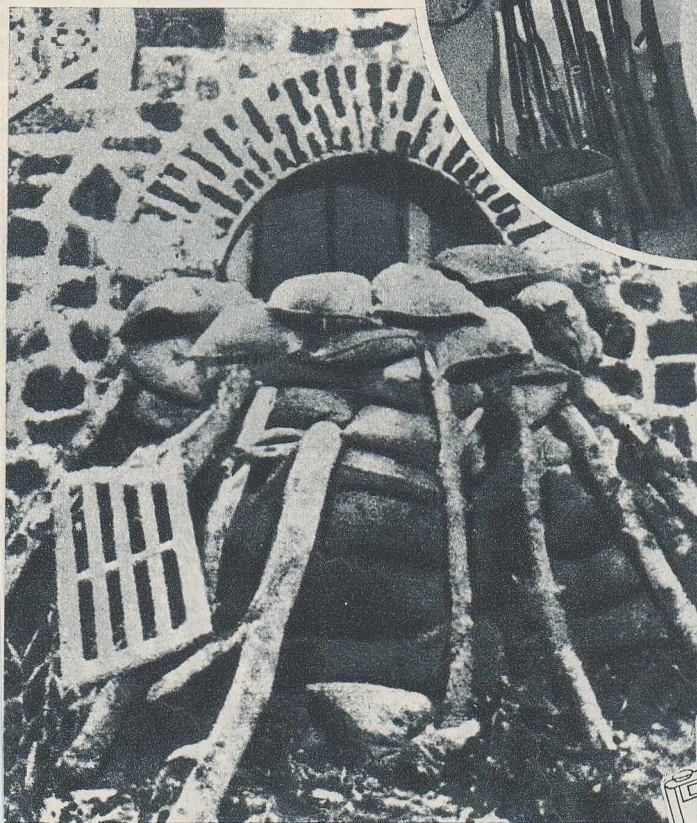
După ce în urmă cu câțiva ani au fost bătuți și azvîrliți din China continentală, aventurierii ciankaiști sînt izgoniți acum și de pe cele cîteva insule din apropierea coastelor chineze. Ultimul lor refugiu temporar este încă insula Taivan, a cărei eliberare de către marea popor chinez nu va întîrzia mult. În fotografie, îi vedem pe jalnicii soldați ai lui Cian Kai-și predîndu-se în masă trupelor chineze care au eliberat insula Ikianșan.

Lupta curajoasă a populației din colonia portugheză Goa pentru alipirea la India face parte și ea din marea bătălie pe care o dau popoarele Asiei pentru scuturarea jugului colonialist. În fotografie: postul de poliție din Selvas, baricadat de portughezi spre a-l feri de furia țăranilor răsculați. În medalion: un ofițer de poliție portughez, făcut prizonier de patrioții din Goa, arată unui ziarist indian că arma sa este de proveniență americană. Comentariile sînt de prisos.

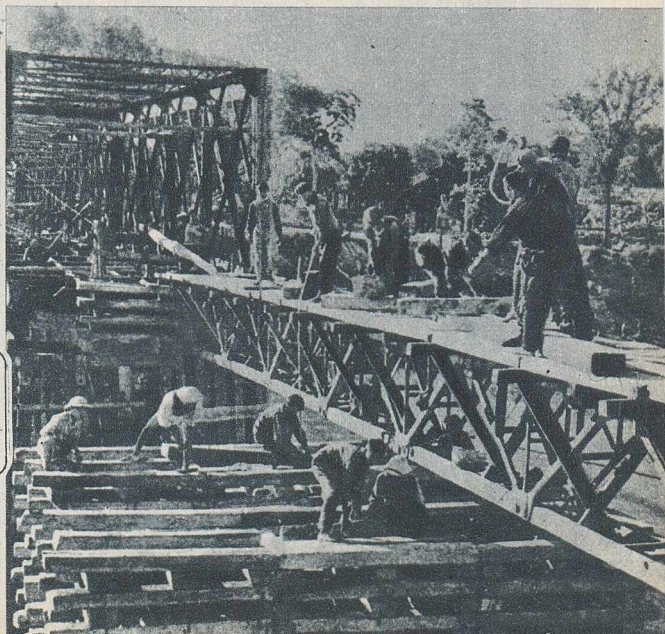

În întîmpinarea Conferinței țărilor Asiei și Africii, care va avea loc zilele acestea la Bandung (Indonezia), poporul indonezian își intensifică lupta pentru pace. În fotografie, o demonstrație contra bombeii cu hidrogen pe străzile orașului Djakarta.

"Continentul negru" — Africa — este cuprins de clocotul mișcării de eliberare națională. Impotriva jugului colonialist se ridică un număr tot mai mare de negri asupriți și exploatați. În fotografie, unul din mitingurile populației băstinașe din Rhodesia de Nord. Participanții la întrunire cer să se acorde poporului din Rhodesia o autonomie deplină, nu una formală.

Reconstrucția Vietnamului liber a început cu mult înainte de încetarea ostilităților. Iar acum, cînd tunurile au amuțit, întreaga Republică Democrată Vietnam se transformă într-un mare șantier al construirii vieții noi. În fotografie, îi vedem pe muncitorii vietnamezi lucrînd la construirea podului de cale ferată de pe riul Langson.

fotocronica
FLACĂRII

PARISUL SI OAMENII LUI

Ce impresie ți-a lăsat Parisul?"

Nu e de loc ușor să răspunzi la această întrebare. La începutul unuia dintre popularele sale cîntece, Yves Montand spune:

„Atîți poeți au scris despre Paris, Atîți compozitori i-au închinat opere,

Atîta lume a vorbit despre el... Incît mie nu mi-a rămas nimic de spus“.

Oricine se încumetă să abordeze acest subiect — Parisul — nu poate să nu gîndească la fel: este

de N. MINEI

greu să mai spui ceva nou despre Paris. Dar, ca și Yves Montand, care după ce-și face mica și sfioasă sa declarație introductivă, continuă prin a cînta totuși un cîntec întreg despre Paris, voi încerca și eu să răspund întrebării de mai sus.

„Ce impresie ți-a lăsat Parisul?“ Întrebarea este din capul locului greșită. Aceasta, pentru că Parisul nu ți lasă o impresie, ci un noian de impresii, care se declanșează simultan și care la

început te împiedică să-i vezi adevărata față. Pentru că în Paris există cîteva Parisuri — cel puțin două — fiecare din ele cu înfățișarea lui caracteristică, cu oamenii, cu obiceiurile, cu moravurile sale...

Mai întîi, Parisul-celor-bogați... De ce mai întîi tocmai acest Paris? Pentru că el este cel mai săritor în ochi, cel pe care conducătorii de astăzi ai Franței ar vrea să-l lase în mintea călătorului, ca unicul Paris.

Parisul-celor-bogați... Doarme în faubourg-ul St. Honoré, se îmbracă la Fath, se încălță la Wills,

mănîncă la Darcy's, se parfumează cu Moulineux, merge să vadă piesa „Port-Royal“ de Montherlant și supează la Lido.

Parisul-celor-bogați nici nu prea stă, de altfel, la Paris. În ianuarie — luna în care noi fost noi acolo — emigrează pe Coasta de Azur, unde se pregătește pentru marile eforturi pe care i le rezervă carnavalul din februarie. La Nissa sau Monte-Carlo, acest Paris se întîlnește cu Londra-celor-bogați și mai ales, cu New-York-ul-celor-bogați, în fața cărora este nevoit să pălească, oricît ar fi el de strălucitor.

Parisul-celor-bogați citește dimineața „Le Figaro“, iar seara „France-Soir“. Ziare tocmai pe gustul lui, care îl liniștesc cotidian, asigurîndu-l că nu va împărtași niciodată soarta Moscovei-celor-bogați, a Șanhaiului-celor-bogați sau a Bucureștiului-celor-bogați. Și el crede, pentru că dacă nu ar crede, nu ar mai putea să trăiască. Crede chiar atunci cînd „France-Soir“ minte în sens opus lui „Figaro“, chiar atunci cînd născocirile acestor două ziare se bat cap în cap.

Totuși, chiar lectura acestei prese îi rezervă Parisului-celor-bogați unele surprize neplăcute. Ca aceea pe care i-a făcut-o François Mauriac. Scriitor catolic, redactor șef la „Figaro“, înverșunat dușman al comunismului, François Mauriac este omul ale cărui articole poți se le citești liniștit, fără teamă că o să-ți evoce viziuni de octombrie 1917, de greve sau de democrații populare... Dar iată-l tocmai pe François Mauriac, în acest ianuarie 1955, că se apucă și scrie cum i s-a încrețit carnea pe el la auzul ororilor comise de autorități împotriva arabilor, în Tunisia... Pînă și François Mauriac...

Parisul-celor-bogați umblă în oraș cu automobilul, iar în rest, cu avionul. Nu cu cel al companiei franceze „Air France“, cu „Air France“ nu! „Air France“ are avioane vechi și demodate. De preferință cu P.A.A. (Pan American Airways), a cărui lozincă publicitară sună cam așa: „Călătoriți cu P.A.A. și vă veți simți la New-York încă de pe aerodromurile Parisului!“

Stînga: Parisul-adevărat; 80.000 parizieni s-au adunat la Porte de Versailles pentru a spune NU tratatelor de la Bonn și Paris. Dreapta: Parisul-celor-bogați; se pare că nici cele mai năstrușnice „amuzamente“ pe care le oferă clubul miliardarilor și pentru care membrii lui plătesc cotizații de 400.000 franci, nu pot alunga plictisul acestui bogătaș blazat..

Ce poate dori burghezul francez mai mult decât să se simtă la New-York, cât mai departe de celălalt Paris — Parisul-adevărat, Parisul celor ce scriu pe ziduri „Ami go home!”

Parisul- celor-bogați nu merge decât rareori la cinematograful și atunci pe cât posibil nu la filme franceze. În cel mai bun caz, vizionează un film ca „Le feu à la peau”, în care din cinci în cinci minute se înfățișează câte o scenă de dragoste, în cele mai intime detalii ale ei. Cine spune că „Roșu și negru”, adaptarea cinematografică a lui Claude Autant-Lara, după romanul lui Stendhal, este un film bun? Cum poate fi bun un film atât de lung? Parisul- celor-bogați nu suportă eforturile intelectuale prea mari. El ordonă: „tăiați din film”. Și filmul este ciopârțit. Claude Autant-Lara protestează? Ce obraznicie! Să fie mulțumit că filmul lui nu a împărțit soarta unui alt film, „Bel-Ami”, care a avut darul să indispuie teribil Parisul- celor-bogați și care, din această cauză, a fost interzis de cenzură.

Roma antică a avut, printre bogătașii ei, pe Mecena, susținătorul artiștilor. Parisul- celor-bogați nu are asemenea exemplare în rândurile sale. Din cauza aceasta dansatorul Roland Petit nu poate realiza în Franța nici unul din baleturile pe care le-a conceput și este nevoit să se prostitueze pe Broadway, unde lucrează la „coregrafia” revistelor cu sute de girls pe trei sferturi goale. Din aceeași cauză, celebrul mim Marcel Marceau, continuatorul marilor tradiții ale lui Deburau — creatorul lui Pierrot — nu a izbutit să realizeze nici un film în Franța, patria pantomimei; în schimb a făcut două în Republica Democrată Germană... Nu, bogății Parisului nu întrețin artiștii: nu e destul, oare, că fiecare din ei întreține cel puțin câte o artistă?

Parisul- celor-bogați încearcă să te orbească cu felinarele sale fluorescente, cu luminile reclamelor cu neon, cu luxul tipător al celor care circulă numai în limuzine. Dacă nu te lași convins de toate acestea, Parisul- celor-bogați mai are și alte mijloace la dispoziție. În timpul șederii noastre acolo, am avut prilejul să facem cunoștință și cu aceste mijloace.

Unul dintre ele se numește trădătorul, care și-a părăsit patria în ură față de popor și de teamă și-ar putea primi răsplată pentru fărădelegile sale trecute. Și îl e plătit de Parisul- celor-bogați. Este plătit ca să se apropie pe urși de tine, care ai venit la Paris a să reprezinti muzica și dansul popular românesc, să se apropie și să-ți șoptească: „Rămii aici, și ști om făcut! Nu te mai întoarce în țară!”

Te uiți la el cu scîrbă, îl scuipi moralmente între ochi și îi întorci batele. Dar trădătorul nu se dă bătut. De asta îl și plătește Parisul- celor-bogați, ca să nu se dea bătut. Te ține scări de tine, se agață de îneca paltonului tău, stăruie, stăruie.

Îl scuturi de pe tine ca pe un iduche și-i spui răspicat, în față: „Lenegatule! Spionule! Lepădără!” Dar trădătorul înghite tot, acceptă orice; el nu are simț al onoarei, el nu are demnitate.

Un singur lucru nu acceptă trădătorul: să nu poată pune mîna pe tine. Când își dă seama că i-ai apat printre degete, că n-a reu-

șit să te ademenească, își pierde orice control asupra lui însuși. Te înjură, te amenință, încearcă să te răpească, încearcă să tulbure spectacolul. Sînt doar în joc dolarii oferii lui de Washingtonul- celor-bogați prin mijlocirea Parisului- celor-bogați.

Iar cînd și arma trădătorului a dat greș, Parisul- celor-bogați recurge la un alt mijloc: polițistul. Polițistul parizian privește nepăsător cum trădătorul te insultă, te jighește, te lovește chiar. Dar în clipa în care încerci să te aperi, polițistul intervine cu promptitudine și te declară pe tine agresor. Urmează apoi interogatorii, confruntări, controale ale pașapoartelor, iar interogatorii, doar-doar te vei demoraliza și spectacolul pe care-l dai va ieși mai prost...

...Așa am cunoscut Parisul- celor-bogați. Și nu este vina lui că toate încercările pe care le-a făcut au eșuat lamentabil. El a făcut tot ce i-a stat în putință pentru a rupe coeziunea ansamblului nostru, crezînd că ar putea recruta trădători din rândurile noastre și că ar putea face să scadă cel puțin nivelul artistic al spectacolelor noastre. Nu a reușit din foarte multe cauze, pe care nu e locul să le înșirăm aici. Mă mărginesc să menționez una singură, al cărei nume Parisul- celor-bogați nu-l cunoaște și chiar dacă l-ar cunoaște nu l-ar înțelege: patriotismul.

★

Am cunoscut și celălalt Paris, căruia i-aș spune Parisul-adevărat. Parisul-adevărat este Luvrul și Tuileriile, Notre-Dame și Comedia Franceză, Turnul Eiffel și Zidul Împușcaților. Dar Parisul-adevărat este în același timp și parizianul, nu milionarul, nu polițistul, nu trădătorul, ci parizianul stră-străne-pot al celui care a clădit cu mîinile sale Notre-Dame, strănepot al celui care a darimat cu mîinile sale Bastilia, nepot al comunardului, fiul celui care, în anii intervenției, a strigat: „Jos labele de pe Rusia Sovietică!”, parizianul care în timpul ocupației hitleriste a ucis ofițeri nazisti și a suferit în lagărul de la Mauthausen.

Cei care alcătuiesc adevăratul Paris nu sînt oameni răsfățați de soartă sau de guvernele Franței. Despre asta ne-a vorbit tînărul fierar Paul G., care a făcut parte dintr-o delegație venită să ne salute la hotel. Paul G. este muncitor frezor de șapte ani; dintre aceștia, trei a lucrat într-o fabrică, iar patru sînt ani de șomaj. „Voi nu știți ce înseamnă să nu ai unde munci, să simți că clocești de energie și să nu ai pe ce țî-o cheltui”, ne-a spus el. Și pe urmă a adăugat, cu un zîmbet trist: „Am făcut și eu o inovație, un fel de freză mică, un fleac, care nu servește la nimic, dar pe care eu mă exerseze ca să nu-mi uit meseria. O adevărată inovație pentru șomeri!”

Inovație pentru șomeri! Iată un lucru pe care muncitorii din patria noastră, care nu cunosc șomajul, cu greu îl vor putea înțelege.

Șomajul! Cruntă și crescîndă amenințare, sub a cărei neagră aripă este prinsă o parte tot mai mare din populația Parisului, a celui Paris pe care cercurile conducătoare încearcă să-l pitească sub camuflajul fluorescent al marilor bulevarde!

Parisul nu este numai centrul orașului, între Place de la Concorde și Arcul de Triumf. Este — mai

Ansamblul românesc de cîntece și dansuri, la sosirea în gara de est a Parisului

ales — periferia, bine cunoscuta centură muncitorească a Parisului. Așa cum este, de pildă, suburbaana Saint-Denis, pe care am vizitat-o în timpul șederii noastre acolo.

Saint-Denis și-a ales, nu demult, consiliul comunal. Din cele 33 de locuri, 26 au revenit comuniștilor. Primarul însuși e comunist. Moștenirea preluată de noul consiliu comunal nu era ușoară, cele mai multe străzi, fără canalizare, cele mai multe case, fără electricitate, cele mai multe odăi cu cîte cinci-șase locatari în fiecare din ele.

Dar consiliul comunal din St. Denis nu s-a descurajat, ci a pornit cu sîrguință la treabă. În scurt timp de cînd au fost aleși, primarul și colaboratorii săi au adus apă curgătoare în cîteva străzi, au pavat altele, au înființat două creșe, au asanat o mlaștină. Toate acestea, cum am spune noi, din resurse strict locale. Din partea guvernului — nici un fel de sprijin.

Am avut destul de puțin timp la dispoziție, dar am avut prilejul să cunoaștem și să ne îndrăgostim de Parisul-adevărat. De Parisul- celor-nevoiași, care au îndurat revărsarea Senei fără nici un ajutor din partea guvernului și care, cu această ocazie, au făcut o nouă și strălucită dovadă a minunatei lor solidarități.

De Parisul-adevărat care și-a trimis fiii și fiicele să aplaude îndelung spectacolele ansamblului nostru, să ne aștepte cu flori la

ieșirea din teatru și să ne strige, prin gura celor mai tineri dintre ei, cuvintele învățate la Festivalul din București: „Pace și prietenie!”

Acești mîndri reprezentanți ai adevăratului Paris și-au luat asupra lor sarcina de a zvrili afară pe trădătorii care au încercat să ne întrerupă spectacolul. Tot ei sînt cei care ne-au condus la plecare la gară și, în numele întregii Franțe, ne-au rugat să transmitem poporului român un cald și frățesc salut.

Am văzut Parisul-adevărat în viața lui de lipsuri și mizerie. Am văzut Parisul care, așa cum spune Paul Eluard, „suferă de frig și de foame, Parisul îmbrăcat în vechile sale zdrențe”. L-am văzut luptînd din greu cu sărăcia, dar neîncovoiat de ea, cu fruntea mereu sus, cu gluma pe buze, dar și cu pumnii strîși.

Am văzut Parisul-adevărat semînînd la colțuri de stradă apelurile lansate împotriva refacerii militarismului german. Am văzut Parisul-adevărat, ridicîndu-se, în toată legendara sa măreție, la chemarea și sub conducerea comuniștilor, împotriva uneltitorilor la război, în apărarea păcii.

★

— La urma urmelor, dintre toate lucrurile frumoase pe care le-ai văzut la Paris, ce țî-a plăcut cel mai mult?

— Oamenii! Oamenii Parisului-adevărat.

Aspect din sala Empire, la primul spectacol dat la Paris de ansamblul nostru de cîntece și dansuri.

INSEMĂNĂRI DINTR-O ȘCOALA

— povestire adevărată —

de George SIDOROVICI

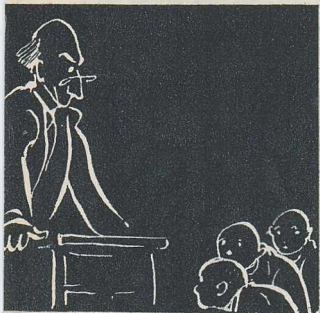
Ilustrații de N. POPESCU

Ai umblat cîndva și tu la școală, dragă prietene, și de aceea te uiți poate cu jînd la acest mărunt norod de prunci care, cu tăscuța subsuoară, împînzeste în fiecare dimineață ulițele țirgului. Îl privești cum se avîntă pe călcîie de-a lungul ghețușurilor — grozav se mai iscau asemenea ghețușuri și pe vremea noastră — și te vezi pe tine copil, cu ani în urmă, tot atît de sturlubatic și gata de șotii. Vor fi gîndind unii că s-au schimbat prea puține în această împărăție a copilăriei, că de veacuri copiii-s tot copii și au aceleași năravuri...

Și, totuși, între pruncii de pe vremuri și cei pe care azi îi vîd trecînd pe sub geamurile mele, e distanța dintre două planete.

★

Ți-amintești, desigur, de școala cea veche, în care intram pe vîrfurile picioarelor, cu inima cuprinsă de friguri... „Domnu” ședea la catedră, țepăn, ca învîluit în norii de fum, asemenea unui dumnezeu, mult mai înfricoșător ca cel din poveștile biblice. Fulgerele sfîntului Ilie erau o nimica toată pe lângă jordia cu care obișnuia dumnealui să ne blagoslovească!... Și ne chinuiam ceasuri în șir, punîndu-ne să copiem, de aici, pînă aici, în timp ce „domnu”, cu „țvicherii” pe nas, se cultiva cu „Misterele Parisului”...

La o vreme statuia cobora printre bănci și se pornea jalea cea mare. Măsura cu un soi de ațucă cît am scris fiecare și încerca să ridă într-un dinte cînd afla scris pe caiete o „țentimă” mai puțin decît norma statornicită. O anumită parte a trupului nostru intra atunci la greu canoan. Cîteva zile nu mai era chip să ne așezăm ca oamenii. Ardea laița sub noi...

Dar și noi am inventat o metodă strașnică de a îndulci usturăturile. Ne înfundam zdravăni pantalonii cu gazete și petice, rotunjindu-i ca niște polobocele. Și putea atunci să ne blagoslovească „domnu” mult și bine, stîrnind doar colb din fundurile noastre! Noi, însă, răcnam ca-n gură de șarpe să nu prindă cumva de veste că jordia lui și-a pierdut harul...

Apoi, cînd ne-a descoperit secretul, într-o bună zi, de minios ce era că

ne-am sustras preceptelor sale pedagogice, a prins a îmblăți în noi ca-n sac. Și de atunci alte mădule ale trupului au prins a se bucura de mare cinste. Ne înfățișam cu palmele goale și era musai să numărăm loviturile cu glas tare.

Mai ții minte cum numărai tu?... Pînă la zece, ce-i drept, numărai ca pe apă, dar de-acolo înainte o încurcai rău de tot. Deseori o luai iar de la început. „Domnu” făcea haz: — Berbecule, încă douăzeci că n-ai învățat la aritmetică!

Și te măsura pe sub „țvicherii”, ca pe-o gînganie, fără să-i pese că palmele tale au crescut subit, rumenindu-se ca niște gogoși fierte.

... De atunci au trecut cîteva ani buni.

Te vei fi mirînd, poate, dragă prietene, ce vechi nostalgii mi-au încolțit de-ți scriu toate astea??!...

Vezi tu, deunăzi, într-o dimineață tulbure, cu picile grele, pe un ger de-ți venea să suffii în unghii, am ieșit și eu după treburi. Înaintea mea, prin mijlocul drumului, țupăiau un pîle de copile. Își fluturau țăscutele-n vînt și glăsuiau cu aprindere despre nu știu ce filme. Savurîndu-le considerațiile estetice exprimate în gingașe superlative, m-am trezit fără să vreau în ușa școlii. Făceam, desigur, calea întoarsă, dacă acolo, în lumina coridorului, nu aș fi asistat la un spectacol interesant.

Copilele și-au scos în grabă broboada și-n fața unei oglinzi au prins a-și aranja pieptănătura. Puneau în aceasta atîta migală, încît ai fi zis că-s gata să meargă la teatru.

— Vă dichisiți? am intervenit eu, nu tocmai cu vorbele cele mai potrivite.

— Nu tovarășe, m-a împuns cu asprime una din ele. Ne corectăm ținuta! Dumneata nu vezi ce serie acolo?...

Într-adevăr așa scria „acolo”, dedesubtul oglinzii. În dimineața aceea am văzut o școală întreagă corectîndu-și ținuta. Ciudat lucru că și băleții zăboveau în fața oglinzii, numai că „dichiseala” le era ceva mai sumară. Printr-o îndemînatică lucrare a degetelor, își pieptănau în doi timpi smocul frizurii, după care, scuturînd din cap ca niște mînzaci fudui, se îndreptau spre clase cu o gravitate puțintel caraghioasă. Mi-am dat seama că gravitatea aceasta se datora în bună măsură covoarelor așternute aici, pe coridoarele școlii.

Am aflat apoi că toate aceste oglinzi și covoare fac parte dintr-un dibaci sistem de disciplinare.

Căci trebuie să știi, pînă acum doi ani, școlii din Cura Humorului i se dusese vestea de buclucaș ce era. Treceai prin dreptul ei și te asurzea larma sutelor de glasuri și era un lucru obișnuit cînd, în mijlocul aleii chiar, se stîrnea ca din senin un tărăboi cumplit,

de să te iei cu mîinile de păr. Se căinau unele „cadre” că nu-i chip să domolești asemenea diavoli împielitați și-n sinea lor s-or fi gîndit că numai o jordie — ca a „domnului” nostru de pe vremuri — le-ar putea veni de hac. Dar cearcă numai de la pomenește așa ceva și ai să vezi atunci cum sar diavolii cu gura! Pasă-mi-te, cunoșteau și ei că au anumite drepturi înscrise-n legi și nici în ruptul capului n-ar fi îngăduit călcarea lor. Dar de zburdat, zburdau, și tropăiau, și trîneau ușile, de se hurducau pereții!

Și iată că-n numai doi ani diavolii aceștia nedomoliți s-au lepădat de multe năravuri, iar școala și-a schimbat în totul înfățișarea.

Pe omul care a pornit această schimbare și care asemenea unui grădinar iscusit a plivit destulă buruiană din jurul răsădurilor bune, l-am găsit în cancelarie, cercetînd „Zorii tinereții”, gazeta școlii. E un bărbat sprinten, de statură mijlocie, cu puțină brumă la temple, și cînd i-am cerut să-mi arate cum a pus școala la punct, s-a apărut, vislînd din mîini:

— Nu eu! Trebușoara asta a făcut-o Makarenko!

Și ce să-l mai iscodesc! Vedeam că-i gata să-mi istorisească, din scoartă în scoartă, întreg „Poemul pedagogic”. Și o făcea la sigur, dacă nu-l vesteam din vreme:

— L-am citit și eu, tovarășe!... Vezi, m-ar interesa cum i-ați aplicat învățăturile... concret...

— În școala noastră se aplică numai concret, mi-a zîmbit Gheorghe Virgolic, cu o subțire ironie. Fiindcă, să vezi dumneata, Makarenko nici nu se poate aplica alt fel... Știi ce spune el?... Ca să-i ceri elevului, crează-i întîii condiții...

Așadar, oglinzile și covoarele erau asemenea condiții, față de care unii tovarăși au arătat la început oarecare neîncredere.

— Oglinzi, mă rog? Auzi, domnule, ce gusturi mai are și directorul acesta!... Da'ce, școala-i frizerie?...

Dar Gheorghe Virgolic a izbutit să dovedească că oglinzile-s tot atît de necesare cum îi creta, de pildă, sau lemnele. Adică-s și ele o condiție concretă pentru îmbunătățirea procesului de învățămînt, a disciplinei...

— Vasăzică, nu-i cine știe ce bătaie de cap să asigură disciplina, am încercat eu să glumesc. Dacă ai oglinzi și covoare, ți-i școala plină cu îngeri concreți!...

Aici Gheorghe Virgolic m-a privit hărțîș — Apoi, tovarășe, condiția principală e munca colectivului... Iar un colectiv bine încheag face treabă chiar fără oglinzi și covoare.

Și mi-a povestit cum acest colectiv de educatori s-au străduit să formeze, în primul rînd o opinie a clasei, obișnuind elevii să-și judece singuri faptele și să ia atitudine împotriva

celora ce încălcă regulile de purtare. Și tot după Makarenko, au alcătuit brigăzile de serviciu, pe care le poți vedea în pauze, circulând cu semetie, fiindcă banderola roșie de la mână le conferă pentru o zi o strașnică răspundere...

Când stai de vorbă cu Gheorghe Virgolici, nu-i chip să nu te izbească deasa revenire a numelui marelui pedagog. Fiindcă, să vezi dumneata, tot de la Makarenko a prins și ideea adunărilor în care, care acum, în școala din Gura Humorului, îndeplinesc funcția unui soi de tribunal suprem. Ceasul acela de simbătă, când aproape cinci sute de copii se adună în ograda școlii, e de o adincă solemnitate. Cei evidențiați în cursul a două săptămâni de învățură pășesc spre centru, mândri. Și când din cinci sute de picături mititele izbucnește, ca un prelung strigăt de bucurie, cinstirea lor, ai impresia că vibrează pînă și turla de pe clădirea sfatului popular. Tot aici, spre centru, pășesc îmbujorați ca harbujii, chinuindu-și anevoios bumbii de la haină, și unii cu abateri măscate. Toate jordiile „domnilor” din lume nu pot avea efectul pedagogic al celor două minute cît stă cineva „la centru”!...

Ascultă, bunăoară, pățania lui Moleș Minea din clasa a V-a, care a stat și el o dată la centru, sub ploaia celor cinci sute de priviri. Pînă nu de mult era și el un drac clasa întâi, pentru care toate în lume erau slobode. Slobod să călărească băncile în pauze, să galopeze de-a surda pe coridoare, să tîrnuiască zdravăn fetițele de cozi și, pe deasupra, slobod, mai ales, să nu învețe. Micii lui tovarăși i-au răbdat o vreme tonoașele, dar apoi și-au dat seama că așa nu mai merge. Proca le făcea clasa de rușine! S-au hotărît într-o zi, la sfîrșitul orelor, să-l judece ei între ei. Responsabila clasei, Băiatu Domnica, s-a suit la catedră și a deschis de acolo ședința, cu un glas pe care se sforța să-l facă să semene cît de cît cu al tovarășei Tudorița, profesoara de științele naturii.

— Tovarăși, azi o să analizăm cazul lui Moleș Mircea!

Cei din bănci și-au compus pe dată niște mutre serioase ca de asesori populari. Numai că Moleș Mircea și-a înșfăcat pe dată tășcuța, s-o tundă spre ușa mîntuirii. N-avea chef să i se analizeze „cazul”. Când a văzut, însă, că nu-i rost s-o șteargă, ușa fiind bine păzită, și-a încercat puterea pumnilor.

— Dați drumu', bre, că vă sfarm! Ce-aveți voi cu „cazul” meu?...

— Nu te mai rățoi! Stai și-ascultă, că ți-a prinde bine!

Și de bună seamă s-ar fi iscat un tîmbălău cumplit, dacă nu fugea o delegație să-l cheme pe tovarășul director.

— Ajutați-ne și dumneavoastră să-l schimbăm pe Moleș!

De față cu Gheorghe Virgolici, care s-a așezat într-o bancă din fund, Moleș Mircea a fost nevoit s-asculte părerea clasei. În sinea lui, însă, clocotea și-și scăpăra ochii spre Domnica, amenințător: „ți-arăt, eu ție, miță disciplinată!”

Și-n drum spre casă i-a arătat, trăgîndu-i o mamă de bătaie, de s-a dus vestea.

Din pricina acestei bății a ajuns Moleș Mircea „la centru”. O sfeclise, de data aceasta. „Cum să te mai ții tare, când însuși tovarășul director îți analizează „cazul”, față de școala întregă, față de cei 27 de tovarăși învățători!”...

Singur, în mijlocul careului, schimba fețe-fețe. Când cei cinci sute de copii au strigat într-un glas, condamnîndu-i faptele, „rușine lui!”, Moleș Mircea și-a mușcat numai buzele, albe ca hîrtia. Lacrimile l-au podidit ceva mai tîrziu...

Ședea în cabinetul directorului, pe-un scaun. Chiar tovarășul director îl poftise să șadă. Și poate că din pricina felului liniștit în care a început a-i vorbi, i s-au înrouat ochii...

Să nu crezi că după acest lung șir de analize asupra „cazului” său, Moleș Mircea a devenit cumva inger. Sînt departe de el asemenea intenții. Dar iată că băncile nu le mai călărește, nu mai zburdă orbește pe coridoare și nici puterea pumnilor nu și-o mai încearcă pe spinarea fetițelor. Iar în catalog notele au prins a-i crește.

Încă nu s-a întîmplat să ajungă cineva a doua oară la „centru”.

Ca să-ți zugrăvesc strădania colectivă a celor 27 de învățători, ar trebui, dragul meu, să cheltuiesc multă cerneală! Despre acești oameni, care în fiecare dimineață intră-n clasă cu catalogul sub braț și zîmbetul pe buze, care acolo, ceasuri în șir, își toarnă sufletul în tiparul fierbinte al altor suflete de frazezi copii, s-ar putea scrie o lungă istorie; o istorie pe care noi, cei ce mînuim o leacă de condei, încă nu ne-am învrednicit s-o scoatem la iveală.

Nu-i nevoie să intri numaidecît prin clase ca să-ți dai seama că aici se muncește cu sîrg. Ajunge, de pildă, să te plimbi în timpul unei ore pe coridoarele școlii și să ascuți puțintel pe la uși. Ai să ai ce asculta, căci pe aici sînt o puzderie de uși: 19 uși, 19 clase.

... Să ne oprim, așadar, în dreptul cîtorva, cu condiția ca să nu-mi iei în nume de rău acest... „nevinovat” nărav.

Uite, aici predă limba romînă tovarășa Ernest Roza. I se aude glasul, avîntat:

„Eu? Îmi apăr sărăcia și nevoile și neamul! Și de aceea tot ce mișcă-n țara asta, riul, ramul, Mi-e prieten numai mie, iară ție dușman este; Dușmănit vei fi de toate făr-a prinde chiar de veste.”

Apoi se înfiripă un moment de liniște. Dacă mai zăbovești însă în dreptul ușii o să afli din glasul tovarășei Ernest, că versurile acestea au aruncat ura și mînia poporului nostru în obrazul cotropitorilor patriei; că aceste versuri își păstrează și astăzi valoarea, exprimînd același avertisment dat oricărui dușman imperialiști setoși de războaie.

Dincolo, la altă ușă, o să-l auzi pe Teofil Creolcanu vorbind cu tot atîta patimă despre tablele lui Pitagora. Iar dacă ești meloman n-ai decît să ascuți vioara profesorului de muzică, fiorul ei subțire, în timp ce în clasa alăturată colega lui de fizico-chimice povestește

„condiții”, unii pentru copii, alții pentru plante, și aud că pînă și tovarășul Pleșca, profesorul de desen, își frămîntă mintea cum să născocoască și el niște „condiții” ca măcar zece la sută dintre elevi să ajungă pictori...

Tovarășa Tudorița își purta printre bănci cutiile ei ca pe niște odoare, cînd a zvîcnit în sus un băietel negricios și vioi.

— Vreau să vă spun ceva, tovarășa profesoară! Șitiți, l-am lămurit pe tătutuța...

— Da?... s-a mirat tovarășa Tudorița, cu cutiile-n mînă.

Băiatului îi rîdeau ochii-n cap. A anunțat ca pe-o mare victorie:

— Și ne-a promis că ne dă o căruță de gunoi pentru terenul experimental...

— Așa?! S-a mirat a doua oară tovarășa Tudorița, după care s-a veselit... Păi, ce-ți ziceam eu, Belega Mihai?... Nu-i așa că-am avut dreptate?...

Am aflat mai tîrziu ce-a fost cu „dreptatea” tovarășei Tudorița. Cu o săptămînă în urmă vorbise în clasă cum se păstrează îngrășămintele naturale. Adusese cu dînsa sumedenii de planșe, printre care și una cu platforma de gunoi. Belega Mihai, care nutrește gîndul de-a ajunge agronom, a căscat ochii la ele, sorbindu-le cu nesăț. Spre sfîrșitul orei n-a mai putut răbda:

— Tovarășă profesoară! Oare ce-ar fi dacă așta de vorbă cu tătutuța să facă și el așa o platformă?

— Ar fi bine, Belega Mihai! Ar fi foarte bine! S-a aprins tovarășa Tudorița.

Băiatul a arătat însă și o oarecare îndoială. — Apoi să vedeți, tătutuța îi cam înapoiat din spre partea agrotehnicii. Tare mă tem să nu mă altoiască cînd l-o-i lămuri...

Tovarășa Tudorița și-a exprimat părerea că nu crede să fie chiar atît de înapoiat badea Anton, încît să-și „altoiască” feciorul pentru atîta lucru. Dacă-l va lămuri temeinic, trebuie să izbutească. Doar îl pionier!...

Sara, în căsuța scundă, cu coatele rezemate pe masă, Mihai citea din cartea lui de științele naturii. Badea Anton se cîșmolea pe cuptor, trudit de roboteala zilei, mai să ațipească, cînd fecior-su a prins deodată a citi cu glas tare. A ciulit urechea. „Uite, mamonul, cum învață rînduiei plugărești!...”

Cîteva seri la rînd „mamonul” a tot citit cu glas tare pîrînd a nu băga de seamă că lătine-su-l ascultă. Pe urmă, în altă seară, n-a mai citit. Asta l-a supărat pe badea Anton.

— Măi băiete, ia mai zî-i o poveste dintr-acele!

— Nu-i poveste, tătutuța!...

— Apoi ce-o fi, da'tu zî-i înainte!...

Au citit și-au sfătuit împreună cîteva seri la rînd. Nu l-a altoit badea Anton. Iar băietul s-a încredințat că nu-i chiar așa de înapoiat tătîne-su, de vreme ce s-a hotărît să facă și el o platformă și-a prins a purta pe deasupra chiar și grija lotului experimental al școlii...

...Iată de ce-ți trimit, dragul meu, aceste rînduri, cu credința că nu exagerez prea mult, cînd afirm că între pruncii de pe vremuri și cei pe care azi îi văd trecînd pe sub geamurile mele e distanța dintre două planete...

domol cum a descoperit Arhimede legea plutirii corpurilor.

Și fiindcă, bag seama, începi a-ți încrunta sprîncenele de cînd te tot plimb pe coridoare, hai, dragul meu, să intrăm în clasa a VI-a, unde tovarășa Tudorița predă științele naturii.

E o tovarășă măruntă, cu un glas ca o sabie.

Purta printre bănci niște cutii de lemn în care li s-au năzărit să răsară, atunci, în toiul iernii, felurimi de plante. Iată un grîu ca peria, în, păpușoi, iată și fasole țucără care, zice tovarășa Tudorița, o să înflorească prin februarie, cînd or fi gerurile mai avane. Ba chiar o să fie nevoită să facă și păstăi, fiindcă, tot duraneaci zice:

— Dacă crezi condiții unei plante, ea se poate dezvolta și-n timpul iernii...

Au zîmbit spre cutiile verzi... Se vede treaba că în școala noastră s-au apucat toți să creeze

Popescu 10 e un instructor de la Centrocop, plecat în control la o cooperativă sătească. Intențiile sale sînt bune în fond, dar în dezacord cu forma lor de aplicare. O conștiință profesională tocită de practica mecanică și de mulțumirea de sine a făcut din el un funcționar găunos și inutil, care se înșală vremelnic pe sine și pe alții, cu ifosele sale de corectitudine și severitate.

De aceea, în povestea noastră, pungașii, adică gestionarul și vânzătorul cooperativei, primum și un referent de la sfatul popular, reușesc să-l ducă de nas pe Popescu 10, înduplecîndu-l să primească plocoane, ba chiar să plece și convins că și-a făcut datoria cu strictete.

O întîlnire în tren cu elementele pozitive ale întîmplării — țărani muncitori din sat plecați la centru să reclame — îl pune pe Popescu 10 în fața propriei lui imagini, așa cum este el în fond: superficial, tipicar și, mai cu seamă, gură-cască. Filmul părăsește eroul pe risul sănătos și necrutător al țărănilor, lăsîndu-i lui Popescu 10 o șansă de îndreptare, fără să tragă, însă, concluzia dacă instructorul o va folosi sau nu.

Acesta este, în două cuvinte, subiectul noului film satiric românesc „Popescu 10 în control”.

Drumul de la schița lui Silviu Georgescu și Nicuță Tănase, apărută în „Urzica”, pînă la filmul acesta a prezentat, însă, o evoluție de care spectatorul neinițiat nu-și poate da seama. Personajul central, Popescu 10, s-a transformat pe parcurs, manifestînd o gamă variată de nuanțe, de la scenariul literar la scenariul regizoral, și de la variantele acestuia la realizarea plastică a filmului. El era inițial un ins coruptibil mărunț, ca apoi să sugereze un excecabil și, în sfîrșit, să apară sub formă finală a unui gură-cască, individ eventual recuperabil.

Autorii scenariului au făcut treptat aceste modificări, căutînd să satirizeze aspectul cel mai tipic, și cu siguranță că forma ultimă a scenariului înseamnă un progres față de formele anterioare. Ceea ce se cade a fi subliniat este faptul că interpretul, care-și construise deja trăsăturile generale ale personajului său, a trebuit să parcurgă în paralel, drumul evolutiv al textului, cîștigînd o dată cu el noi contururi și amănunte noi.

Cu această schiță, încă sumară, s-a trecut la repetiții. (Spre deosebire de alte filme la care am lucrat, la acesta am avut o perioadă serioasă de repetiții, fapt îmbucurător și demn de urmat). Popescu 10, demagog și îngîmfat, pretențios dar fricos, lozincar și gol pe dinăuntru, invita la o interpretare exterioară, la șarjă și la comic de dragul comicului. Perioada de repetiții cu regizorul filmului, Traian Fericeanu, a slujit rolul tocmai în sensul unui joc mai sobru, mai reținut, mai convingător. Argumentația era simplă: dacă Popescu 10 ar fi un prostănac caraghios, împănat cu ticuri și sfîrșind risul la fiecare gest, nu s-ar mai explica de ce gestionarul, referentul și vânzătorul sînt cuprinși la început de o spaimă veritabilă.

Moment solemn în cooperativa din Călea Veche: instructorul se cinstește cu „conducerea”.

DESPRE PERSONAJUL Popescu 10

de Tudor POPA

Popescu 10 (Tudor Popa) controlează... la gestionarul (Al. Giugaru) și vânzătorul (M. Anghelescu) tremură.

Popescu 10 trebuie să se impună mai întîi și să domine, ca abia mai tîrziu cei trei să-l simtă și să-l joace pe degete cum vor ei. Interpretul n-avea voie să fie descoperit față de parteneri, ba chiar și publicul trebuia să-l creadă o vreme un strașnic instructor, vigilent și priceput.

Așadar, cîștigul realizat în repetiții a fost o interpretare mai reținută, o încercare de a crede în ceea ce face personajul, o seriozitate în exteriorizare, menită să stîrnească risul prin contrast, prin situații, și nici de acum prin grimase ori gesturi exagerate.

Cam în aceeași vreme, s-a fixat și masca personajului. Șeful ma-

chior, Eva Zoltan, avea de realizat chipul instructorului pe trăsăturile continue ale interpretului. Racordurile liniilor de pe fața acestuia, îi ștergeau pe ecran expresivitatea, lipsindu-l de mimică, de mobilitate. Reușind să rupă această continuitate, cu tente precise în unghi, machiorul a creat înfățișarea exterioară a eroului, sugestivă pentru însuși conținutul interpretării. O mustață antipatică, neagră și puternică, conturînd precis buza superioară, părul încrețit în cute, în sfîrșit, ochelarii puțin căzuți pe nas — și iată chipul lui Popescu 10 gata de filmare. Figura astfel realizată a completat studiul personajului pe linia temperamentului.

Ea sugera un tip ulceros, veșnic încruntat și răuvoitor. Trăsăturile acestea nu reieșeau cu necesitate din textul de bază, dar puteau fi utilizate foarte bine în slujba sensurilor esențiale. Cu alt mai mult cu cît instructorul Popescu trebuia să fie nesuferit — nu hazos sau de simpatizat și nici de compătimit.

Pregătirile o dată terminate, echipa și actorii se aflau în fața filmării. Or, pentru Popescu 10 nu se găsisse o ramă de ochelari potrivită cu întreaga lui înfățișare. Singura care plăcea și convenea era rama ochelarilor personali ai interpretului, care se brodisse să aibă comun cu personajul miopia. Perfect, se putea spune, actorul va juca abia mai la îndemînă! Dar operatorul de imagine al filmului, Lupu Guttman, avea nevoie numai de ramă, nu și de lentile, ca să nu pîndă cumva în ochelari imaginea reflexoarelor dinafara cadrului, ceea ce ar fi stricat iluzia de realitate pentru spectator. Din punct de vedere tehnic fenomenul se numește „a avea reflexe în aparat”. În lupta cu „reflexele”, operatorul dorea numai rama, în timp ce actorul, în lupta cu nevoile circulației din viața de toate zilele, nu voia să-și scoată lentilele. Atunci, cu îndrăzneală, s-a căzut la înțelegere. Operatorul a promis o iluminare atentă, iar actorul supunerea la o restricție în mișcări. Pe de o parte, aceasta a slujit veridicității, ochelarii fiind vizibili întregi și nu doar propuși fanteziei spectatorului. Pe de altă parte, evitînd reflexele, după indicațiile operatorului, Popescu 10 a căpătat o privire bănuitoare, de sus, peste ochelari, cu căutături neîncredătoare și disprețuitoare, încapînd astfel pe linia caracterului personajului. În afară de asta, chiar dacă actorul era neatent, ochiul operatorului îl îndrepta întotdeauna, așa că privirea a devenit, prin consecvență, specifică instructorului Popescu 10. Iată, dar, cum un amănunt secundar, de ordin tehnic, poate să influențeze construcția unui erou.

Exemplele de acest fel sînt în genere negative, știut fiind că la realizarea unui film actorul înțîmpină o sumedenie de îngrădiri cu care nu era deprins în teatru.

Natural, nu este de rîvnit să se petreacă astfel de accidente, în speranța unor rezolvări fericite dar asta arată că un personaj, oricît de bine gîndit și lucrat ar fi nu este niciodată definitiv și că dimpotrivă, el este perfectibil că fiecare amănunt, incidental sau provocat, poate să ajute la creșterea imaginii plastice.

Nimic nu trebuie pierdut din vedere, totul trebuie folosit cu avîditate, de la indicațiile și discuțiile cu regia, la observația zilnică și experiența personală, de la contactul cu partenerii (ce utilă a fost întîlnirea în acest film cu artiști experimentați ca Al. Giugaru, M. Anghelescu, I. Neamțu Ottonel ori Dem Hagiac!), pînă la studiul individual al rolului.

Popescu 10 poartă în el, afară de defectele și calitățile interpretului, amprenta colectivului de creație și a drumului străbătut împreună cîteva luni.

NECAZURILE CINEMATOGRAFULUI DIN ZĂVORENI

— schiță —

de Valentin SILVESTRU

Ilustrație de A. RIK

Cursa mergea fără prea mare grabă, legându-și vagoanele bătrine printre șesurile întinse, fără de sfârșit. Rar, se zburătăcea, parcă, pe lângă ferestre, frunzișul cîte unui copac stingher; sîrmele telegrafului suiau și coborau de la un stîlp la altul, petrecîndu-se pe după urechile lor de sticlă verzuie ori de porțelan alb.

În vagon, lume puțină. Unii cătau pe geam la cîmpia nemărginită, pînă-i dureau ochii. Vreo cîțiva dormeau duși, cu capetele rezmate de spetezele de lemn ale băncilor. Numai într-un colț era oarecare însuflețire. Un bătrîn cu căciula dată pe ceafă se ospăta cu caș și după cîte se vedea, împărțise și celor dimprejur, căci toți mestecau încet, gospodărește, din felurile groase. Cel dinții mîntui marinarul: se ridică binișor, trase puțin fereastra de se simți răsuflarea aspră a vîntului de început de primăvară, aruncă resturile și apoi mulțumi cuviincios celui cu darul.

— Să-ți fie de bine — îi ură moșneagul. Iaca, ne-am ospătat, am vorbit, ne-am hodinit, acu' dacă am avea și o leacă de cinematograf, s-ar nimeri cum nu se poate mai bine.

— I-auzi, se minună bătrînica de pe cealaltă bancă, înnodîndu-și mai bine casînca neagră. Tichie de mîrgăritar nu-ți trebuie?

— Cine a mai văzut cinematograf în tren? întrebă rîzînd și tinerelul ras fercheș, înghesuit lîngă ferreia bălaie cu copilul — pesemne nevastă-sa.

— Da-n satul nostru cine-l mai văzuse? — spuse bătrînul potolit, fără să se descumpănască. Cincizeci și opt de ani n-am știut că este pe lume asemenea petrecere. Și iaca, într-o sară am aflat.

— Nu m-aș duce la comediile alea — se tîngui băbuța — să mă tai... Doamne ferește!...

— Apoi cum dară, că nu-i satana — se amestecă în vorbă un țaran oacheș, strîns într-un cojocel flocos — îi numai așa, o amăgire pe întunerice.

— Fugi de-aici, nu mai vorbi, ducă-se pe pustii... Are să se spargă lumea de-atîtea năzbîtii.

— Spărioasă mai ești dumneata, nepoată! — făcu a mirare moșneagul. Să umbli cu-n cățel de usturoi în sîn, că-i bun pentru spaime.

„Nepoata” nu se prea bucură de sfat, drept care și întoarse vorba, repede:

— De-acela să-i pui babei tale, omule, eu îs descîntată de mititică.

— Na... cu baba mea să știi că n-ai prea potrivit-o. Cînd am dus-o întîia dată și a văzut ea că se mișcă ceva pe prostirea din perete, a răcnit de-am crezut c-a luat foc căminul. Dar acuma, cum vine duminica, cum se înființează la cinematograf.

— Doar nu-s în fiecare săptămînă filme — se arată neîncrezător tinerelul de lîngă fereastra.

— De ce să nu fie? Mai ales de cînd am vorbit la minister...

Marinarul, care părea a fi ațipit, își ridică încet fruntea din pumni.

— Care minister?

— Asta cu cinematografele... Nici nu prea ne trimiteau filme, nici nu prea veneau socotite, mai mult anapoda. Acu', am fost cînd cu festivalu'...

— Care festival?

— Ala de veniră tinerii de peste lume la București? — întrebă și cel cu cojocelul.

— Nu, bre, se vede că nu prea ești la corent. Ori unde te călătorești mereu... Nu s-a pornit festival de filme pentru țărani, de la februar încoace?

— Aha! — păru a se dumiri oacheșul, dar se vedea pe mustața lui mică și negricioasă că nu știe bine despre ce-i vorba.

— S-a pornit pe februar, iar la noi a fost statornicit pentru mart, că dăduse zăpada cît un om și jumătate pe deasupra. Numai că la Zăvorenii aștia ai noștri a pornit-o prost festivalu'.

Și moșul își mîngîia pletele albe, cătînd împrejur, să vadă dacă oamenii îl ascultă. Apoi, mulțumit că-s toți cu ochii pe el, se lasă pe spatele lat, întinzîndu-și opincile uriașe tocmai către fundul băncii din fața sa.

— Cum a pornit-o prost? — căută a se lămuri tinerica ce-și alăpta copilul. Nu era bun aparatul, ori ce?

— Filmul nu era cum trebuie, drăguță. Aparat ca al nostru nu cred să fie nici la București.. Poate, acolo, de-o fi încă unu ori două... Dar cu filmul se întimplase anapoda, cum vă spun. Noi pregătisem toate convenite. Mînjiu aștia de la utemeu făcuseră căminul numai verdeață și stegulețe, de-ți venea să tot stai acolo. Oamenii se adunaseră în păr, nu știu de mai rămăsese vreunul pe acasă, doar ologii și surzii... Avem în sat pe unu Rotu — poate c-ați aflat de el, că i-a ieșit poză și la jurnal, are și dicorație — l-am pus noi de-a vorbit despre cum face el cuiburile cartofilor în patrate. De film bănuiam c-ar fi pentru sat, dar cum și ce e în cutiile acelea de tinichea, n-aveam de unde ști. Cînd l-am auzit pe Rotu tot spunînd „după cum aveți să vedeți dumneavoastră și în film” — am crezut c-o fi aflat ceva. Dar el, bietu', spunea așa mereu, de încurcătură și sfiiciune, că la vorbă nu-i prea meșter. Vorbea și asuda, asuda și ne tot făgăduia că avem să vedem... Ei, și cînd a fost la văzut, chiar că se potrivea ca oul cucului în cuibul cocostîrcului. Stați că vă spun și cum

se chema, că țiu hîrtiuța cu care am fost în Capitală.

Și moșul se scotoci în chimirul bătut cu ținte galbene, de unde scoase o hîrtie atît de împăturită, că se făcuse cît o bucățică de zahăr.

— „Tigrul.. Akbar”... citi el rar — iaca așa îi zicea. Dracu' știe cum de ne-au procopsit cu dînsul. Și, colac peste pupază, avea și scrisuri în ungurește; la noi în sat să dai cu pușca și tot n-ai să găsești unu să știe o boabă ungurește. Ne uitam, ne uitam... doar doar s-o ivi ceva să pricepem cum îi treaba. Preț ca la vreun sfert de ceas, au stat oamenii liniștiți.

Dar pe urmă au început să se zbučiuie. Întîi a vorbit tare unu al lui Dovide, om harnic, dar șoltic: „Bre, dar pe departe mai aduce vorba de însămințări”. Cumnatu-său, care era tocmai lîngă ușă, dădu și el o părere: „Să știți c-o fi în legătură cu sporirea șeptelului!” Baba mea, inimoasă, de lîngă mine, se amestecă numai-decît: „Dar care naiba crește dihanii de astea pe la noi?” Ei, și cînd a prins a rage jivina aceea fioroasă din film către public...

— Vai de păcatele mele! — se sperie de-a binelea băbuța cu basmaua neagră.

— Daaa... s-a pornit o batgiocură pe capul lui Rotu, de parcă el ar fi adus-o. „Ia uitați-vă, oameni buni — se tot hlizea feciorul unuia Corcodel — noi îi ținem o conferință înaintea și ea urlă la sat”. „Auzi, tovarășe Rotu? — începu iar alde Dovide. Dacă scapă astă pisică vîrgată pe ară-

tură, ne face harcea-parcea bună-tate de pătrate”... „Cred că nici nu mînîncă alte cele decît cartofi”... „Și ține-o tot așa, pînă hăt-tîrziu, cînd s-a mîntuit filmul.

— Barem se mîntuise și cu jivina, ori scăpă teafără? — se interesă tinerelul, sfărînd o sămînță de bostan între dinții mărunți.

— Da' care știe? Că n-am priceput boabă. Tocmai de aceea ne-am și tras la un colț toți aștia din colectivul căminului, să ne sfătuim. Zice unu: „Să scriem la București despre ce a fost sara asta aicea”. „Ba nu — face altul — să ținem filmul pînă cînd o veni unu de-ai lor să le-arătăm ce fel de dihanie ne-au trimis”. „Cum o fi, cum n-o fi — se dă în vorbă și tovarășul secretar, că venise și el, ca tot omul, — acuma trebuie alt film, ceva cum așteptăm noi. Și trebuie chiar în săptămîna care vine, ca să fie de folos. Cu scrisul facem noi treabă... dar altă dată. Acu aș propune să meargă unu din noi chiar la București și să aducă un film cum se cuvine”. Și-apoi, iac-așa ne-am sfătuit, ne-am înconțat, ne-am și sfădit o leacă și pînă la urma urmei a trebuit să mă duc eu.

— Știi unde, ce și cum, ori te duceai așa la un noroc? — întrebă marinarul.

— Eh — răspunse moșul în doi peri, potrivindu-și din umeri scurteica de aba — nu mă pierd eu în țărișoara asta a noastră... Am nimerit unde trebuia chiar în dimineața de marți. Portarul zice: „Stai — cum îi chestiunea?” Ii spun tărășenia, mă ascultă... „Nu se poate — zice. Să vii luni,

azi e marți. „Pe vremea asta, nepoate, zic (că bătea o lapoviță rea și înțepătoare) să mă întorc cu minile goale? Mai degrabă om grăi la telefon cu unul mai mare”. „Ai mai mari vin pe la zece, acuma e opt. Nu-s decât ai mai mici”. „Încearcă și cu unul mai mic — fac eu — încercarea moarte n-are”. Se-nvoiește el, vorbește cu una, o sicitară; aș! nici pomeneală să mă vadă măcar, pină nu-i vine șaful. Hai să dăm la alta; pune portarul mina iar pe telefon, numai ce-l vede pe „șaful” pe fereastră. „Fugi la el” — mă-ndeam-nă. „Bun noroc, tovarășe șaf — îl iau eu de-a dreptul — am venit după alt film, că acela care ni l-ai dat n-a fost cum trebuie”. „Foarte rău ai făcut, tovarășe — se răstește el. V-am spus de-atâtea ori: veniți numai luna. Atunci v-am fixat ziua, atunci să veniți. N-am ce vorbi acum cu dumneata”. Eu nu-l văzusem vreodată la viața mea, așa că m-am cam mirat. „Vorbiși domnia ta cu mine despre luni ori miercuri? — întrebai cu bună-cuviință — că n-am asemeni ținer de minte”. „Nici nu trebuie — mă tăie el — e scris pe ușă; știi carte? Apoi citește!” Și pac, trîntește ușa după el.

— Ia te uită ce mai logofăt! — se scandaliză băbuța. Arde-l-ar para gheenoi...

— Asta era din cei mai nevolnici. „Șaful” șafului era și mai și. Mă întorc la portar și-i spun: „Repezit om, frate, îndrumă-mă la unul mai domol de mină și mai blînd de gură”. „Așteaptă — zice — pe la 9 vine șaful ăstuia și vorbim cu el.” Stau eu ce stau, acolo la baraca portarului era cald și bine — n-am ce mă plînge.

Pe la 9 și jumătate vine șaful șafului. Dau să mă duc după el; „nu — zice portarul — n-are să te asculte, îl lăsăm să intre și-l luăm tot la telefon. Altfel nu vorbește cu oamenii”. Adevărat, nu m-a mințit; face el iară cu degetul în roticică și iaca l-aud cum v-aud, strigînd: „de ce nu-l trimiteți la serviciul programării? De ce ia salariu tovarășul Ciuciu? La Ciuciu, o dată pentru totdeauna, nu mă mai deranjați!” și tranc, închide vorbirea cu ăsta. „Am auzit tot — îi spun portarului — mă duc la Ciuciu, ce să-i faci?” „Degeaba — oftează portarul — Ciuciu e ăla de-ți închise ușa adineauri”.

— Da' dumneata ce te lăsai așa moale? întrebă cel cu cojocelul — că doar te văz destul de tare și vîrtos...

— Nu vorbi cu păcat, nepoate — zîmbi moșneagul. — Puterea n-o am ca să fac șotii; înțelepciunea e cu dulceață, pumnul cu amărăciune. Ci mai bine taci și ascultă. Pînă spre vremea am'ezii, vorbisem cu vreo șase de acolo. Cînd am ajuns la unul potrivit — da' — numai prin telefon, de-i amortise degetul portarului — ăla zice: „Dă-l încoace, să vorbească cu el”. Apuc telefonul, îi spun și lui un „bun noroc” și-i încep iar cu povestea. „A, n-ai nimerit, omule, unde e cazul — cotodăcește el de dincolo — trebuie să te duci la întreprinderea de Cinematograf, aici e Direcția Difuzării. Du-te acolo și ai să vezi ce-are să fie bine”. Ce era să spun? Fac și eu tranc cu telefonul, cum făcuseră și ei, iau adresa de la portar și mă duc la întreprinderea de Cinematograf.

Cel cu cojocelul negru se frămîntă

ta ciudos, de parcă el ar fi fost cel purtat pe drumuri:

— Aveai țidula la dumneata, precum că umbli după film și vii de la Sfat?

— D-apoi cum? Numai că n-o cerea nimenea. La întreprindere am intrat repede; acolo nu era portar. Am intrat într-o încăpere, în două, în cinci. După aceea m-am suit un cat mai sus, și acolo, una care se uita cruciș pe după ochelari mi-a arătat mai sus; iaca așa, fraților, am nimerit în pod, unde se uscau niște rufe și am mai stat o leacă la un luminator să mai răsuflu și eu ca omul după alergătură și năduf. Ce mai vorbă lungă, m-au trimis înapoi la Direcția Difuzării. Vedeti dumneavoastră, ăștia erau cu aparatele, nu cu filmele; dacă era vorba de luat filme, trebuia să mă întorc de unde am plecat.

— De ce n-ai cerut să mergi la director? — întrebă marinarul.

— Am cerut.

— Și?

— Venise, am vorbit cu el.

— Ei și?

— M-a trimis la Ciuciu; Ciuciu m-a dat pe mîna sicitariei. Asta m-a dus la unul care ședea între niște hîrtoage și mîncă halva. Mă ascultă și ăla, pe urmă zice duios către sicitară; „Ia-l la dumneata să facă cerere și să-ți lase adresa, ca să-i răspundem”.

— Ei, să fi fost eu acolo — spuse iar cel cu cojocelul — înfi îi mîncam halva, după aceea îi rupeam hîrtoagele și după aceea...

— Bre, da' cumplit mai ești... Eu l-am luat cu vorbă bună și bine-am făcut, ca dovadă că m-a dus la el în pivniță, ca să văd ce filme sînt, să știu ce să cer,

în cerere. La ceilalți fusesem în pod, la ăștia ajunsesem în beci. Jos era unul tare cumsecade. „Uite, moșule, — îmi zice — avem să-ți trimitem două filme, nu unul, ia scrie pe cerere”: și-mi dă un creion și-o hîrtiuță... Stați că le am însemnate, să vi le citesc, să știți.

Și moșneagul scoase iar pătrățica de hîrtie din chimir, despăturînd-o cu mare grijă și plecîndu-se către geam, căci trenul alerga acum printre două șiruri de copaci, citi cu greutate:

— „Operațiuni de paralizie infantilă...” și „Meciul de fotbal Ungaria-Anglia”. „Să vezi — îmi zice pivnicierul filmelor — ce bucurie are să fie în sat și cum au să te laude”. „Uite, nepoate, — zic — dacă sînt spre folosul țaranului, le trec, dacă nu, nu. Asta să-mi spui deschis, și le și înșfac, ce să mai fac cerere?” „I-auzi — începe a rîde cel cu halva și pivnicierul — cum să le înșfaci? Faci cerere și pe urmă te programează de sus, ori luna asta, ori cealaltă...” „Ce vorbă, fraților? — mă întunec eu. D-apoi de asta m-au trimis oamenii? Să fac cerere prin zemnicele Bucureștilor, ori să mă întorc cu-n film?” Ei ridicau din umeri. Se vedea că-s cumsecade, că voiau să dea ajutor, dar n-aveau putere. Ei, atunci m-am supărat rău și m-am dus iar la prietenul meu, portarul. Zic: „Ăștia n-au chip să-mi dea ce-mi trebuie; îndrumă-mă la cel mai mare dintre cei mari, alt fel îi bucluc”. „Unul mai mare găsești numai la minister”, zice. „Acolo mă duc”. Și m-am și dus, vîrtej.

— Oare acolo ți-au dat drumul? — vru să știe femeia care-și alăpta iar copilul infometat nevoie mare.

— Să nu lungesc vorba, nepoată. Am stat față-n față cu un tovarăș din cei mai mari, cum stau cu băietanul ăsta, de-mi pare că ți-i bărbat. Ori ba?

— Mi-i, se roși femeia.

— Așa: numai că el avea ochii negri. Am dat mîna amîndoi, m-a poftit să șed — avea un jîlt moale de-am crezut că mă cufund. I-am spus ce i-am spus, dar pornit, nevoie: „eu, tovarășe, fără film n-oi pleca de la Capitală, așa să știi”. „Păi, nici nu cred că trebuie să pleci alt fel” — zice. Dar sîrios. Avea și el telefon. Da' să vedeți al naibii telefon, că era alt fel decît cel al portarului. Tot negru, tot cu numere pe roticică, da' cum a vorbit pe el, mi-a și venit „Cavalerul stelei de aur”...

— Care, „cavaler”, moșule? Parcă de ăsta n-a fost pomeneală pînă acum... — se necăji baba cu basmaua, care era numai ochi și utechi.

— Un film sovietic, babo, n-ai de unde ști, că ești spăimoasă de cinematograf. Așa cum vă spun... Mi-a venit „cavalerul”, a venit și directorul de dincolo și nu numai el... Iar filmul l-am dus chiar eu la Zăvorenii... Bun minister, n-am ce spune... Iaca ăde-atunci avem și filme, dar nu cu tigri, doamne ferește, — vorba dumneaei — ci mai acătării. Dacă nimeriți cumva pe la noi, poftiți, rogu-vă, la cămin duminică și n-are să vă pară decît bine. Iaca Zăvorenii colea, ia...

Și pentru că i se păru că ținu-se prea mult oamenii de vorbă în semn de despărțire băgă din nou mîna în traistă, să le lase amintire încă o bucată din cașul dulce cu care se închegase prietășugul la început.

UNA DIN CELE MAI VECHI REPUBLICI DIN LUME

La 20 km sud-vest de Rimini, încercuit de teritoriul italian, este situat statul San-Marino, una din cele mai vechi republici din lume, întemeiată de mai bine de un mileniu și jumătate și care s-a proclamat independentă în secolul al XIII-lea.

În decursul veacurilor, țara a fost deseori invadată de forțe străine, totdeauna însă ea a reușit să-și redobîndească independența.

Întreaga republică are o suprafață de 60,6 km pătrați. O mică parte a locuitorilor lucrează în cele cîteva fabrici textile, majoritatea lor ocupîndu-se însă cu agricultura și viticultura. Dintre cereale se cultivă, ceva mai mult, grîul; cultivarea viței de vie este însă principala ocupație a acestor oameni harnici.

Statul San-Marino este guvernat de doi „Capitani Reggenti”, care sînt aleși din șase în șase ani de către „Consiglio Grande e Generale”, — un fel de parlament al republicii.

Principalele venituri ale statului provin din turism și filatelie. În mod permanent găsăm în San-Marino circa 2.000 de excursioniști (adică tot atîția oameni cit numără capitala statului). De la frontieră ei sînt întîmpinați cu un „Benvenuti nell' antica terra della liberta” — Bun venit în vechea țară a libertății. Această străveche lozincă vorbește despre tradițiile luptei pentru libertate, cărora le-a rămas credincioasă populația din San-Marino, alegînd în parlamentul țării, cu o majoritate zdrobitoare de voturi, deputați comunisti, socialiști și republicani de stînga.

Din cei aproximativ 13.000 locuitori ai republicii, 2.000 trăiesc în capitală, la Citta, orașel cu aspect medieval, dominat de cele trei cetăți de pe stîncă Monte Titano. (Una dintre aceste trei cetăți o pre-

zentăm în fotografia de mai jos). Restul populației locuiește în cîteva așezări mici din jurul capitalei.

În ceea ce privește filatelia, este interesant să arătăm că primele timbre ale acestui minuscule stat au apărut în anul 1877 și înfățișează stema țării. În 1894 apar primele timbre jubiliare, ocazionate de inaugurarea noii clădiri a guvernatorilor. În cursul anilor au apărut numeroase timbre cu cele trei cetăți și cu statuia libertății. Această statuie, de care locuitorii capitalei sînt foarte mîndri, este situată în „Piazza della Libertà”, între clădirea guvernamentală și „Pallazo della Posta” (Palatul poștei).

O frumoasă serie de timbre a fost pusă în circulație cu ocazia inaugurării liniei ferate Rimini-San-Marino.

Spre mîhnirea populației, această linie a fost distrusă în timpul celui

de al doilea război mondial, de trupele hitleriste în retragere. Linia nu a putut fi refăcută, nici pînă astăzi astfel că legătura cu Italia se face prin curse de autobuse.

La 28 iulie 1943, după înfrîngerea militară a Italiei fasciste, San-Marino și-a ales guvernanti democrați; acest fapt nu a împiedicat însă Anglia ca, în 1944, cu toate că nu se găsea în stare de război cu San-Marino, să distrugă prin bombardament o parte din orașul Citta, inclusiv gara. Peste 200 de persoane au fost omorîte atunci, dar cererile de despăgubire adresate Angliei au rămas fără răspuns.

Pentru acoperirea cheltuielilor de reconstrucție a țării, care a avut de suferit din cauza războiului, s-au emis în ultimii 10 ani multiple serii de timbre, dintre care unele de o reală valoare artistică.

Guvernantul de astăzi al Italiei nu văd cu ochi buni regimul din San-Marino, temîndu-se că exemplul populației acestui stat, care nu renunță la libertatea sa, ar avea o influență „nefastă” asupra cetățenilor din Rimini. Mai ales că, după cum arată Lino Celli, secretarul Confederației Muncii din San-Marino, „toate măsurile populare ale guvernului din Citta au fost luate fără „planul Marshall”, fără dolarii înrobitori”.

Mica republică a avut de suferit în urma măsurilor luate de guvernul italian, care, pretextînd că San-Marino ar fi un centru al comerțului clandestin de stupeficante și un focar de rebeliune împotriva Italiei, a supus-o unei blocade foarte severe. Această măsură a creat statului San-Marino dificultăți chiar în ce privește transportul sacilor de poștă. Înselînd vigilența vameșilor italieni, transportul corespondenței în timpul blocadei s-a făcut cu ambulantele salvării și chiar în care mortuare.

Bistrița s-a dezmoșit de sub ghețurile iernii. Plutașii înfruntă din nou valurile repezi...

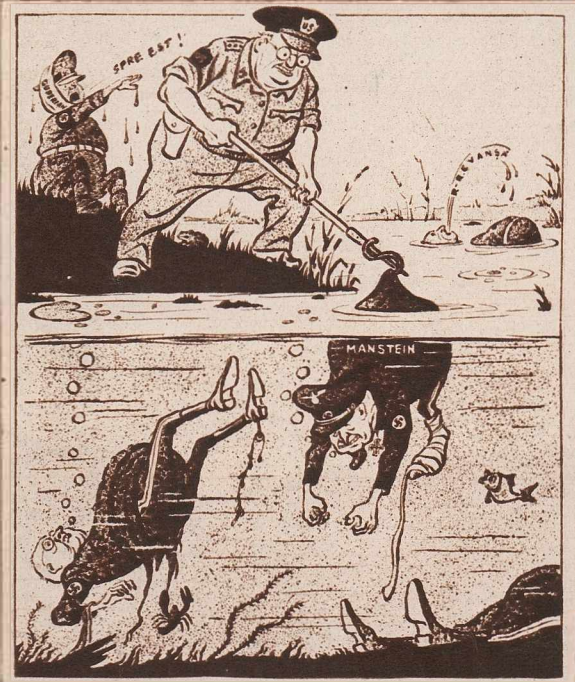
Fotografie de A. LOVINESCU

CARICATURI ÎN SLUJBA LUPTEI PENTRU PACE

Desene de M. ABRAMOV

Verseuri de S. MIHALKOY

Reproducem alăturat câteva dintre desenele satirice ale caricaturistului sovietic M. Abramov, apărute în colecția de caricaturi „Satiră” (Editura de Stat a Artelor Plastice — Moscova 1954).

GENERALI VECHI PENTRU UN WEHRMACHT NOU

Din fundul mlaștinei stătute
Mereu apare alți gunoi,
Yankeu-l scoate pe făcute
Și-l face general de soi.

Chiar și de Guderian, strateg bănuț,
Zice-se că-n noul Wehrmacht
un rost și-a găsit.

R. D. GERMANĂ — CONTRIBUȚIE DE SEAMĂ LA CAUZA PĂCII

Războinica bandă zadarnic se zbate,
Zadarnic împrăștie ură, venin,
Nu poate să nărule ziduri durate,
Nu poate să-ntunece chipul senin
Al noii Germanii — al țării democratice.

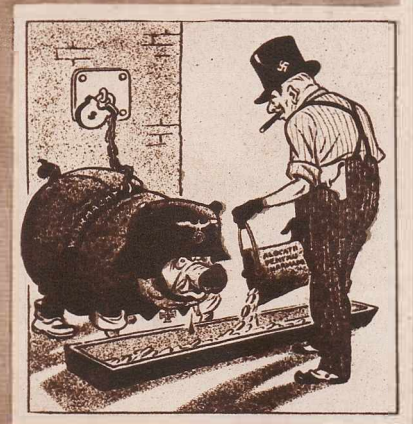
TRAINICA CHEZĂȘIE A PĂCII

U. R. S. S. — prieten încercat
Al Chinei noi, victorioase,
Acele mîini strînse, vinjoase,
Frăția-n veclii au cimentat.

LA CE VISEAZĂ YANKEII

A zberat patronul cu imperlinență,
Leul șade smîrnă (are experiență),
Tremură ca varga, cu pușcociul său,
Vitreg e dresajul — vai de bietul leu!

ÎNGRĂȘAT PENTRU... IGNAT

Acolo e porcul, din troacă hrănit,
Dincoace-i porcarul, venit din
Wall-Street.

Ne scriu corespondenții

CE POȚI ÎNTÎLNI ÎNTR-UN SAT

La punctul sanitar, sora Ecaterina Schuller pansează pe meșterul fierar, Alfred Ziegler.

Treceam, după o lipsă îndelungată, pe ulițele satului Vulcan, acel sătuc pitit sub poale de livezi, nu departe de Sighișoara. Aveam un carnet pentru nume și cifre — bineînțeles numai acelea deosebit de sugestive. Iată, însă, că două mici întâmplări m-au sustras de la întințile mele aritmetico-reportericești.

Mă despărțisem tocmai de Ioan Popa, președintele colectivei, și de Hain Martin, brigadirul viticol, care comandă peste livezile sătucului, când, la un colț, am asistat la un fel de întâlnire. Spun „un fel”, pentru că una din persoane s-a uitat la cealaltă în fugă, așa cum îți se întâmplă să faci cu un ciot ieșit în drum, în timp ce a doua a rămas pe loc, mormăind cu o ură prost ascunsă. Prima era Ecaterina Schuller, soră auxiliară a punctului sanitar. Voinică, cu halatul alb, mergea repede, ducând un pachet cu fașe; a doua, Crucita Valtizan, vrăcița satului, își trase broboada pe frunte și cred că, dacă ar fi avut gheare mai

lungi, s-ar fi năpusit asupra Ecaterinei. Mormăia și mormăia, încât mi s-a părut că aud și descintecul cu apă neînțepată, și acela cu nouă cărbuni stinși, cu trei ulcele, descintecul în crucea nopții — numai că farmececele lipsite de niscaiva minți naive care să le creadă, n-aveau putere decât în cugetul vrăciței. Apoi, ea s-a dus pe o uliță lăturalnică, bodogănind, și, așa cum vântul îi mișca poalele, mai-mai că mă așteptam s-o văd zburătăcându-se pe o coadă de mătură, dincolo de livezile colectivei, să n-o mai prindă nimeni.

A doua întâlnire a fost cu caracter sportiv, tocmai la colțul roșu al gospodăriei. Apuca să se însereze, se aprinsese lumina și la mesele de șah nu mai găseai loc. La una din ele, juca un profesor și un elev. Profesor și elev întru șah — vreau să spun. Cel dintâi, învățătorul Valeriu Langa, al doilea, Pavel Lopa, șugubățul cioban al gospodăriei. Despre întâlnirea asta sportivă pe un teren cu pătrățele n-am să vorbesc prea mult, întrucât tocmai atunci când m-am apropiat de cei doi, Pavel a spus: „Șah și mat”. Învățătorul a început să ridă, iar învățăcelul învingător s-a înclinat și s-a dus într-o încăpere alăturată, unde au început repetițiile pentru piesa „Der Austifter”. Fiind cel mai bun recitator în română și germană, ciobanul îi făcea pe toți din club să-și vire nasul pe ușă ca să asculte repetiția — mai ales că mulți erau cursanții lui la ceroul politic al U.T.M.-ului.

Când am părăsit clubul, se făcuse noapte adâncă. Satul dormea. Era liniște pînă peste dealuri și numai dinspre colțul roșu se auzeau chicotelii. Socoteam că, în ciuda acestui adormiri, vechiul meu Vulcan ciocotește într-adevăr, scoțind la iveală o lavă prețioasă, înăbușită sute și sute de ani în adâncurile lui.

(După o corespondență de Marcel GRIGORIU Sighișoara)

CU AJUTORUL ȘTIINȚEI MICIURINISTE

Lămiiul este o plantă lemnoasă subtropicală, care suferă imediat de temperatura scade sub 0° C, și pierе la -6°-8°. Pentru a face ca acest pom al cerului veșnic însoțit să producă fructe în condițiile pe care le oferă clima și solul țării noastre — fără a fi cultivat în șanțuri de protecție special amenajate, cum se practică azi — inginerului Ion Pavel, de la Stațiunea I.C.A.R.-Iași, i-au trebuit multe eforturi, depuse cîțiva ani la rînd.

Bazindu-se pe știința micurinistă, el a pornit de la principiul că, pentru obținerea unor noi soiuri de lămii, trebuie, în primul rînd, să zdruncine ereditatea soiiului pe care-l folosește, urmărind ca apoi, prin diferite procedee de educare dirijată, să înăbușe caracterele și însușirile nedorite și să dezvolte altele noi, ciștigăte în noile condiții de existență.

Astfel, folosind semințe de lămii din fructele găsite în comerț, le-a ierovizat timp de 15-20 zile la o temperatură apropiată de 0°. Apoi, le-a însămintat cu grijă la epoci diferite, în așa fel încît să deprindă organismele cu condițiile nefavorabile ale cliimei noastre. Mai mult chiar, în scopul de a mări rezistența plantelor la temperaturi scăzute, a umectat înainte de însămintare semințele, în soluție de sare potasiacă.

În ce privește terenul destinat experimentării, el a fost puternic îngrășat cu sare de potasiu și fosfor, în așa fel încît pămîntul astfel tratat să provoace maturizarea lemnului în prima parte a verii și să limiteze creșterea plantelor la începutul toamnei.

Muncind în felul acesta, inginerul Ion Pavel a putut altăci curînd, pe tinere plante de lămii sălbatic, lămiiul nobil de a cărui creare se ocupase cu atîta dra-

goste. Prinderea s-a făcut ușor și la numai două luni de la altoire, plantele au început să crească și să se dezvolte viguroase. Cercetătorul micurinist și-a

În fotografie: inginerul agronom Ion Pavel, alături de lămiiul pe care l-a cultivat și care, după cum se vede, a dat fructe mari și sănătoase.

continuat cu entuziasm munca. Și, iată că, prin tăieri speciale pentru formarea coroanei și pentru grăbirea fructificării, unui dintre acești arbuști, ținut în condiții de seră în timpul iernii și scos vara direct în cîmp, a început în al treilea an de existență să înflorească și să fructifice. Cele șase fructe pe care le-a dat sînt rotunde, sănătoase și

mai mari decît lămlile obișnuite, aflate în comerț.

Inginerul Pavel nu se mulțumește însă cu acest succes; el luptă să obțină noi realizări în munca la care a pornit cu atît entuziasm.

Lozăr BENEȘ
corespondent-Iași

PENTRU DESERVIREA CETĂȚENILOR

Astă-dimineață, cînd m-am trezit somnoros și mi-am întors privirile spre cadranul fosforescent al ceasului, mi-am dat seama că am întîrziat de la serviciu. Acele deșteptătorului meu înțepeniseră la ora 3 și ceasul n-a mai sunat la ora fixată... Se stricase.

Un ceas care are nevoie de reparație mărunță nu-i o nenorocire. Orice cămin are nevoie de reparație de la unora de pantofi pînă la întorsul unei haine. Problema mea n-a fost greu de rezolvat, deoarece în orașul nostru sînt mai multe cooperative, care deservesc conștiințios pe cetățeni.

Într-adevăr, rețeaua de prestări de servicii, sau de executări de lucrări după comanda cetățenilor, la o dezvoltare mereu mai mare în Tg. Mureș. Uniunea regională a cooperativei mesteșugărești din Regiunea Autonomă Maghiară a acordat o atenție deosebită dezvoltării rețelei de prestare și servicii a populației sprijinind creșterea și îmbunătățirea continuă a acestei rețele. A construit ateliere corespunzătoare, dotîndu-le cu mașini moderne, care sînt deservite de meșterii cu o calificare înaltă. Astfel numărul atelierelor de comandă și reparații din regiune atinge cifra de 281 față de 181 cîte erau în anul 1953.

Printre cele mai importante unități care deservesc cetățenii se numără centrul de îmbrăcăminte comandă al cooperativei „Textila-Mureș”, cu o secție de lux, și atelierul special de ceasornicărie.

Acesta este înzestrat cu utilaj de înaltă precizie, unde se confecționează mai multe tipuri de piese pentru ceasornice, piese care înainte trebuiau importate.

★

O statueta reprezentînd o mișcare suplă de dans sau un moment de odihnă, un vas cu linii ce se îmbină pline de eleganță, un bibelou modelat cu grijă și gust, obiecte mici, ce-ți atrag ochii în diverse vitrine.

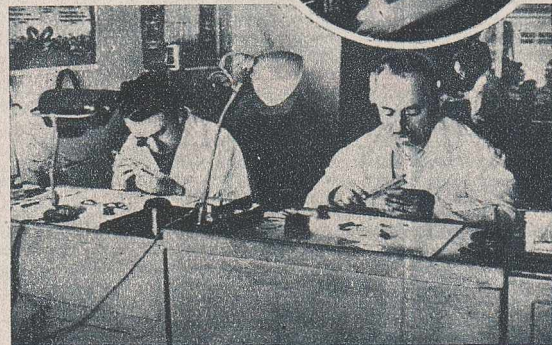
Ele nu poartă însemnate numele vreunui sculptor de vază. De aceea, uneori e legitimă întrebarea: de cine sînt oare create toate acestea?

Cine le lucrează? Zeci de artiști anonimi, care pun pasiune și suflet, imaginație și răbdare. La Tîrgu-Mureș a luat ființă o cooperativă meșterugărească unică în țară. Cooperativa se numește „Arta populară” și are menirea de a lucra în serie bibelourile din ceramică și din lemn, garnituri pentru voiaj, blocuri pentru notițe, cu coperti speciale din lemn, jucării, statuete, vase etc. Toate acestea, fie că sînt pictate ori sculptate, sînt ornate cu diverse motive din arta populară a Regiunii Autonome Maghiare.

În cadrul noii cooperative, lucrează

Utamistul Boni Ioan, fruntaș în producție, strungar de precizie în secția specială de piese de ceasornice, obține zilnic depășiri de normă. Tovărășii Szolai László și Rűvel Miksa, de asemenea fruntași în producție, lucrează la repararea ceasornicelor.

pictori, sculptori, tîmplari, mecanici, modelatori, strungari în lemn, mulți dintre ei absolvenți ai Școlii medii tehnice de artă plastică din Tg. Mureș.

Ioan PĂUȘ
corespondent-Tg. Mureș.

Secția de jucării a noii cooperative „Arta populară” din Tg. Mureș. Aspect din timpul lucrului.

1) A muia semințele, operație în procesul de ierovizare.

SCRITORII și CĂRȚI

„FAȚĂ-N FAȚĂ”

Dintre toate genurile literare, se afirmă de multe ori că poezia este cel mai iubit și mai popular. Nu intenționează nimeni să-și pună întrebări hamletiene dacă e sau nu această constatare în concordanță cu adevărul. Și nici nu asta e important. Nimeni dintre noi însă nu are prieteni ori cunoscuți care să nu fie în stare oricând — indiferent de profesiunile lor — să ne recite cel puțin fragmente din Eminescu, Coșbuc, Vlahuță, St. O. Iosif... din Goethe ori Schiller, Petțofi ori Ady, Pușkin ori Maiakovski. Printre amatorii de literatură din țara noastră vom întâlni, de asemenea, și iubitori ai poeziei lui Mihai Beniuc, ai Mariei Banuș, ai lui Cicerone Theodorescu ori ai lui Eugen Frunză. Iar aceștia din urmă ne vor vorbi despre patosul liric, despre avântul și sinceritatea versurilor acestui poet.

Intr-adevăr, în dezvoltarea și orientarea poeziei noastre noi, Eugen Frunză are o seamă de merite. El s-a impus de la început ca un

* Versuri de Eugen Frunză — E.S.P.L.A. 1954.

continuator simplu al tradiției poeziei adevărate. Volumele „Sub steagul vieții” (1950) și „Zile slăvite” (1951) — acesta din urmă distins cu Premiul de Stat — l-au așezat la loc de cinste în literatura noastră nouă. Versurile sale au stîrnit de la început discuții contradictorii. Caracterul militant, ferm în slujba construirii socialismului, îi s-a părut unora prea dur, nesugestiv și chiar primitiv. Poetul îi caracterizează destul de reușit pe aceștia, într-una din poeziile din volumul „Față-n față”:

„Furioși mi te bizie unii:
Prea cu barda, mon chér!
Mai discret!
Poezia!...
Mă rog ești poet“...

Definindu-și lirica și poziția sa față de poezie în „De după geam privind focul furtunii”, autorul volumului „Față-n față” vorbește cu ironie despre acei care:

„De după geam privind focul
furtunii,
Lung invocîndu-și nescrișul
poem.
Se și visează urcați cite unii
Pe-nalte socluri, trăind peste
vremi“.

Ca poet al lumii care se clădește prin lupta plină de sacrificii a poporului, Eugen Frunză nu-și vede locul între aceștia, ci în mijlocul furtunii.

Volumul de versuri „Față-n față”, apărut în 1954 în E.S.P.L.A., cuprinde multe poezii realizate în spiritul acestui crez al poetului-cetățean. Caracterul actual al poeziilor lui Eugen Frunză ni-l demonstrează faptul că numeroase evenimente de seamă, petrecute în viața noastră în ultimii ani, își găsesc oglindire în versurile volumului ce îl discutăm: Reforma bănească din 1952 („Banul nostru”), alegerile de deputați în Marea Adunare Națională („Articolul 7”, „Față-n față”), asasinarea soților Rosenberg etc.

Toate acestea dovedesc participarea intensă a poetului la luptele și victoriile poporului în drumul spre socialism.

Există în volumul de versuri „Față-n față” o notă ce reflectă mîndria de a fi cetățeanul vremurilor de astăzi, notă ce răzbate din fiecare pagină. Se imprimă această notă și în versurile prin care poetul încearcă să exprime sentimente umane bine precizate, cum ar fi, de pildă, dragostea paternă, dîndu-le o înfățișare contemporană, actuală:

„Haida, hai, copăcel, copăcel...
Primii pași pîn'la tata-n brațe
Nu-i ușor mersul drept către țel!
Dar învață, voinice, învață!”

Măreția transformărilor prin care trecem și dragostea pătimasă cu care oamenii le înfăptuiesc, îi servesc poetului pentru a portretiza liric figurile contemporanilor săi revoluționari, neobosiți luptători. Versurile capătă valoare de crez, rostite la un moment de răscruce, într-o clipă de odihnă:

„In focul luptelor trec anii
Mai iute parcă, mai ușor,
Și parcă simți că orice clipă
E-un veac întreg clocotitor.“

Tot înainte, înainte,
Cutează gîndul bărbătesc.
Nu știe inima, nu simte
Cînd timpurile încăruneșc“.

Eroul liric, realizat la înălțimea cuvenită, din cele mai multe poezii ale lui Eugen Frunză publicate în volumul „Față-n față”, reușește să devină astfel expresia unui om înaintat al epocii noastre, al unui neobosit și pătimăș luptător al cauzei clasei muncitoare.

Cu puternic patos liric sînt slăvite realizările luptei revoluționare a poporului nostru pentru un trai mai bun, pentru pace și socialism. Fiecare amănunt apare în fața poetului cu valoare simbolică. Un simplu registru aruncat în pivnițele unei primării pe care se află însemnat, într-o zi cîndva din trecut, numele unui miner șomer care ceruse de lucru și căpătase în schimb doar un certificat de cerșetor, devine prilejul unor cugetări profunde. Poetul pune față în față registrul acesta cu registrul în care se consemnează că Gheorghe A. Bădoi, fiul minerului șomer de altădată, a obținut astăzi certificatul de absolvire a unei facultăți, conchizînd semnificativ:

„Istoria, tovarăși, nu se învață
Din cronici doar și studii cu
prefață,

Chiar și un nou registru e în stare
Să țină lecții mult convingătoare“.

Multe versuri emoționante din volum sînt închinată cinstirii patriei, sălașul tuturor înfăptuirilor pe care autorul le cîntă. Asupra întinderilor ei poetul veghează „cu spada poeziei ridicată”, aplecîndu-se cu sfială asupra murmurului izvoarelor, asupra zgomotului uzinelor, asupra fiecărui ecou al freamătului muncii noastre pașnice, sufletul lui contopindu-se cu toate elementele ei:

„Și în zori cînd stelele apun,
Și în ceasuri înnoptate,
În fiecare zvon eu simt
Cum inima mea bate.
Și dacă tot mai mult iubesc
Aceste locuri sfinte
Nu doar străvechiul plai îl
cînt

În cîntecu-mi fierbinte,
Ci omul liber și stăpîn
Ce-mi iese azi în cale
Și tot ce mîine va suna
În cîntecule sale“.

Asemenea versuri nu pot să nu fie iuhite de mîile de oameni ai muncii din patria noastră.

Sînt emoționante și acele pagini din „Față-n față” în care autorul folosește ironia, satirizînd fără cruțare tot ceea ce se opune mersului nostru înainte. Se simte în aceste poezii influența creatoare a lui Maiakovski și Demian Bednii. Poetul găsește forme variate pentru a-și manifesta verva satirică, mîhnirea și ura: portrete satirice, pamfleto etc. Iată o figură contemporană ridicolă, care repugnă: „Sedîntarul”:

„Din sedință, în sedință
(Socialism pe rupte),
Nădușește sedîntarul
Aneșit de luptă
Las' să tune și să ardă
Și potop de-ar fi,
El își scoate din servietă
Ordinea de zi“.

Multe dintre titlurile cuprinse în volumul despre care vorbim, apar ca o continuare rodnică a creației poetice antiimperialiste mai vechi a scriitorului: „Nimic nu-i de uitat”, „Matematica roșie”, „Scaunul electric din Sing-Sing”, „Poveste despre baze...” Comentarii de politică externă, trecute prin filiera unei simțiri și imaginații poetice, devin emoționante, sugestive:

„Cu litere de-o șchioapă în opt gazete
Pe cite opt coloane-au scris:

ȘNAPAN

Și mi l-au dat cu capul de perete
Pe domnul candidat republican

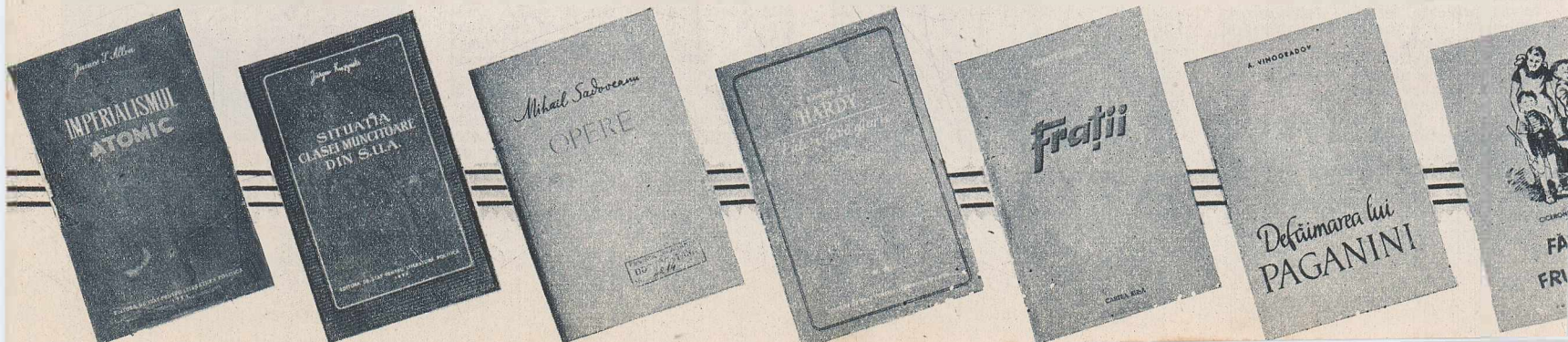
Din vitrinele librăriilor

E. P. L. P.
James S. Allen — Imperialismul atomic
Jürgen Kuczynski — Situația clasei muncitoare din S. U. A.

E. S. P. L. A.
Mihail Sadoveanu — Opere vol. 1
Frank J. Hardy — Putere fără glorie

Ed. Cartea Rusă
Kost. Fedin — Frații
A. Vinogradov — Defălmarea lui Paganini.

Ed. Tineretului
Cicerone Theodorescu — Făurari de frumusețe

ATAFUL GANGSTERESC FASCIST DE LA BERNA

Complotul banditesc de la Berna pus la cale de criminalii fasciști, sub ochii autorităților Elveției „neutrale” și la ordinul agenției de spionaj americane a lui Allan Dulles, a fost înțeles cu indignare de întreaga opinie publică democrată internațională. Până și o serie de ziare și agenții de presă burgheze au fost nevoite să ia atitudine și să ceară măsuri energice împotriva teroriștilor legionari. Poporul nostru care nu poate uita crimele și fărădelegile de ieri și de azi ale trădătorilor, care cu legitimitate insistă ca autoritățile elvețiene, care încearcă să tergiverseze ancheta, să respecte normele elementare ale relațiilor diplomatice între țări și să ia măsurile convenite pentru cercetarea multilaterală a celor petrecute, descoperirea tuturor vinovaților și găsirea tuturor firelor care duc la organizatorii atacului gangsteresc împotriva legației R.P.R. și la asasinarea mișelească a lui Aurel Șeșu.

Fotografiile pe care le publicăm în această pagină sînt reproduse dintr-o serie de ziare și reviste străine, între care ziarul „Die Tat” și revista „Schweizer Illustrierte” din Elveția, precum și „Österreichische Volksstimme” și „Welt - Illustrierte” din Austria.

↑
In loc să intervină energic și la timp pentru curmarea fărădelegilor legionarilor, autoritățile elvețiene au preferat să efectueze de ochii lumii, o asemenea demonstrație militară în fața legației R.P.R. In acest timp însă, gangsterilor asasini li s-a îngăduit să... parlamenteze cu poliția elvețiană.

→
Ziarul austriac „Österreichische Volksstimme”, care publică aceste două fotografii, le însoțește cu textul următor: „Așa au devastat bandiții legația română din Berna. Tilharit au fost trimiși aci de C. I. A. (serviciul de spionaj american), iar poliția elvețiană le-a permis să-și facă de cap timp de două zile.”

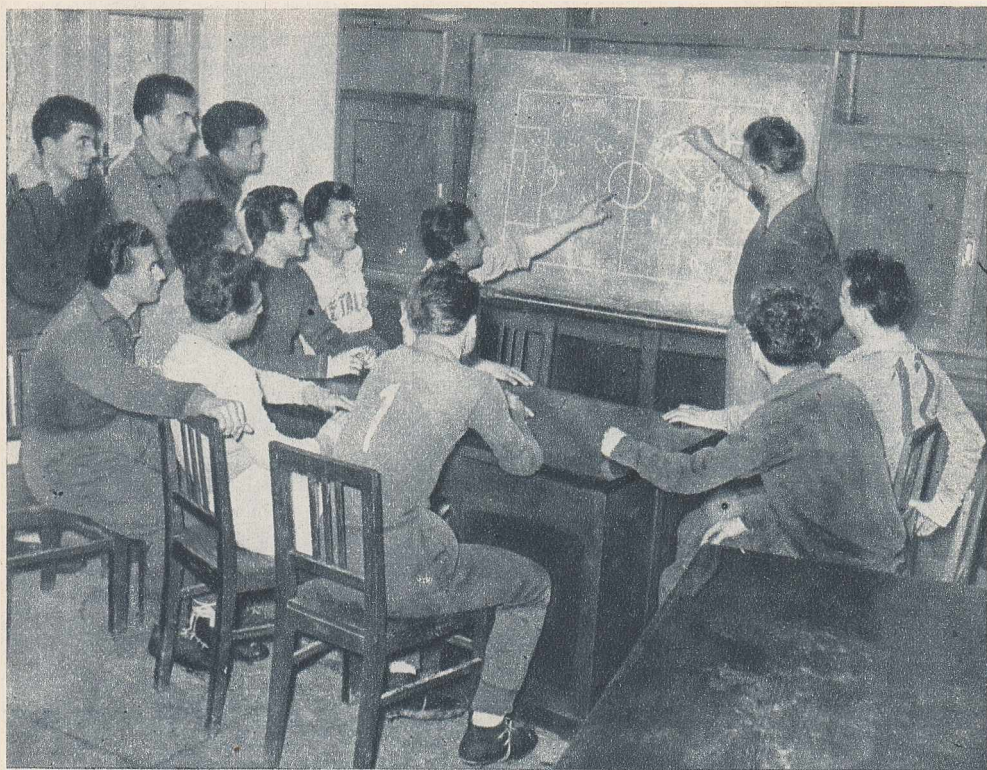

Legatia R.P.R. din Berna păzită de poliția elvețiană... după agresiunea bestiilor fasciste.

După ce și-au săvîrșit crima, bandiții se predau. După cum se vede, nici nu sînt escortați de poliția elvețiană, care are, pare-se, misiunea de a le acoperi retragerea.

Antrenorul Lazar Sfera explică o schemă de atac jucătorilor de la Metalul 23 August.

Cu balonul

S lădionele și arenele de fotbal și-au deschis din nou, larg, porțile...
Pe terenurile de joc, se întind, proaspete, liniile albe de marcaj; la porți, plasele bune întinse te invită parcă să trimiți un șut puternic în colivile lor elastice. Duminică, tramvaiele care duc la marile stadioane gîfite din greu.

A început campionatul de fotbal!...

Tinerii...

Paralel cu campionatul categoriilor A și B, anul acesta se dispută și o competiție specială, rezervată echipelor de tineret. La această competiție, participă echipe ale colectivelor din categoria A. Echipele de tineret sînt

alcătuite din jucători care au depășit vîrsta junioratului, dar care nu sînt încă suficient de „copti” pentru a face parte din „prima garnitură”. Campionatul echipelor de tineret va fi, în felul acesta, o competiție intermediară, de trecere de la entuziasmul și elanul junioratului la maturitatea și experiența categoriei A. Colectivele din categoria A privesc cu seriozitate activitatea echipelor de tineret, cărora li s-au afectat antrenori pricepuți ca: N. Vîlcov (Dinamo-București), Gh. Teodorescu (Dinamo-Orașul Stalin), Drăgușin (Progresul F.B.), Deheleanu (Știința-Timisoara), I. Reinhardt (Flamura Roșie-Arad) etc.

În primăvara aceasta va fi o adevărată avalanșă de tineret pe stadioanele și terenurile noastre de fotbal. Comisia Centrală de Fotbal organizează o serie de importante competiții rezervate numai echipelor de juniori. În fruntea acestor competiții se situează „Campionatul republican de juniori”, competiție la care participă 61 de echipe din toate colțurile țării, împărțite în șase serii. Printre acestea, întîlnim echipa Progresul-București, campioana de juniori a anului trecut, formația Tînărul Dinamovist-Pitești, Voința-Carei, Voința-Fălticeni, Flamura Roșie-Arad etc.

Dar grija pentru ridicarea elementelor noi în fotbal nu se reduce la asigurarea unei activități numai pentru cele 61 de echipe participante la campionatul republican. Tot pentru juniori se organizează „Cupa orașelor”, precum și o competiție specială, „Cupa Comisiei Centrale de Fotbal”.

În primele zile ale lui aprilie, viața sportivă a satelor noastre va fi din nou răscolită. Încep jocu-

rite „Cupei R.P.R.” și este știut că la această competiție participă, an de an, sute și sate de echipe sătești, alcătuite pe lîngă G.A.C., G.A.S., S.M.T. și cămine culturale. Este semnificativ, pentru a demonstra caracterul de masă al acestei populare competiții, să arătăm că la ediția 1954 a Cupei R.P.R. au participat peste 2300 de echipe!

Și fruntașii...

Fruntașii fotbalului, care joacă în echipele categoriei A s-au pregătit cu multă grijă pentru grelele examene pe care le au de dat pînă în decembrie, cînd se încheie campionatul. Unele echipe au început să lucreze încă

din primele zile ale lui ianuarie, fie la munte, în tabere speciale de pregătire (Dinamo-București, C.C.A., Flacăra-Ploiești), fie în săli. Pregătirea s-a făcut în etape, metodic, în așa fel încît fiecare antrenor să-și aducă „elevii” în ziua primelor jocuri, în situația de a face față întrecerilor pentru atît de prețioasele puncte ale clasamentului.

În general, toți antrenorii echipelor noastre de categoria A s-au condus în munca de pregătire dusă cu echipele respective, după principiile fotbalului modern. Este vorba de jocul în viteză, bazat pe o superioară pregătire atletică a tuturor jucătorilor, de orientarea spre un joc ofensiv, de principiile jocului elastic, de promovarea execuțiilor tehnice în viteză etc. Imprimarea unei linii unitare în pregătirea tuturor echipelor noastre fruntașe este de mare importanță, nu numai sub aspectul progresului general al fotbalului nostru, ci și sub acela al facilitării pregătirii și alcătuirii echipei noastre reprezentative.

Cele mai multe dintre formațiile participante la întrecerile categoriei A și-au făcut pregătirile — în principal — în localitatea unde-și au sediul. Este cazul Flamurii Roșii-Arad, Locomotivei-Timisoara, Progresului-București, Minerului-Petroșani etc. Au fost însă unele echipe care, din cauza stării proaste a terenurilor, s-au deplasat pentru cîte o perioadă de timp în regiuni mai avantajate de climă și în

care, primăvara venind ceva mai repede, pregătirile s-au putut duce în condiții mai bune. De exemplu, echipa Casei Centrale a Armatei, după o perioadă de pregătire în tabăra de iarnă de la Predeal, s-a deplasat în regiunea de vest a țării, unde s-a pregătit cîteva săptămîni, susținînd jocuri cu echipe din regiunea respectivă. Aceste jocuri au avut și un pronunțat caracter propagandistic, vizita puternicei formații a C.C.A., alcătuită din numeroși maeștri ai sportului, fiind un puternic stimulent pentru fotbalistii din localitățile respective. De exemplu, în comuna Pecica (reg. Arad), echipa C.C.A. a susținut un joc amical cu echipa Recolta-Pecica. Mii de oameni din comună și din împrejurimi au făcut o caldă primire echipei bucareștene și au urmărit cu viu interes evoluția unor fotbalisti ca Voinescu, Apolozan, Onisic, P. Moldoveanu etc. Echipa Dinamo din Orașul Stalin s-a deplasat în nordul țării (Baia Mare). În această regiune, dinamoviștii au susținut o serie de jocuri de antrenament și verificare în compania unor echipe de categoria B, sau din campionatul regional.

Nume noi

Preocupate de asigurarea unui lot cît mai numeros și mai corespunzător cerințelor unui campionat, care să anunțе foarte viu disputat echipele din categoria A și să promoveze în prima garnitură o serie de elemente noi, tine

Va fi sau nu va fi gol? Tinerii spectatori sînt foarte interesați! doar în fiecare zi vine la Cîmpiri Dinamo-București.

